

**ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ**

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

ព្រឹត្តិបត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសាស្ត្រ

**BULLETIN DU COMITÉ NATIONAL DE LA LANGUE KHMÈRE
BULLETIN OF THE NATIONAL COMMISSION OF KHMER LANGUAGE**

លេខ ៣ ឆ្នាំ២០១០

Vol. 3, 2010

លេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា (ជាន់ទី២)

Secrétariat permanent: Institut de la Langue Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

Permanent Secretariat: National Language Institute of the Royal Academy of Cambodia

Tel: 012 911 357 / 012 580 310 / FAX: 024 998 019 / E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

សេចក្តីជូនដំណឹង

គណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.)

មានកិត្តិយសជម្រាបសាធារណជនថា គ.ជ.ក.ខ.បានបង្កើតអង្គតែនមួយ សម្រាប់ជួយអ្នកដែលគ្មាន
វិចនានុក្រមប្រើប្រាស់ ហើយ ដែលមានបញ្ហាក្នុងការសរសេរពាក្យ ។ បើសាធារណជនរូបណា មាន
បញ្ហាដូចបានជម្រាបខាងលើនេះ សូមទាក់ទងមកលេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍នៃ គ.ជ.ក.ខ. ដែលមាន
ទីតាំងនៅជាន់ទី២នៃវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ :

០១២ ២៥២ ៤៧៣ , ០១២ ៥៨០ ៣១០ , ០១២ ២៧៤ ៤៣៩

មាតិកា

ចំណាចខ្លី

ទំព័រ

- គណៈគ្រប់គ្រងនិងក្រុមការងារ..... i
- បុព្វកថា..... ii
- អនុក្រឹត្យលេខ ៧៥១ អនក្រ. គត ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ បន្ថែមសមាជិក គ.ជ.ក.ខ. ២រូប១
- លិខិតរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល ចុះថ្ងៃទី១១-០៣-០៩ ចាត់តំណាងម្នាក់ឱ្យចូលរួមប្រជុំជាមួយ គ.ជ.ក.ខ.៣
- លិខិតរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល ចុះថ្ងៃទី២៧-១១-០៩ ចាត់តំណាងថ្មីជំនួសតំណាងចាស់.....៤
- លិខិតរបស់ក្រសួងកិច្ចការី ចុះថ្ងៃទី១២-០៦-០៩ ចាត់តំណាងម្នាក់ឱ្យចូលរួមប្រជុំជាមួយ គ.ជ.ក.ខ.....៥
- លិខិតរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ចុះថ្ងៃទី៣០-០៦-១០ ចាត់តំណាងម្នាក់ឱ្យចូលរួមប្រជុំជាមួយ គ.ជ.ក.ខ.៦
- សេចក្តីសម្រេចលេខ ០១/០៩ គជកខ. សសរ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែ១២ ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពីការផ្ទេរភារកិច្ច និង ការប្រគល់ ភារកិច្ចទាក់ទងនឹងសមាជិកមួយចំនួន ក្នុងលេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍នៃ គ.ជ.ក.ខ.៧
- សេចក្តីសម្រេច លេខ ០២/០៩ គជកខ.សសរ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែ១២ ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពីការផ្ទេរភារកិច្ច ការប្រគល់ភារកិច្ច និង ការបន្ថែមសមាជិកក្នុងគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនានារបស់ គ.ជ.ក.ខ.....៩
- សម្រង់ពាក្យទាក់ទងនឹង ណ ន . ឡ ល១៣
- គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ..... ១៦
- គោលការណ៍កម្ចីពាក្យ..... ២៦
- ជម្រើសរវាងការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ..... ២៧
- បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និង ការទូត ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត ៣១
- បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ មនុស្សសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត.....៤៣
- បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ វប្បធម៌ និង វិចិត្រសិល្បៈ ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត.....៤៧
- បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ ជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និង កសិកម្ម ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត៤៩
- បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ ភាសាវិទ្យា និង អក្សរសិល្ប៍ ដែល គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័ត៥៦
- បញ្ជីរាយនាមសប្បុរសជន..... ៧២
- សេចក្តីសម្រេចមូលដ្ឋានមួយចំនួន និង មតិសាធារណជន ៧២

ឧបសម្ព័ន្ធ

- លិខិតនៃ គ.ជ.ក.ខ. ស្នើទៅ រ.ប.ស.ក. ឱ្យពិនិត្យលទ្ធភាពប្រើអក្ខរាវិរុទ្ធតាមវចនានុក្រមរបស់ ស. ជួន ណាត៧៥
- សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ រ.ប.ស.ក. សុំឱ្យស្ថាប័នក្រោមឱវាទប្រើអក្ខរាវិរុទ្ធតាមវចនានុក្រមរបស់ ស. ជួន ណាត៧៦
- បទបង្ហាញរបស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ ព្រំ ម៉ល់ អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍នៃ គ.ជ.ក.ខ. ក្នុងជំនួបជាមួយ តំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ នៅថ្ងៃពុធ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០៧៧

គណៈគ្រប់គ្រង

- ប្រធាន : ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ អាន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុក
ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង ជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រខ្មែរ
- អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍ : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ព្រំ ម៉ល់**
- អនុប្រធាន : ឯកឧត្តម **ឈន អៀម**
- អគ្គលេខាធិការ : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតសភាចារ្យ **ស៊ី ឈុំប៊ុន**
- អគ្គលេខាធិការរង : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតសភាចារ្យ **អ៊ុំ ច័ន**

ក្រុមការងារ

១- ក្រុមអ្នករៀនជ្វាត់

- ប្រធាន : ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ច័ន្ទ សំណព** សមាជិក គ.ជ.ក.ខ.
- អនុប្រធាន : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ស៊ី ឈុំឡុង** ប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- សមាជិក : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **មាយ បូរ៉ា** អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល
- សមាជិក : លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ណុន សុខា** អនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល

២- ក្រុមអ្នកចាត់ការទូទៅ

- លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **សន ពៅ** ប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ជួរ តារី** ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **លាង សុភាព** អនុប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ

៣- ក្រុមអ្នករៀបចំ

- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **សេ អឿន** អនុប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ប៊ី សុខគង់** អនុប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ឡុង សុវិន្ទ** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **តិប ស៊ីណា** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **លី សុធីវត្ត** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- លោក **ប៊ុត សុម៉េត** សមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ

បុព្វកថា

ដូចលេខ១និងលេខ២ដែរ ព្រឹត្តិបត្រលេខ៣លើកនេះ ចុះផ្សាយលទ្ធផលនៃកិច្ចការរបស់គណៈកម្មាធិការ ជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ដើម្បីឱ្យសាធារណជនជ្រាប និង មានមតិទិញត្រូវស្ថាបនាតាមដែលអាចធ្វើបាន ។

- គួររំលឹកថា គ.ជ.ក.ខ.មានភារកិច្ចស្វែងរកការឯកភាពជូនភាសាខ្មែរលើចំណុចមួយចំនួន : ការឯកភាព ក្នុងការសរសេរពាក្យ ក្នុងការអានពាក្យ ក្នុងការបង្កើតនិងការប្រើពាក្យ និង ក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស ។

ក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ២ គ.ជ.ក.ខ.បានចុះផ្សាយពាក្យកម្ចីសម្គាល់ប្រទេសក្នុងលោក (ក្នុងចំណោមលទ្ធផល សំខាន់ៗទៀត) ដើម្បីទប់ស្កាត់ឱ្យទាន់ពេលកុំឱ្យ អ្នកខ្លះថា *កូឌីវ* អ្នកខ្លះថា *អែវវិទូស*, អ្នកខ្លះថា *ស៊ីប* អ្នក ខ្លះថា *សែប៊ីស* ជាដើម ។ ពាក្យកម្ចីត្រូវក្លាយទៅជាពាក្យខ្មែរដូចពាក្យដទៃទៀតដែរ : បើខ្មែរខ្ចីពាក្យមិនដូចគ្នា ភាសាខ្មែរនឹងខ្វះការឯកភាពកាន់តែច្រើនឡើង បន្ថែមលើកង្វះការឯកភាពដែលមានស្រាប់ ហើយ ដែល គ.ជ.ក.ខ.កំពុងខំដោះស្រាយ ។

ក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ៣លើកនេះ គ.ជ.ក.ខ.ចុះផ្សាយលទ្ធផលរបស់ខ្លួនក្នុងគោលដៅដដែលដូចមានចែងខាង លើ ។ តាមរយៈអំណាចរបស់ខ្លួន សាធារណជនអាចសង្កេតឃើញថា អំណើតទៅ ក្នុងចំណោមពាក្យជាច្រើន សម្រាប់បញ្ញត្តិតែមួយ ដូច *កម្មវង*, *កម្មបទ*, *បទកម្ម*, និង *កម្ម* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.អនុម័តយកតែពាក្យ *កម្ម* មួយទេ ។ ក្នុងចំណោមអក្ខរាវិរុទ្ធពិបែប ដូច *សំឡេង*, *សំលេង* និង *សម្លេង* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវរក្សាទុកតែ អក្ខរាវិរុទ្ធ *សំឡេង* ដែលត្រឹមត្រូវតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ។ ល ។ ឧទាហរណ៍ពីរបែបដែលទើបបានបង្ហាញនេះ ជាតំណាងលទ្ធផលច្រើនទៀតដែលឆ្លុះបញ្ចាំងការខំប្រឹងប្រែងរបស់ គ.ជ.ក.ខ.ក្នុងការស្វែងរកការឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ ។

ប៉ុន្តែ ការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈព្រឹត្តិបត្រមិនអាចជ្រួតជ្រាបដល់សាធារណជនគ្រប់ស្រទាប់ទេ ពីព្រោះព្រឹត្តិ- បត្រមានចំនួនត្រឹមពីរបីពាន់ក្បាលប៉ុណ្ណោះ : គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវប្រើមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីឱ្យការផ្សព្វផ្សាយ ជ្រួតជ្រាបដល់គ្រប់ស្រទាប់នៃសាធារណជន ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១១ ខែ ០១ ឆ្នាំ២០១០

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

បណ្ឌិតសភាចារ្យ សុខ អាន

កម្មវិធីការជាតិសាស្ត្រ
 បកប្រែថ្ងៃ... ៣៤៧០២១៦៤
 ថ្ងៃ... ១៥ ០៥៧
 លេខ... ០០៧

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
 លេខ: ៧៤១ អនក្រ.តត

អនុក្រឹត្យ
ស្តីពី

ការតែងតាំងសមាជិកបន្ថែមនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៥ ស្តីពីការកែសម្រួលមាត្រា៤ មាត្រា១០ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៤ មាត្រា១៧ និងមាត្រា២០ នៃព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៩២ អនក្រ.តត ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការកែសម្រួលសមាសភាពនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រ
- តាមសំណើរបស់ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រ

សម្រេច

មាត្រា១.-

ត្រូវបានតែងតាំងជាសមាជិកបន្ថែមនៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ ដូចមានរាយនាមខាងក្រោម៖

- ១-លោកសាស្ត្រាចារ្យ **អុក ចួន** អតីតព្រឹទ្ធបុរសរងមហាវិទ្យាល័យសង្គមសាស្ត្រ មនុស្សសាស្ត្រ
នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទភ្នំពេញ
- ២-លោក **ទួច គីមស្រីវង** សមាជិកក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដកនៃវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ។

មាត្រា២.-

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការ និងសាសនា ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការ គ្រប់ក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងសាមីខ្លួន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១ខាងលើ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះ តាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៤៧ ខែ ១២ ឆ្នាំ២០០៩

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

- កន្លែងទទួល៖
- ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
 - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
 - អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
 - អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
 - ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
 - ខុទ្ទកាល័យឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
 - រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
 - ដូចមាត្រា ២
 - រាជកិច្ច
 - ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ក្រសួងសុខាភិបាល

លេខ ០៤៦ គ.ជ.ប

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសេចក្តី	
មកដល់ថ្ងៃ	2015/09
ចូល	ម៉ោង ១៣:០០
លេខ	០០៩

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០០៩

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល
សូមគោរពជូន

ឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរក្សាសេចក្តី

កម្មវត្ថុ : ការចាត់តាំងតំណាងក្រសួងសុខាភិបាលអោយចូលរួមជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ នៃគណៈកម្មា
ធិការជាតិរក្សាសេចក្តី ។

យោង : លិខិតលេខ : ០១៦.០៩ គជកខ.រ ចុះថ្ងៃទី ០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៩ របស់គណៈកម្មា
ធិការជាតិរក្សាសេចក្តី ។

សេចក្តីដូចមានចែងជូនក្នុងកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនឯកឧត្តមប្រធានថា :
ក្រសួងសុខាភិបាលសូមចាត់តាំង លោកស្រីឱសថការី ជិន ឆាន អគ្គនាយករងរដ្ឋបាល
និងហិរញ្ញវត្ថុ នៃក្រសួងសុខាភិបាល អោយទៅចូលរួមជាសមាជិក អចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិ
រក្សាសេចក្តី (គ.ជ.ក.ខ) ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានជម្រាបជូនខាងលើសូម ឯកឧត្តមប្រធាន មេត្តាជ្រាបដោយការគួរ ។

សូមឯកឧត្តមប្រធានមេត្តាទទួលនូវការរកិច្ចដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំ ។

ជ.រដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋលេខាធិការ

វេជ្ជ. តេ គុយស៊ីង

វិស្វកម្មរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល, លេខ ១៥១-១៥៣ រុក្ខវិថី កម្ពុជា ក្រោម ភ្នំពេញ ទូរស័ព្ទ-ទូរសារ: (៨៥៥-២៣) ៨២៦ ០៣៤ / ៨២៦ ៨៤១ ទូរស័ព្ទ: (៨៥៥-២៣) ៧២២ ៩៣៣

ក្រសួងសុខាភិបាល

លេខ ១៣៧ អង្គស.អបប

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កម្មវត្ថុ/កម្មវត្ថុ	
លេខ	២៣១/២១
ថ្ងៃ	៣១ ១២ ២០១៩
ឆ្នាំ	២០១៩
លេខ	០១២/១
កថាខណ្ឌ	

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៩...

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល
គោរពជូន
ឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រសុខាភិបាល

កម្មវត្ថុ : សំណើសុំផ្លាស់ប្តូរសមាសភាពមន្ត្រី ចូលរួមជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ នៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រសុខាភិបាល ។
យោង : លិខិតលេខ ០៤៦ ស.នរប ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩ របស់ ក្រសួងសុខាភិបាល ។

សេចក្តីដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុ និង យោងខាងលើ ខ្ញុំមានកិត្តិយសជំរាបជូនឯកឧត្តមប្រធានជ្រាបថា ក្រសួងសុខាភិបាល ស្នើសុំ ចាត់បញ្ជូនលោកវេជ្ជ ជូន សារវិន្ទ ព្រឹទ្ធបុរសរងមហាវិទ្យាល័យវេជ្ជសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យាល័យវិទ្យាសាស្ត្រសុខាភិបាល ដើម្បីចូលរួមជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍នៃ គណៈកម្មាធិការជាតិសាស្ត្រសុខាភិបាល ជំនួសឱ្យលោកស្រីឱសថការី ជិន ឈាវ អគ្គនាយករងរដ្ឋបាល-ហិរញ្ញវត្ថុ ។

អាស្រ័យហេតុនេះសូមឯកឧត្តមប្រធានជ្រាប និងទទួលស្គាល់មន្ត្រីខាងលើតាមការគួរ ។

សូមឯកឧត្តមទទួលនូវការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះអំពីខ្ញុំ ។

ជ. រដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋលេខាធិការ

វេជ្ជ. តៃ គុយស៊ាង

- ចំលងជូន :
- ខុទ្ទកាល័យក្រសួងសុខាភិបាល
 - អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល-ហិរញ្ញវត្ថុ
 - ដើម្បីជូនជ្រាបជាព័ត៌មាន
 - អង្គភាពសាមី
 - សាមីខ្លួន
 - ឯកសារ

ក្រសួង កិច្ចការនារី

លេខ..... ២១៧៤ ក ក ន / ២០០៩

គណៈកម្មាធិការជាតិកសាខ្មែរ	
ចូល	មកដល់ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩
ម៉ោង	១៨:០០ វេលា ព្រឹក
លេខ	០០៤ គជគខ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

សូមគោរពជូន

ឯកឧត្តមប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិកសាខ្មែរ

កម្មវត្ថុ : ការចាត់តំណាងក្រសួងចំនួន ០១រូប ឱ្យចូលរួមជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិកសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ) ។

យោង : លិខិតលេខ ០៣០/០៩.គជគខ/រ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ របស់គណៈកម្មាធិការជាតិកសាខ្មែរ ។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនក្នុងកម្មវត្ថុ និងយោងខាងលើ ខ្ញុំមានកិត្តិយសសូមជម្រាបជូនឯកឧត្តមប្រធានមេត្តាជ្រាបថា : ក្រសួងកិច្ចការនារីបានចាត់លោកជំទាវ **ស៊ី វណ្ណបុត្រ** រដ្ឋលេខាធិការឱ្យចូលរួមជាសមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍ នៃគណៈកម្មាធិការជាតិកសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ) ។

អាស្រ័យហេតុដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមឯកឧត្តមប្រធានមេត្តាជ្រាប និងមេត្តាទទួលដោយអនុគ្រោះ ។

សូមឯកឧត្តមប្រធានមេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំ ។ *ស៊ី វណ្ណបុត្រ*

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

រដ្ឋមន្ត្រី

ស៊ី វណ្ណបុត្រ

- ឯកសារ -

ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

លេខ២៧៣១ ព.ណ.ខត

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ កម្មវិធីការជាតិកាសាខ្មែរ

កាលបរិច្ឆេទ	០២/០៧/២០២០
ទំព័រ	១១
លេខ	០០៨/២
កថា	

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ៧ ឆ្នាំ ២០២០

ជម្រាបជូន

ឯកឧត្តម ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា	
ចូល	មកដល់ថ្ងៃទី ០២/០៧/២០២០
លេខ	៤០៨
លេខ	១២ ០០០

កម្មវត្ថុ: ការចាត់មន្ត្រី ០១រូប ជាតំណាងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ចូលរួមជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាជាតិ កាសាខ្មែរ(ក.ជ.ក.ខ)។

យោង: -លិខិតលេខ ០៣២/១០.គជកខ/រ ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០១០ របស់ គណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ។

តបតាមកម្មវត្ថុ និងសេចក្តីយោងខាងលើ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូន **ឯកឧត្តម ប្រធាន** ជ្រាបថា ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម សូមចាត់បញ្ជូនលោក **ស៊ូ ម៉ង់** ប្រធានការិយាល័យតម្កល់ឯកសារបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម នៃនាយកដ្ឋានចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម ជាតំណាងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីចូលរួមជាសមាជិកនៃ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកាសាខ្មែរ(ក.ជ.ក.ខ) ដែលនឹងត្រូវបង្កើតឡើងនៅពេលខាងមុខនេះ ក្នុងគោលបំណង ចូលរួមវិភាគទានលើការផ្តល់យោបល់ដល់ការប្រើប្រាស់កាសាខ្មែរ ជាពិសេស ចំពោះវាក្យស័ព្ទ ពាណិជ្ជកម្ម។

សេចក្តីដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមឯកឧត្តមជ្រាប និងទទួលស្គាល់ តាមការគួរ។ សូម **ឯកឧត្តម ប្រធាន** ទទួលនូវសេចក្តីរាប់អានដ៏ស្មោះ អំពីខ្ញុំ។

ចម្លងជូន:

- ខុទ្ទកាល័យឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី
- អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ
- អគ្គនាយកដ្ឋានពាណិជ្ជកម្មក្នុងប្រទេស
- នាយកដ្ឋានចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្ម
- ឯកសារ កាលប្បវត្ត

ទេសរដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
ស៊ូ ម៉ង់
អ៊ឹម ស៊ី ថង

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

លេខ: ០១/០៤.គណ.ប្រ.ខ.ក

សេចក្តីសម្រេច

ស្តីពី

ការផ្ទេរការងារ និងប្រគល់តួនាទី

របស់លេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

**ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
និងជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ**

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ ស្តីពីការកែសម្រួលមាត្រា៤ មាត្រា១០ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៤ មាត្រា១៧ និងមាត្រា២០ នៃព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៩២ អនក្រ.តត ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការកែសម្រួលសមាសភាពនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៥១ អនក្រ.តត ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពីការតែងតាំងសមាជិកបន្ថែមនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ១២១ សសរ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតលេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ១២៣ សសរ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- តាមការងារចាំបាច់របស់គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

សម្រេច

ប្រការ១: ត្រូវបានផ្ទេរភារកិច្ច ដូចខាងក្រោម ៖

- ១- លោក **លី សុធីរត្ន** ពីអនុប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ ទៅជាសមាជិកនៃការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ
- ២- លោកស្រី **អ៊ុន ម៉ាលីយ** ពីសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ ទៅជាសមាជិកនៃការិយាល័យរដ្ឋបាល

ប្រការ២: ត្រូវបានប្រគល់ភារកិច្ចជូន ដូចខាងក្រោម ៖

- ១- លោកស្រី **វ៉ែន ធីតា** មន្ត្រីហិរញ្ញវត្ថុនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ជាអនុប្រធាន ការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ ជំនួសលោក **លី សុធីរត្ន**
- ២- លោក **ម៉ឺន សុផេត** អនុប្រធាននាយកដ្ឋានកិច្ចការទូទៅ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គ.ទ.ក. ជាសមាជិកការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ

ប្រការ៣: ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ ប្រធានគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ និងសាមីខ្លួន ត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះ តាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី 14 ខែ 12 ឆ្នាំ២០០៩

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

សុខ អាន

គន្លងទទួល :

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន គ.ទ.ក.
- សមាជិក គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទនានា
- ដូចប្រការ ៣
- ឯកសារ-កាលបរិច្ឆេទ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

លេខៈ ០២/០៥.គ.ស.ក.ខ.ស.ស.វ

សេចក្តីសម្រេច

ស្តីពី

ការផ្ទេរការកិច្ច ប្រគល់ការកិច្ច និងបន្ថែមសមាជិក

នៃគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនានារបស់គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

និងជាប្រធាន គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំង រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យ ប្រើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើត រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ ស្តីពីការកែសម្រួល មាត្រា១៤ មាត្រា១០ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៤ មាត្រា១៧ និងមាត្រា២០ នៃព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មាធិការ ជាតិសាសាខ្មែរ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៩២ អនក្រ.តត ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការកែសម្រួលសមាសភាព នៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ

- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧៥១ អនក្រ.តត ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងសមាជិកបន្ថែមនៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ១២១ សសរ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតលេខាធិការដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ១២៣ សសរ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ ស្តីពីការបង្កើតគណៈកម្មការបច្ចេកទេសនៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
- តាមការងារចាំបាច់របស់គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

សម្រេច

ប្រការ១:

ត្រូវបានផ្ទេរភារកិច្ច ដូចខាងក្រោម ÷

- ១- លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ព្រ៉ាំ ទេវី** ពីសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ ឯកទេសសេដ្ឋកិច្ច ប្តូរទៅជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ មនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
- ២- ឯកឧត្តម **ស៊ីង ដុស** ពីសមាជិកនៃគណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្មវិធីពាក្យ ប្តូរទៅជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ភាសាវិទ្យានិងអក្សរសិល្ប៍ ។

ប្រការ២:

ត្រូវបានប្រគល់ភារកិច្ច ដូចខាងក្រោម ÷

- ១- លោក **ពៅ ប៊ុលីណេល** មន្ត្រីផ្នែកច្បាប់អន្តរជាតិនៃវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ឯកទេសប្រវត្តិវិទ្យា ជាអនុប្រធាននៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយនិងការទូត ជំនួសលោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **គា គីរេណុល**
- ២- លោក **ហួង គីរេម** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិឯកទេសភាសាវិទ្យា ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវិទ្យាសាស្ត្រនិងបច្ចេកវិទ្យា ជំនួសលោក **អ៊ុក សេវ៉ាបុល**
- ៣- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **គុយ រិន** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ ឯកទេសភាសាវិទ្យាជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ ជំនួសលោកស្រី **អ៊ុន ម៉ាលីយ** ។

ប្រការ៣:

ត្រូវបានបន្ថែមសមាជិក គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទនានា ដូចខាងក្រោម ÷

- ១- លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **អេង ចន្ទធីន្ទ** ប្រធានផ្នែកនីតិសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ឯកទេសសេដ្ឋកិច្ច ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ មនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម ។
- ២- លោកស្រី **ជា ចន្ទធីន្ទ** មន្ត្រីផ្នែកនៃវិទ្យាសាស្ត្រនិងជាតិពន្ធុវិទ្យា ឯកទេស អក្សរសិល្ប៍ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ មនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
- ៣- ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យ **ត្រីង លីម** ទីប្រឹក្សាអមរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា ឯកទេសគ្រប់គ្រង ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយនិងការទូត

- ៤- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **លាង សុភាព** អនុប្រធានផ្នែកខេមរនិយកម្ម វចនានុក្រម និងបកប្រែ ឯកទេស គ្រប់គ្រង ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និងការទូត
- ៥- លោកស្រី **ហេង ជារី** មន្ត្រីផ្នែករដ្ឋបាល ឯកទេសវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការ បច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និងការទូត
- ៦- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **មី សុខគង់** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ ឯកទេសភាសាវិទ្យា ជាសមាជិកនៃ គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ភាសាវិទ្យា និងអក្សរសិល្ប៍
- ៧- លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ **តាជ ណាង** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ ឯកទេសអក្សរសិល្ប៍ ជាសមាជិកនៃ គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ភាសាវិទ្យា និងអក្សរសិល្ប៍
- ៨- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ឧត្តម សុខា** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ ឯកទេសអក្សរសិល្ប៍ ជាសមាជិកនៃ គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ភាសាវិទ្យា និងអក្សរសិល្ប៍
- ៩- លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **នេវ ស៊ុន** មន្ត្រីនាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សានៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ឯកទេសភាសាវិទ្យា ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ភាសាវិទ្យា និងអក្សរសិល្ប៍
- ១០- លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ឈុំ ណារី** ប្រធានដេប៉ាតឺម៉ង់រូបវិទ្យានៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ ភ្នំពេញ ឯកទេសរូបវិទ្យា ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា
- ១១- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **តាត់ ចាន់ថា** លេខាធិការនៃវិទ្យាស្ថានវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ឯកទេស បច្ចេកវិទ្យា ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា
- ១២- លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ហ៊ុម សុតិ** ប្រធានផ្នែកសិល្បៈប្រជាប្រិយនៃវិទ្យាស្ថានវប្បធម៌ និង វិចិត្រសិល្បៈ ឯកទេសវិទ្យាសាស្ត្រសិល្បៈ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ
- ១៣- លោកសាស្ត្រាចារ្យ **ឈឹម សុខាន់ដារ៉ា** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ឯកទេសបុរាណវិទ្យា ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ
- ១៤- លោកសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **គឹម ព័ន្លង់** ព្រឹទ្ធបុរសមហាវិទ្យាល័យសិល្បៈនាដសាស្ត្រនៃសាកលវិទ្យា ល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ ឯកទេសវិទ្យាសាស្ត្រសិល្បៈ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ វប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ
- ១៥- លោក **ចាន់ ម៉ុន្នី** លេខាធិការនៃវិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម ឯកទេសគ្រប់គ្រង សាធារណៈ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និងកសិកម្ម
- ១៦- លោក **តាំង សុន** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម ឯកទេសបសុពេទ្យ ជាសមាជិក នៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម
- ១៧- លោក **សុន សុភា** មន្ត្រីវិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម ឯកទេសក្សេត្រសាស្ត្រ ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម

១៨- លោក **អាត ឆារ៉ា** មន្ត្រីនៃវិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម ឯកទេសវេជ្ជសាស្ត្រ
ជាសមាជិកនៃគណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទ ជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រនិងកសិកម្ម ។

ប្រការ៤: ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ប្រធានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានការិយាល័យបោះពុម្ពផ្សាយ ប្រធាន
គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទពាក់ព័ន្ធ និងសាមីខ្លួនដូចមានចែងក្នុងប្រការ១ ប្រការ២ និងប្រការ៣ខាងលើ
ត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី 14 ខែ 12 ឆ្នាំ២០០៩

**ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
និងជាប្រធាន គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ**

សុខ អាន

កន្លែងទទួល :

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
- សមាជិក គណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ
- ដូចប្រការ៤
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ដើម្បីជួយសាធារណជនក្នុងការសរសេរពាក្យឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័តយកជាមូលដ្ឋាន កាលពីថ្ងៃពុធ ២០-០២-០៨ និង ដែលសម្តេចតេជោបានប្រកាសកាលពីថ្ងៃសុក្រ ១៩-០៣-១០ ឱ្យ គ.ជ.ក.ខ. ផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានទូលំទូលាយ គ.ជ.ក.ខ. ចុះផ្សាយអក្ខរាវិរុទ្ធត្រឹមត្រូវតាមវចនានុក្រមខាងលើ និង អក្ខរាវិរុទ្ធមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងតារាង ដូចមានខាងក្រោម ៖

សេចក្តីបញ្ជាក់ : បញ្ជីពាក្យក្នុងតារាងខាងក្រោម ត្រូវបានជ្រើសរើសចេញពីសម្រង់របស់លោកស្រី ហង់ ថារី ដែលគាត់បានធ្វើឡើងក្នុងបំណង ផ្សេងៗ ដើម្បីសរសេរយើងបានជម្រុះពាក្យមួយចំនួនដែលវចនានុក្រមរបស់សម្តេច ជួន ណាត អនុញ្ញាតឱ្យប្រើអក្ខរ ណ កំបាន ឬ គ កំបាន និង ខ្ល កំបាន ឬ ល កំបាន, ខ. កំណុចឬកំណុច, ស្រឡាបឬស្រលាប ,...

ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធត្រឹមត្រូវតាមវចនានុក្រមស.ជួន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធមិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធត្រឹមត្រូវតាមវចនានុក្រមស.ជួន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធមិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធត្រឹមត្រូវតាមវចនានុក្រមស.ជួន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធមិនត្រឹមត្រូវ
ប្រើអក្សរ ឧ ន មិនប្រើអក្សរ ង ទេ			២៦	កំណោស	កំនោស	៥២	ចំណេរស	ចំនេរស
ក			២៧	កំណោះ	កំនោះ	៥៣	ចំណេញ	ចំនេញ
១	កំណកំណើត	កំនកំនើត	២៨	ក្រណាន់	ក្រនាន់	៥៤	ចំណេរ	ចំនេរ
២	កំណក	កំនក	ច			៥៥	ចំណេះ	ចំនេះ
៣	កំណប់	កំនប់	២៩	ចំណ	ចំន	៥៦	ចំណែក	ចំនែក
៤	កំណល់	កំនល់	៣០	ចំណង	ចំនង	៥៧	ចំណែង	ចំនែង
៥	កំណាច	កំនាច	៣១	ចំណត	ចំនត	៥៨	ចំណែវ	ចំនែវ
៦	កំណាញ់	កំនាញ់	៣២	ចំណត់	ចំនត់	៥៩	ចំណោត	ចំនោត
៧	កំណាត់	កំនាត់	៣៣	ចំណរ	ចំនរ	៦០	ចំណោទ	ចំនោទ
៨	កំណាន់	កំនាន់	៣៤	ចំណាក់	ចំនាក់	៦១	ចំណោម	ចំនោម
៩	កំណាញ	កំនាញ	៣៥	ចំណាន	ចំនាន	៦២	ចំណោល	ចំនោល
១០	កំណារ	កំនារ	៣៦	ចំណាប់	ចំនាប់	៦៣	ចំណេះ	ចំនេះ
១១	កំណិន	កំនិន	៣៧	ចំណាយ	ចំនាយ	៦៤	ចំណាំ	ចំនាំ
១២	កំណើត	កំនើត	៣៨	ចំណារ	ចំនារ	៦៥	ចំណាំ	ចំនាំ
១៣	កំណើន	កំនើន	៣៩	ចំណាល	ចំនាល	៦៦	ចំណាំង	ចំនាំង
១៤	កំណើល	កំនើល	៤០	ចំណាល់	ចំនាល់	៦៧	ច្រណែន	ច្រនែន
១៥	កំណេរ្យង	កំនេរ្យង	៤១	ចំណាល់	ចំនាល់	ង		
១៦	កំណេរ្យច	កំនេរ្យច	៤២	ចំណិត	ចំនិត	៦៨	ដំណក	ដំនក
១៧	កំណេរ្យវ	កំនេរ្យវ	៤៣	ចំណិ	ចំនិ	៦៩	ដំណក់	ដំនក់
១៨	កំណេរ្យស	កំនេរ្យស	៤៤	ចំណិក	ចំនិក	៧០	ដំណង	ដំនង
១៩	កំណេះ	កំនេះ	៤៥	ចំណិប	ចំនិប	៧១	ដំណល់	ដំនល់
២០	កំណែន	កំនែន	៤៦	ចំណុក	ចំនុក	៧២	ដំណាក់	ដំនាក់
២១	កំណែ	កំនែ	៤៧	ចំណុច	ចំនុច	៧៣	ដំណាច់	ដំនាច់
២២	កំណោង	កំនោង	៤៨	ចំណុះ	ចំនុះ	៧៤	ដំណាប់	ដំនាប់
២៣	កំណោត	កំនោត	៤៩	ចំណូក	ចំនូក	៧៥	ដំណាល	ដំនាល
២៤	កំណោន	កំនោន	៥០	ចំណូរ	ចំនូរ	៧៦	ដំណាល់	ដំនាល់
២៥	កំណោរ	កំនោរ	៥១	ចំណូល	ចំនូល	៧៧	ដំណាល់	ដំនាល់

ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ
៧៨	ដំណិត	ជំនិត	១១១	តំណុះ	តំនុះ	១៤៣	សំណាក់	សំនាក់
៧៩	ដំណឹង	ជំនឹង	១១២	តំណូច	តំនូច	១៤៤	សំណាង	សំនាង
៨០	ដំណុត	ជំនុត	១១៣	តំណែង	តំនែង	១៤៥	សំណាញ	សំនាញ
៨១	ដំណុស	ជំនុស	១១៤	តំណោង	តំនោង	១៤៦	សំណាញ់	សំនាញ់
៨២	ដំណុះ	ជំនុះ	១១៥	តំណាំង	តំនាំង	១៤៧	សំណាត់	សំនាត់
៨៣	ដំណូច	ជំនូច	១១៦	ត្រណាម	ត្រនាម	១៤៨	សំណាប	សំនាប
៨៤	ដំណុរ	ជំនុរ	១១៧	ត្រណាក់ចិត្ត	ត្រនាក់ចិត្ត	១៤៩	សំណាម	សំនាម
៨៥	ដំណូច	ជំនូច	១១៨	ត្រណោត	ត្រនោត	១៥០	សំណឹង	សំនឹង
៨៦	ដំណួល	ជំនួល	ឃ			១៥១	សំណុំ	សំនុំ
៨៧	ដំណូស	ជំនូស	១១៩	បំណង	បំនង	១៥២	សំណឹក	សំនឹក
៨៨	ដំណើប	ជំនើប	១២០	បំណន់	បំនន់	១៥៣	សំណុស	សំនុស
៨៩	ដំណើរ	ជំនើរ	១២១	បំណាក់	បំនាក់	១៥៤	សំណុះ	សំនុះ
៩០	ដំណេឡឹង	ជំនេឡឹង	១២២	បំណាច់	បំនាច់	១៥៥	សំណូក	សំនូក
៩១	ដំណេឡីស	ជំនេឡីស	១២៣	បំណាត់	បំនាត់	១៥៦	សំណូម	សំនូម
៩២	ដំណោក	ជំនោក	១២៤	បំណិទ	បំនិទ	១៥៧	សំណូរ	សំនូរ
៩៣	ដំណោញ	ជំនោញ	១២៥	បំណុល	បំនុល	១៥៨	សំណើ	សំនើ
៩៤	ដំណោរ	ជំនោរ	១២៦	បំណើក	បំនើក	១៥៩	សំណើច	សំនើច
៩៥	ដំណែង	ជំនែង	១២៧	បំណែ	បំនែ	១៦០	សំណើម	សំនើម
៩៦	ដំណោត	ជំនោត	១២៨	បំណោក	បំនោក	១៦១	សំណោះ	សំនោះ
៩៧	ដំណោយ	ជំនោយ	១២៩	បំណោក	បំនោក	១៦២	សំណោះសំណាល	សំនោះសំនាស
៩៨	ដំណោល	ជំនោល	១៣០	បំណាំ	បំនាំ	១៦៣	សំណោន	សំនោន
៩៩	ដំណោះ	ជំនោះ	១៣១	បំណោះ	បំនោះ	១៦៤	សំណោត	សំនោត
១០០	ដំណៅ	ជំនៅ	១៣២	ប្រណាក	ប្រនាក	១៦៥	សំណោស	សំនោស
១០១	ដំណាំ	ជំនាំ	១៣៣	ប្រណឹងប្រណុង	ប្រនឹងប្រនុង	១៦៦	សំណោក	សំនោក
១០២	ដំណាំ	ជំនាំ	១៣៤	ប្រណាំង	ប្រនាំង	១៦៧	សំណៅ	សំនៅ
ត			ស			១៦៨	ស្រណាង	ស្រនាង
១០៣	តំណក	តំនក	១៣៥	សំណា	សំនា	១៦៩	ស្រណាន	ស្រនាន
១០៤	តំណាក់	តំនាក់	១៣៦	សំណាក	សំនាក	១៧០	ស្រណុក	ស្រនុក
១០៥	តំណាង	តំនាង	១៣៧	សំណាង	សំនាង	១៧១	ស្រណោក	ស្រនោក
១០៦	តំណាប់	តំនាប់	១៣៨	សំណាង់	សំនាង់	១៧២	ស្រណោះ	ស្រនោះ
១០៧	តំណាល	តំនាល	១៣៩	សំណាញ	សំនាញ	ង		
១០៨	តំណិច	តំនិច	១៤០	សំណាស់	សំនាស់	១៧៣	អាណិត	អានិត
១០៩	តំណិះ	តំនិះ	១៤១	សំណាដៃ	សំនាដៃ	១៧៤	អាណោច	អានោច
១១០	តំណឹង	តំនឹង	១៤២	សំណាក	សំនាក	១៧៥	អំណាត់	អំនាត់

ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ
១៧៦	អំណរ	អំនរ	ច			៥៧	ត្រឡំ	ត្រឡុំ
១៧៧	អំណស់	អំនស់	២៦	ក្រឡៅ	ក្រឡៅ	៥៨	ប្រឡាក់	ប្រឡាក់
១៧៨	អំណាច	អំនាច	២៧	ចម្លង	ចំលង	៥៩	ប្រឡាយ	ប្រឡាយ
១៧៩	អំណើះ	អំនើះ	២៨	ចម្លាក់	ចំលាក់	៦០	ប្រឡឹងប្រឡាំង	ប្រឡឹងប្រឡាំង
១៨០	អំណើះ	អំនើះ	២៩	ចម្លើយ	ចំលើយ	៦១	ប្រឡឹមប្រឡំ	ប្រឡឹមប្រឡំ
១៨១	អំណោយ	អំនោយ	៣០	ចម្លែក	ចំលែក	៦២	ប្រឡុបប្រឡា	ប្រឡុបប្រឡា
ប្រើព្យាង្គតម្រួតឬអក្សរ ឡ			៣១	ចំឡក	ចំលក	៦៣	ប្រឡៃប្រកោ	ប្រឡៃប្រកោ
មិនប្រើអក្សរ ខ ឃ ង			៣២	ចំឡក់	ចំលក់	៦៤	ប្រឡៅ	ប្រឡៅ
គ			៣៣	ចំឡកកែក	ចំលកកែក	៦៥	ប្រឡាំងកាស	ប្រឡាំងកាស
១	កម្ពា	កំលា	៣៤	ច្រឡាស់	ច្រឡាស់	ស		
២	កម្ពាច	កំលាច	៣៥	ច្រឡឹង	ច្រឡឹង	៦៦	សម្ព	សំល
៣	កម្ពោច	កំលោច	៣៦	ច្រឡឹម	ច្រឡឹម	៦៧	សម្ពក់	សំលក់
៤	កម្ពៅ	កំលៅ	៣៧	ច្រឡុង	ច្រឡុង	៦៨	សម្ពប	សំលប
៥	កម្ពាំង	កំលាំង	៣៨	ច្រឡូក	ច្រឡូក	៦៩	សម្ពាក	សំលាក
៦	ក្រឡ	ក្រឡ	៣៩	ច្រឡោ	ច្រឡោ	៧០	សម្ពាក់សំខាន់	សំលាក់សំខាន់
៧	ក្រឡក	ក្រឡក	៤០	ច្រឡោត	ច្រឡោត	៧១	សម្ពោក	សំលោក
៨	ក្រឡង់	ក្រឡង់	៤១	ច្រឡំ	ច្រឡំ	៧២	សម្ពាញ់	សំលាញ់
៩	ក្រឡា	ក្រឡា	ន			៧៣	សម្ពាប់	សំលាប់
១០	ក្រឡាញ់	ក្រឡាញ់	៤២	ដំឡាន់	ដំឡាន់	៧៤	សម្ពិច	សំលិច
១១	ក្រឡាន	ក្រឡាន	៤៣	ដំឡូង	ដំឡូង	៧៥	សម្ពិ ឬ សំឡិ	សំលិ
១២	ក្រឡាប់	ក្រឡាប់	៤៤	ដំឡើង	ដំឡើង	៧៦	សម្ពឹង	សំលឹង
១៣	ក្រឡាស់	ក្រឡាស់	៤៥	ដំឡោក	ដំឡោក	៧៧	សម្ពុក	សំលុក
១៤	ក្រឡឹង	ក្រឡឹង	ត			៧៨	សម្ពុត	សំលុត
១៥	ក្រឡឹប	ក្រឡឹប	៤៦	តម្លង់	តំលង់	៧៩	សម្ពុត	សំលុត
១៦	ក្រឡឹម	ក្រឡឹម	៤៧	តម្លា	តំលា	៨០	សម្ពុយ	សំលុយ
១៧	ក្រឡញ	ក្រឡញ	៤៨	តម្លឹង	តំលឹង	៨១	សម្លឹត	សំលឹត
១៨	ក្រឡុប	ក្រឡុប	៤៩	តម្លុញ	តំលុញ	៨២	សម្លេក	សំលេក
១៩	ក្រឡុម	ក្រឡុម	៥០	តម្លែ	តំលែ	៨៣	សម្លេច	សំលេច
២០	ក្រឡោក	ក្រឡោក	៥១	តម្លោះ	តំលោះ	៨៤	សំឡាញ	សំលាញ
២១	ក្រឡោច	ក្រឡោច	៥២	ត្រឡូក	ត្រឡូក	៨៥	សំឡេង	សំលេង
២២	ក្រឡោចក្រឡុច	ក្រឡោចក្រឡុច	៥៣	ត្រឡោច	ត្រឡោច	៨៦	សំឡេះ	សំលេះ
២៣	ក្រឡោត	ក្រឡោត	៥៤	ត្រឡាយ	ត្រឡាយ	៨៧	សំឡេះ	សំលេះ
២៤	ក្រឡោ	ក្រឡោ	៥៥	ត្រឡែងកែង	ត្រឡែងកែង	៨៨	ស្រឡាក់	ស្រឡាក់
២៥	ក្រឡោត	ក្រឡោត	៥៦	ត្រឡោក	ត្រឡោក	៨៩	ស្រឡាប់	ស្រឡាប់

ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ	ល.រ.	អក្ខរាវិរុទ្ធ ត្រឹមត្រូវតាម វចនានុក្រម ស.ជូន ណាត	អក្ខរាវិរុទ្ធ មិនត្រឹមត្រូវ
៩០	ស្រឡាង	ស្រឡាង	៩៤	ស្រឡេត	ស្រឡេត	៩៨	ស្រឡៅ	ស្រឡៅ
៩១	ស្រឡិត	ស្រឡិត	៩៥	ស្រឡៃ	ស្រឡៃ	៩៩	ស្រឡំ	ស្រឡំ
៩២	ស្រឡើ	ស្រឡើ	៩៦	ស្រឡោកោ	ស្រឡោកោ	១០០	ស្រឡាំងកាំង	ស្រឡាំងកាំង
៩៣	ស្រឡើកើ	ស្រឡើកើ	៩៧	ស្រឡោច	ស្រឡោច			

គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ

បច្ចុប្បន្ន :

- គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ, គោលការណ៍កម្ចីពាក្យ ... ខាងក្រោមនេះ ត្រូវបានស្នើឡើងដោយ គណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.)។ សំណើនេះត្រូវបាន ពិនិត្យ បន្ថែមបន្ថយខ្លះៗ កែសម្រួល និង អនុម័ត ពីថ្ងៃពុធ ០១-០៤-០៩ ដល់ថ្ងៃពុធ ២៧-០៥-០៩ ។
- នៅសម័យប្រជុំលើកទី១ (ថ្ងៃពុធ ០១-០៤-០៩) ប្រធានអង្គប្រជុំបានបញ្ជាក់ថា គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ ស្នើឡើងនេះ ជាសម្រុងនៃវិធីនៃការបង្កើតពាក្យដែលមានក្នុងភាសាខ្មែរស្រាប់ ប៉ុន្តែ ការបែងចែកនិងការហៅឈ្មោះវិធីខ្លះ ត្រូវបានគណៈកម្មការនេះបែងចែកនិងឱ្យឈ្មោះផ្សេងពីសៀវភៅវេយ្យាករណ៍ដែលសាធារណជនធ្លាប់ស្គាល់^១ : សំណើនេះជាការឆ្លុះបញ្ចាំងមួយដ៏មានប្រយោជន៍ ។ ប្រធានអង្គប្រជុំ បានសុំឱ្យ គ.ជ.ក.ខ.ទទួលយកការបែងចែកនិងការហៅឈ្មោះតាមសំណើនេះតាមដែលអាចទទួលយកបាន ប៉ុន្តែ គ.ជ.ក.ខ.ក៏ត្រូវទទួលស្គាល់ថា វិធីបង្កើតពាក្យជាវិធីដែលមានស្រាប់ក្នុងភាសាខ្មែរ ហើយអ្នកវេយ្យាករណ៍គ្រាន់តែ វិភាគ ដកស្រង់ បែងចែក និង ឱ្យឈ្មោះ តាមទស្សនៈរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកវេយ្យាករណ៍អាចស្រង់និងបែងចែកវិធីនៃការបង្កើតពាក្យបែបណាៗ តាមដែលអាចធ្វើបាន ឱ្យតែវិធីនោះពិតជាមានក្នុងភាសា ប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកវេយ្យាករណ៍ដែរ ដែលអាចពន្យល់យ៉ាងណាៗតាមសុភវិធម៌និងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួន ឱ្យតែពាក្យទាំងប៉ុន្មានពិតជាមានក្នុងភាសា និង ឱ្យតែខ្លួនគោរពអក្ខរាវិរុទ្ធរបស់ជាតិ។

នៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ការវិវត្តនៃសង្គមនិងវិទ្យាសាស្ត្រ នាំមកនូវបញ្ហាតិចៗជាបន្តបន្ទាប់ ។ ក្រសួង/ស្ថាប័ននីមួយៗ តែងតែខិតខំបង្កើតពាក្យទៅតាមតម្រូវការរបស់ខ្លួន ។ ហេតុដូច្នេះ ការបង្កើតពាក្យពុំទាន់មានលក្ខណៈឯកភាពគ្នានៅឡើយ ។ ដោយចៀសវាងការបង្កើតពាក្យខ្លះឯកភាពគ្នានេះហើយ ទើបគណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យនៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ លើកជាគោលការណ៍នេះឡើង ដើម្បីរកឯកភាពក្នុងការបង្កើតពាក្យ ។

១- និយមន័យ

គោលការណ៍បង្កើតពាក្យជាក្បួនទូទៅមួយដែលជួយដល់អ្នកបង្កើតពាក្យឱ្យមានភាពងាយស្រួលក្នុងការបង្កើតពាក្យ

^១ ប្លែកពីបច្ចេកសព្ទ គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ ស្នើដោយ គណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ នៃ គ.ជ.ក.ខ. ជាការវិភាគដែលមានលក្ខណៈជាវេយ្យាករណ៍ : អ្នកវេយ្យាករណ៍/អ្នកភាសាវិទ្យាដែលបានសរសេរសៀវភៅទាក់ទងនឹងការបង្កើតពាក្យប្រាកដជាមានឥទ្ធិពលខ្លាំងនៅក្នុងក្រុម ។

នៅពេលគេប្រឈមនឹងបញ្ញត្តិថ្មីមួយ ។ វាក៏ជាមធ្យោបាយមួយដែលអាចរក្សាបាននូវឯកភាពក្នុងភាសាជាតិផងដែរ ។

ដើម្បីបង្កើតពាក្យ គេត្រូវស្គាល់កត្តាបីធំៗគឺ លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតពាក្យ វិធីនៃការបង្កើតពាក្យ និង ធាតុដែលត្រូវយកមកប្រើសម្រាប់បង្កើតពាក្យ ។

២- លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតពាក្យ

លក្ខខណ្ឌនេះជាដែនកំណត់ឱ្យមានភាពរលូននៅក្នុងការបង្កើតពាក្យនិងក្នុងការប្រើប្រាស់ពាក្យ ហើយ ក៏អាចរក្សាបាននូវឯកភាពក្នុងភាសាខ្មែរ ។

២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ

ត្រូវបង្កើតពាក្យថ្មី ដើម្បីសម្គាល់តែបញ្ញត្តិថ្មី ។ បញ្ញត្តិថ្មីជាបញ្ញត្តិដែលគេមិនធ្លាប់ស្គាល់ឬមិនទាន់មានពាក្យដើម្បីសម្គាល់វា ។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះ យើងមិនត្រូវបង្កើតពាក្យថ្មីដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិដែលមានពាក្យសម្រាប់ហៅរួចមកហើយនោះឡើយ បើពុំនោះសោតទេ វានឹងបង្កឱ្យមានការខ្វះឯកភាពនៅក្នុងភាសាខ្មែរ ។

ឧទាហរណ៍ ពាក្យ *វាទករ*^២ *វាទកាល*^៣ ។ល។ ជាពាក្យថ្មីដែលបានបង្កើតឡើង នាឆ្នាំ១៩៩៣ ដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិថ្មី ហើយមាននិយមន័យដូចតទៅ ៖

វាទករ គឺជាអ្នកថ្លែងដោយបញ្ជាក់អះអាងពីការពិតនូវអ្វីដែលខ្លួនបានពោល ។ ក្នុងន័យនេះ *វាទករ* មិនមែនគ្រាន់តែជាអ្នកនិយាយឬអ្នកពោលតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ រីឯ *វាទកាល* គឺជាកាលនៃវាទកម្ម ដែលជាគោលធៀបនៃការថ្លែងរបស់វាទករ ពោលគឺ អ្នកនិយាយដែលអះអាងនិងធានាពីសុចរិតភាពនៃសម្តីឬសុន្ទរកថារបស់ខ្លួន ។ វាទកាលនេះតែងតែមានជានិច្ច នៅរាល់ពេលដែលមានវាទកម្មមួយកើតឡើង ប៉ុន្តែ វាទកាលនីមួយៗមិនដូចគ្នាទេ ហើយ វាក៏មិនអាចលេចជារូបរាងឡើងបាន តាមរយៈពាក្យណាមួយឡើយ ។

២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ

អាចបង្កើតពាក្យថ្មី ដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិចាស់ តែក្នុងករណីដែលបច្ចេកសព្ទចាស់មានបញ្ហា ។ ឧទាហរណ៍ គេអាចបង្កើតពាក្យ *ធ្លាក់* ដើម្បីជំនួសពាក្យ *អាយតនិបាត* ព្រោះពាក្យ *អាយតនិបាត* ជាពាក្យបាលីដែលមានលក្ខណៈវែងនិងពិបាកយល់ ។ល។ ហើយពាក្យថ្មីមានសុក្រិតភាពជាង ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងស្នាដៃស្តីពីវេយ្យាករណ៍អន្តរកម្មនិយម គេបានបង្កើតបច្ចេកសព្ទ *ឯកតភាព* ដើម្បីជំនួសបច្ចេកសព្ទ *ឯកវចនៈ* ព្រោះបច្ចេកសព្ទចាស់ *ឯកវចនៈ* មិនសម្គាល់បញ្ញត្តិដែលមាននៅក្នុងការសិក្សាពីនាមសព្ទខ្មែរនោះទេ ។ ដោយហេតុនេះហើយបានជានៅក្នុងភាសាខ្មែរ យើងគ្មានឈ្មោះវេយ្យាករណ៍ដើម្បីបញ្ជាក់ពីវចនៈរបស់នាមនោះទេ ។

ប្រការនេះបណ្តាលមកពីនាមខ្មែរគ្មានវចនៈ ហើយ អ្វីដែលគេយល់ច្រឡំថាជាឯកវចនៈនោះ តាមពិតទៅ វាគ្រាន់តែជាបញ្ញត្តិមួយទាក់ទងទៅនឹងចំនួនដែលបញ្ជាក់ពីភាពមានមួយឯកតា ហើយដែលគេហៅថា *ឯកតភាព* ។

២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី

ការបង្កើតពាក្យត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈវិធីណាមួយក្នុងចំណោមវិធីទាំងអស់របស់ខ្មែរ ដែលមានភាពសមស្របជាងគេបំផុតទៅនឹងតម្រូវការជាក់ស្តែង ។

^២ ការបង្កើតពាក្យនេះគឺដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិមួយដែលគេហៅជាភាសាបារាំងថា *énonciateur* ។

^៣ ពាក្យ *វាទកាល* នេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិមួយទៀតដែលភាសាបារាំងហៅថា *temps de l'énonciation* ។

យើងត្រូវខិតខំជ្រើសរើសយកវិធីណាមួយដែលមានសុក្រិតភាពជាង និង អាចផ្តល់ជាពាក្យដែលមានភាពងាយស្រួល ក្នុងការប្រើប្រាស់។ ម្យ៉ាងទៀត បើសម្រេចជ្រើសរើសយកវិធីណាមួយដែលមានលក្ខណៈសមស្របជាងគេបំផុតមកប្រើដើម្បី បង្កើតពាក្យសម្រាប់សម្គាល់បញ្ញត្តិមួយហើយ មិនគួរតប្បិប្រើវិធីផ្សេងទៀតដើម្បីបង្កើតពាក្យសម្រាប់ហៅបញ្ញត្តិដែលនោះ ទៀតទេ ព្រោះវាអាចនាំឱ្យមានបញ្ហានៅក្នុងអក្សរសាស្ត្រជាតិ។

២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន

ការបង្កើតពាក្យត្រូវឈរលើមូលដ្ឋាននៃវេយ្យាករណ៍មួយច្បាស់លាស់ ដោយអនុលោមទៅតាមគោលការណ៍នីយ- និយម មានន័យថា ពាក្យដែលបង្កើតមកត្រូវមានន័យច្បាស់លាស់ឬត្រូវសម្គាល់បញ្ញត្តិណាមួយដែលខ្មែរយើងបានជួបប្រទះ។

៣- វិធីបង្កើតពាក្យ

៣.១- និយមន័យ

វិធីបង្កើតពាក្យ គឺជាក្បួនដែលបានប្រើរួចមកហើយ ហើយ អាចប្រើបន្តទៅទៀតបាន ដោយអនុលោមទៅតាមភាព សមស្របនៃតម្រូវការចំពោះមុខ។

៣.២- វិធីផ្សេងៗ

យោងលើទម្លាប់និងឯកសារស្រាវជ្រាវ^៤ នានាដែលបានបោះពុម្ពកន្លងមក ខ្មែរមានវិធីច្រើនយ៉ាងក្នុងការបង្កើតពាក្យ។ វិធីទាំងនោះរួមមានដូចតទៅ ៖

៣.២.១- វិធីបន្សំ

៣.២.១.១- និយមន័យ

វិធីបន្សំ ជាវិធីបង្កើតពាក្យដោយដាក់ធាតុទាំងអស់បន្តបន្ទាប់គ្នា ហើយ ធាតុទាំងនោះនៅរក្សាទម្រង់រូបសាស្ត្រដើម ទាំងស្រុង។ ឧទាហរណ៍ : ចុងផ្លូវ ដើមផ្លូវ ដំឡូងដៃខ្លា ផ្ទះថ្ម ទឹកដោះគោ ការងារអនុវត្ត ។ ល។

៣.២.១.២- វិធាន

យកពាក្យដែលមានស្រាប់មកធ្វើជាធាតុផ្សំ ដោយដាក់រាយធាតុទាំងនោះជាបន្តបន្ទាប់គ្នា និង ដោយគ្មានការផ្លាស់ ប្តូរទម្រង់ រូបសាស្ត្ររបស់ធាតុទាំងនោះឡើយ។

ឧទាហរណ៍ ការផ្សំពាក្យ ឪពុក និង ធម៌ បង្កើតបានជាពាក្យបន្សំ ឪពុកធម៌ ដែលធាតុផ្សំ ឪពុក និង ធម៌ របស់វា មិនមានការកែប្រែសំណេរនិងសំណួរ^៦ ឡើយ។

៣.២.១.៣- ទម្រង់

អាស្រ័យលើទំនាក់ទំនងធាតុរបស់វា ពាក្យបន្សំអាចចែកជាទម្រង់ផ្សេងៗដូចខាងក្រោមនេះ ៖

^៤ សូមអាន ច័ន្ទ សំណេរ (២០០៨), ព្រ៉ាំ ម៉ល់ (២០០៦), យេវ៉ាង វីរុបុត្រ (២០០៦), សូ មុយឃេវ៉ាង (១៩៨៥), អៀវ កើស (១៩៦៧), កេង វ៉ាន់សាក់ (១៩៦៤) ។

^៥ ប៉ុន្តែលក្ខណៈរូបសាស្ត្ររបស់ធាតុផ្សំអាចមានការកែប្រែទៅតាមទម្រង់នៃពាក្យបន្សំ។ សូមកុំច្រឡំ ធាតុផ្សំ (ឪពុក និង ធម៌) នៃពាក្យបន្សំ ឪពុកធម៌ ទៅនឹងពាក្យ ឪពុក និង ធម៌ ដែលត្រូវយកមកផ្សំដើម្បីបង្កើតជាពាក្យបន្សំ។ វាមានទម្រង់រូបសាស្ត្រដូចគ្នាមែន តែលក្ខណៈ រូបសាស្ត្ររបស់វាអាចដូចខុសគ្នា ទៅតាមបរិបទ។

^៦ លើកលែងតែមានការគោរពទៅតាមច្បាប់ទំនាញសួរ។

៣.២.១.៣.១- ទម្រង់ ស.ប. (ស្នូល-បន្ទំ)

ជាទម្រង់មួយដែលគេដាក់ធាតុស្នូលនៅខាងដើម រួចទើបដាក់ធាតុបន្ទំជាព្យាង្គ (បន្ត) បន្ទាប់ ។

ឧទាហរណ៍ : **ស្បែកគោ ស្ករភ្លោត កង់ឡាន ផ្ទះថ្ម ដំឡូងឈាមមាន់ ការហ្វេខ្មៅ អ្នកស្នេហាជាតិ ការងារអនុវត្ត ត្រីទឹកសាប** ។ ល ។

ធាតុដែលសរសេរដិត គឺជាធាតុស្នូល ព្រោះវាជាទម្រង់យគ្រឹះនៃពាក្យបន្ទំ ។ **ស្បែកគោ** គឺជាស្បែក មិនមែន គោ ទេ ។ **គោ** គឺជាធាតុបន្ទំដែលមានតួនាទីគ្រាន់តែបញ្ជាក់ពីប្រភេទម្យ៉ាងនៃ **ស្បែក** តែប៉ុណ្ណោះ ។ ធាតុនេះ គេអាចលុប ជំនួស ឬ ព្រែកវាចេញពីធាតុស្នូលបាន ហើយ ការធ្វើបែបនេះមិននាំឱ្យបាត់ទម្រង់យគ្រឹះរបស់ពាក្យបន្ទំឡើយ ។

៣.២.១.៣.២- ទម្រង់ ប.ស. (បន្ទំ-ស្នូល)

ជាទម្រង់មួយដែលគេដាក់ធាតុបន្ទំនៅខាងដើម រួចទើបដាក់ធាតុស្នូលជាព្យាង្គ(បន្ត) បន្ទាប់ ។

ឧទាហរណ៍ : **កូនសោ មេសោ ចុងផ្លូវ ដើមផ្លូវ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ ការងារអនុវត្ត** (ក្នុងន័យ ការអនុវត្តការងារ តែ មិនមែនក្នុងន័យ ការងារដែលបានឬត្រូវអនុវត្ត នោះទេ ព្រោះក្នុងករណីក្រោយនេះ គេត្រូវសរសេរ **ការងារអនុវត្ត** បែបនេះ ទៅវិញ) ។

ធាតុសរសេរដិតជាធាតុស្នូល ហើយធាតុផ្សេងទៀតជាធាតុបន្ទំ ។ ពាក្យ **លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ** សម្គាល់ពីគ្រូ ។ បើគេលុប ធាតុ **គ្រូ** ចេញពីពាក្យ **លោកគ្រូ** និង **អ្នកគ្រូ** គេនឹងបានពាក្យ **លោក** និង **អ្នក** ដែលមិនសម្គាល់ពីគ្រូទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើគេ លុបធាតុ **លោក** និង **អ្នក** វិញនោះ គេបានពាក្យ **គ្រូ** ដែលនៅរក្សាបញ្ញត្តិដើម ។

៣.២.១.៣.៣- ទម្រង់ ស.ម. (សមាស)

ទម្រង់សមាស ជាទម្រង់មួយដែលទំនាក់ទំនងធាតុរបស់ពាក្យបន្ទំមានលក្ខណៈដូចទម្រង់ ប.ស.ផង និង ដូចទម្រង់ ស.ប. ផង ។

ឧទាហរណ៍ : **កងទ័ពព្រៃម៉ៅនិយម លទ្ធិពុទ្ធសាសនា មនុស្សអាគ្នានិយម** ។ល ។ ពាក្យទាំងនេះមានទម្រង់សមាស ព្រោះបញ្ញត្តិវារួមបង្កើតឡើងដោយធាតុទីមួយ ទីបី និង ទីពីរ ដែលនាំឱ្យគេអាចប្រែរៀងគ្នាថា **កងទ័ពព្រៃដែលចូលចិត្តម៉ៅ លទ្ធិនៃសាសនាព្រះពុទ្ធ** ។

៣.២.១.៣.៤- ទម្រង់ ប.គ. (បង្កំ)

ជាទម្រង់ដែលធាតុរបស់ពាក្យបន្ទំមិនចំណុះគ្នា ពោលគឺវាមិនអាចបែងចែកជាធាតុស្នូលឬធាតុបន្ទំឡើយ ដោយ ហេតុថា បើលុបធាតុណាមួយចោលក៏មិនបាន ព្រោះវានាំឱ្យបាត់ទម្រង់យគ្រឹះនៃពាក្យបន្ទំ ។

ឧទាហរណ៍ : **ឪពុកម្តាយ បងប្អូន កូនចៅ** ។ ល ។ ពាក្យ **បងប្អូន** បញ្ជាក់ពីញាតិមិត្តដែលមានអាយុច្រើននិងតិចជាង វាទករឬអ្នកនិយាយ ។ វាមិនសម្គាល់តែ **បង** ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ធាតុ **បង** មិនមែនជាទម្រង់យគ្រឹះនៃពាក្យ **បងប្អូន** ឡើយ ហើយ ធាតុ **ប្អូន** ក៏មិនមែនសម្គាល់ប្រភេទមួយនៃ **បង** ដែរ ។ បើគេលុប ជំនួស ឬ ព្រែកធាតុ **បង** ឬ **ប្អូន** នោះ គេនឹងបាត់នូវបញ្ញត្តិ ដើមរបស់ពាក្យ **បងប្អូន** ។

៣.២.១.៣.៥- ទម្រង់ ប.ថ. (បន្ថែម)

ជាទម្រង់ដែលធាតុបន្ថែមមានលក្ខណៈជារូបតាដែលគ្មានស្វ័យភាពផ្នែកសម្ព័ន្ធ ហើយ ប្រើដាក់បន្ថែមទៅលើមូលតា

ណាមួយ ។ អាស្រ័យលើទីតាំងនៃធាតុបន្ថែម គេអាចចែកទម្រង់នេះជាពីរបែបគឺ ទម្រង់បន្ថែមដើម និង ទម្រង់បន្ថែមចុង ។

៣.២.១.៣.៥.១- ទម្រង់ ប.៥.៨. (បន្ថែមដើម)

ជាទម្រង់នៃពាក្យបន្សំដែលមានធាតុបន្ថែមជាព្យាង្គដើមនៃពាក្យ ។

ឧទាហរណ៍ : *ការរៀនសូត្រ ភាពអង់អាច សុទ្ធនៈ វិសាមញ្ញ អគតិ* ។ ល ។

ការ ភាព សុ វិ អ សុទ្ធតែជាធាតុបន្ថែមដែលយើងប្រើដើម្បីធ្វើឱ្យមូលតា ដែលត្រូវប្រើភ្ជាប់ជាមួយវា មានការផ្លាស់ប្តូរប្រភេទពាក្យ (ករណី *ការ ភាព*) ឬ ផ្លាស់ប្តូរកម្រិតតុណ្ហធាតុ (ករណី *សុ វិ*) ឬ ផ្លាស់ប្តូរគោលនៃបញ្ញត្តិរបស់មូលតា (ករណី *អ*) ។ បើនៅតែឯង ធាតុបន្ថែមនេះគ្មានឯករាជ្យផ្នែកសម្ព័ន្ធទេ ។

៣.២.១.៣.៥.២- ទម្រង់ ប.៥.៩. (បន្ថែមចុង)

ជាទម្រង់នៃពាក្យបន្សំដែលមានធាតុបន្ថែមជាព្យាង្គឬធាតុរបស់ព្យាង្គចុងនៃពាក្យ ។

ឧទាហរណ៍ : *កុមារា កុមារី នាយក នាយិកា ឧក្រិដ្ឋកម្ម សកលភាព សុក្រិតភាព* ។ ល ។

ពាក្យ *កុមារា* និង *កុមារី* កើតឡើងដោយការបន្ថែម *ធាតុបន្ថែមចុង* ដែលភាសាបាលីសំស្ក្រឹតហៅថា វិភត្តិ ។ និងការន្តី បន្ថែមលើមូលតា *កុមារ* ។ ចំណែកពាក្យ *នាយក នាយិកា ឧក្រិដ្ឋកម្ម សកលភាព សុក្រិតភាព* ក៏សុទ្ធតែកើតឡើងដោយការបន្ថែមធាតុនៅខាងចុងមូលតាដែរ គ្រាន់តែធាតុបន្ថែមនេះមានលក្ខណៈខុសពីវិភត្តិ ។ និង ការន្តី ដែលប្រើបន្ថែមទៅលើពាក្យ *កុមារ* នោះ ។

៣.២.១.៣.៦- កំណត់សម្គាល់ (ក.ស.)

ការស្គាល់យល់ច្បាស់ពីរបៀបប្រើប្រាស់និងមុខងាររបស់ធាតុបន្ថែមទាំងនេះ មានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅក្នុងការបង្កើតពាក្យ ។

ធាតុបន្ថែមទាំងអស់គ្មានឯករាជ្យផ្នែកសម្ព័ន្ធទេ ។ គេប្រើវាបានដោយដាក់ភ្ជាប់ទៅនឹងមូលតាណាមួយ ។ វាមានតួនាទីមួយច្បាស់លាស់នៅក្នុងអន្តរកម្មជាមួយមូលតាដែលអាចស្តែងឡើងបានទៅតាមករណីនៃធាតុ^៧ នីមួយៗ ។

៣.២.២- វិធីសំយោគ

៣.២.២.១- និយមន័យ

ជាវិធីបង្កើតពាក្យសមាសដោយភាគច្រើនមានការរំលាយផ្នែកខ្លះនៃធាតុផ្សំបញ្ចូលគ្នា ។

ឧទាហរណ៍ វិធីផ្សំដែលបង្កើតបានជាពាក្យ *រូបារម្មណ៍ រាជាណាចក្រ យុទ្ធនាហារករណ៍ យានដ្ឋាន* ។ ល ។ គឺជាវិធីសំយោគ ។

៣.២.២.២- វិធាន

យកធាតុដែលត្រូវប្រើដើម្បីបង្កើតពាក្យមកធ្វើសំយោគបញ្ចូលគ្នា ដោយអនុលោមទៅតាមក្បួននៃវេយ្យាករណ៍មួយច្បាស់លាស់ ។

ឧទាហរណ៍ ការសំយោគធាតុ *យុទ្ធ* និង *ឧបករណ៍* តម្រូវឱ្យប្តូរ *ឌ* ទៅជា *រ* ។ ដែលត្រូវយកទៅប្រកបជាមួយនឹងជើងនៃព្យញ្ជនៈ *ឆ* ហើយពាក្យសមាសដែលបានមកមានទម្រង់បែបនេះ *យុទ្ធនាហារករណ៍* ។ ឯការសំយោគធាតុ *រូប* និង *អារម្មណ៍* តម្រូវឱ្យភ្ជាប់ព្យញ្ជនៈ *ប* ទៅនឹង *វ* ដោយតម្រូវឱ្យលុប *អ* ចេញពី *ប* ហេតុនេះ ពាក្យសមាសដែលបានមកត្រូវ

^៧ សូមអាន ច័ន្ទ សំណេញ (២០០៧) ធាតុវេយ្យាករសម្រាប់បង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ ។

សរសេរជា រូបាម្មណ៍ បែបនេះ ។

៣.២.២.៣- កំណត់សម្គាល់ (សម្រាប់ចំណុច ៣.២.២. ស្តីពីវិធីសំយោគ)

វិធីសំយោគត្រូវបានយកមកអនុវត្តក្នុងករណីដែលធាតុផ្សំជាធាតុដែលខ្លីពីបាលីស្ត្រីត ។

យើងមិនអាចហៅវិធីសំយោគនេះថាជា *វិធីសមាស* ទេ ព្រោះវាទាំឱ្យច្រឡំថា វាជាវិធីដែលកើតឡើងដោយការសំយោគវិធីច្រើនបញ្ចូលគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត យើងគួរទុកបច្ចេកសព្ទ *វិធីសមាស* នេះសម្រាប់ហៅវិធីបង្កើតពាក្យមួយប្រភេទផ្សេងទៀត ដូចមានបង្ហាញជូននៅខាងក្រោមនេះស្រាប់ ។

៣.២.៣-វិធីសមាស

៣.២.៣.១- និយមន័យ

វិធីសមាស ជាវិធីដែលកើតឡើងដោយការប្រើវិធីពីរបីច្រើនបញ្ចូលគ្នា នៅក្នុងការបង្កើតពាក្យមួយដែលយើងអាចហៅបានថាជាពាក្យ *បន្សំសមាស* ។

ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតពាក្យ *សកលភាវូបនីយកម្ម សក្តានុពលភាព* គឺកើតឡើងតាមរយៈវិធីសមាស ព្រោះមានការប្រើវិធីបន្សំនិងវិធីសំយោគបញ្ចូលគ្នា ។

៣.២.៣.២- វិធាន

ប្រើវិធីផ្សេងៗរួមគ្នាដើម្បីបង្កើតពាក្យមួយដែលមានច្រើនព្យាង្គ ។

ឧទាហរណ៍ : ការបង្កើតពាក្យ *សកលភាវូបនីយកម្ម* តម្រូវឱ្យមានការអនុវត្តវិធីបន្សំផងនិងវិធីសំយោគផង ។ គេផ្សំ *សកល* និង *ភាព* ឱ្យបានទៅជា *សកលភាព* ហើយផ្សំ *ឧប* ជាមួយ *នីយ* និង *កម្ម* ឱ្យបានទៅជា *ឧបនីយកម្ម* រួចគេសំយោគលទ្ធផលទាំងពីរបញ្ចូលគ្នា ពោលគឺ សំយោគ *សកលភាព* និង *ឧបនីយកម្ម* ដោយប្តូរ *ព* ទៅ *វ* និង *ឧ* ទៅស្រះ ។ ឱ្យកើតបានទៅជាពាក្យ *សកលភាវូបនីយកម្ម* ។

ដូចគ្នាដែរ ការបង្កើតពាក្យ *សក្តានុពលភាព* តម្រូវឱ្យមានការអនុវត្តវិធីសំយោគទៅលើធាតុ *សក្ត* និង *អានុពល* ឱ្យកើតបានទៅជា *សក្តានុពល* ផង និង ក៏តម្រូវឱ្យមានការអនុវត្តវិធីបន្សំធាតុដែលសំយោគបាននោះជាមួយធាតុ *ភាព* ផង ។

៣.២.៣.៣- កំណត់សម្គាល់

វិធីនេះអាចអនុវត្តបានចំពោះតែការបង្កើតពាក្យខ្លះដែលមានចំនួនព្យាង្គចាប់ពីបីឡើងទៅ ។

៣.២.៤-វិធីកម្លាយ

៣.២.៤.១- និយមន័យ

ជាវិធីបង្កើតពាក្យដោយប្រើផ្គត់មកកម្លាយឬសដើម្បីបង្កើតពាក្យថ្មី ។

៣.២.៤.២- វិធាន

យកផ្គត់ណាមួយទៅកម្លាយពាក្យឬស ដោយអនុលោមទៅតាមគោលការណ៍នៃការប្រើប្រាស់ផ្គត់ដែលអនុញ្ញាតឱ្យសម្គាល់បញ្ញតិដែលចង់បាន ។

ជាទូទៅ ផ្គត់ដែក [-ម-] ប្រើសម្រាប់កម្លាយពាក្យឱ្យកើតបានជាពាក្យមួយដែលសម្គាល់មនុស្ស ។ ឯផ្គត់ដែក [-ន-] ប្រើសម្រាប់កម្លាយឬសឱ្យបានទៅជានាមសព្ទដែលសម្គាល់ឧបករណ៍ឬសម្គាល់បញ្ញតិផ្សេងទៀត ។ ល ។

ឧទាហរណ៍ គេប្រើផ្នត់ជែក [-ម-] ដើម្បីកម្លាយបួស ចាំ ឱ្យកើតបានទៅជាពាក្យ ឆ្នាំ ដែលមានន័យថា អ្នកចាំ ហើយ ប្រើផ្នត់ជែក [-ន-] ដើម្បីកម្លាយបួស ជាន់ ឱ្យកើតបានទៅជា ពាក្យ ណ្ហាន់ ដែលមានន័យថា ឧបករណ៍សម្រាប់ ជាន់។ ដូចគ្នាដែរ គេអាចបង្កើតពាក្យ ខ្លាន់ (អ្នកកាន់) ថ្ងើរ (អ្នកដើរ) ឆ្នុក (វត្ថុឬឧបករណ៍សម្រាប់ចុក) ខ្លើយ (វត្ថុឬ ឧបករណ៍សម្រាប់កើយ)^៨ ។

៣.២.៤.៣- កំណត់សម្គាល់

ផ្នត់ផ្សេងៗដែលខ្មែរបានប្រើក្នុងការកម្លាយពាក្យរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះ មានពីរប្រភេទគឺ ផ្នត់ដើម និង ផ្នត់- ជែក ។ ផ្នត់ទាំងពីរប្រភេទនេះមានទម្រង់ជាច្រើន ហើយទម្រង់នីមួយៗមានមុខងារច្បាស់លាស់ក្នុងការកំណត់ពីបញ្ញត្តិនៃ ពាក្យដែលត្រូវបង្កើត ។

៣.២.៥- វិធីតម្រាប់សួរ

៣.២.៥.១- និយមន័យ

ជាវិធីបង្កើតពាក្យដោយត្រាប់តាមសួរដែលបានឮ ។
ឧទាហរណ៍ : តក់ៗ តឹករឹក គ្រឹមៗ តារៅ កុករឹករឹត កាក់គឹងកាងកឹត ។ ល។

៣.២.៥.២- វិធាន

យកសួរដែលឮមកកត់ត្រាបង្កើតជាពាក្យដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិដែលកើតមានតាមរយៈសួរនោះ ។ ឧទាហរណ៍ : គេ ច្រើនតែត្រាប់សួរតាមសំឡេងស្រែកឬយំរបស់សត្វ ដើម្បីដាក់ឈ្មោះសត្វនោះ ឬ ក៏ត្រាប់តាមសួរដែលបាតុភូតមួយបង្កឡើង ដើម្បីសម្គាល់បាតុភូតនោះ ។ ឧទាហរណ៍ តឹករឹក តក់ៗ ជាំង គ្រឹមៗ ក្តាំង ។ ល។ សុទ្ធតែជាពាក្យដែលបង្កើតឡើងតាម វិធីតម្រាប់សួរទាំងអស់ ។

៣.២.៥.៣- កំណត់សម្គាល់

ពាក្យតម្រាប់សួរដែលមានលក្ខណៈជារំចនតា ហើយដែលត្រូវបានកត់ត្រាទុកនៅក្នុងវចនានុក្រម ហើយគឺមិន អនុញ្ញាតឱ្យសរសេរប្រែប្រួលទៅតាមសួរដែលឮផ្សេងៗគ្នានោះទេ ។ តឹករឹក តារៅ ត្រូវតែសរសេរនិងអានបែបនេះជារៀង ដរាបទៅ ទោះបីពេលខ្លះ សត្វទាំងនោះយំឮសួរផ្សេងក៏ដោយចុះ ។ ឧទាហរណ៍ : ផ្ករលាន់គ្រឿង ផ្ករលាន់គ្រឹមៗ ។ ល។

ប៉ុន្តែ ចំពោះពាក្យដែលគ្រាន់តែត្រាប់សួរសុទ្ធ ដូចជា គ្រឹមៗ ឬ គ្រឿង គួរទុកលទ្ធភាពឱ្យគេកត់ត្រាសួរទៅតាមអ្វី ដែលគេបានឮទៅចុះ ។

៣.២.៦- វិធីសន្មត

៣.២.៦.១- និយមន័យ

វិធីសន្មត ជាវិធីមួយនៃការបង្កើតពាក្យដែលគេប្រើនៅពេលដែលគេគ្មានលទ្ធភាពបង្ហាញពីហេតុផល ។
ឧទាហរណ៍ : ទៅ លេង ស លឿង ថង់ ដាវ ។ ល។

៣.២.៦.២- វិធាន

គេសន្មតបង្កើតពាក្យថ្មីមួយដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិមួយដែលទើបនឹងជួបប្រទះ ដោយគ្មានលទ្ធភាពបញ្ជាក់ពីហេតុផល

^៨ សូមអានអត្ថបទរបស់លោក សូ មុយឃៀង (១៩៨៥) និង អត្ថបទរបស់សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ព្រំ ម៉ែល (២០០៦) ។

ស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាងពាក្យដែលបង្កើតមកនិងបញ្ញត្តិនោះទេ ។

៣.២.៦.៣- កំណត់សម្គាល់

វិធីនេះ គេច្រើនប្រើនៅសម័យដើម ។ នាពេលឥឡូវនេះ គេកម្រនឹងប្រើណាស់ ។ យើងត្រូវចៀសវាងវិធីនេះ បើអាច ធ្វើទៅបាន ព្រោះសម័យបច្ចុប្បន្ន យើងមានពាក្យច្រើនណាស់ដែរហើយ ដែលសមល្មមអាចឱ្យយើងប្រើដើម្បីផ្សំបង្កើតជា ពាក្យសម្រាប់សម្គាល់បញ្ញត្តិផ្សេងៗបាន ។

៣.២.៧-វិធីរូប-សទ្ធាតា^៩

វិធីរូប-សទ្ធាតា ជាលទ្ធផលនៃការបកប្រែស្ទើរតែចំពើបច្ចេកសព្ទបារាំងថា procédés morpho-phonologiques គឺ ពាក្យមួយសងពាក្យមួយ : procédés = វិធី , morpho (< morphologie) = រូប/រូបតា , phonologiques (< phonologie) = សទ្ធាតា(វិទ្យា) ។ ទាំងក្នុងភាសាបារាំង ទាំងក្នុងភាសាខ្មែរ បច្ចេកសព្ទនេះឥតមានន័យឱ្យគេចាប់បាន ដូចជា *វិធីកម្លាយ* ឬ *វិធីសមាស* ជាដើម នោះឡើយ ។ បច្ចេកសព្ទនេះមានអរូបិកម្មខ្ពស់ទៅលើន័យ បានសេចក្តីថា ន័យរបស់បច្ចេកសព្ទត្រូវបាន គេសន្មតឡើង ប្រហាក់ប្រហែលនឹងន័យនៃពាក្យ atome នៅពេលដំបូងដែលគេដាក់ឱ្យប្រើនោះដែរ ។ នៅក្នុងវិធីនេះ មាន ការកាត់ពាក្យ (ពាក្យក្រៅ/ក្នុងកន្សោម) ដោយបែបផ្សេងៗ ហើយ គេសម្រួលរូបសាស្ត្រទុកដដែល តាមការចាំបាច់ ។ យើងមិនទាន់មានការសិក្សាឱ្យដឹងថា តើភាសាខ្មែរមានប្រើវិធីនេះតាំងពីពេលណាមកនៅឡើយ ។ ចំពោះភាសានៅលោក ខាងលិច គេមានភស្តុតាងនៃការប្រើវិធីនេះជាយូរយារមកហើយ ។ ដោយវិធីនេះមានច្រើនបែប និង ដោយភាសាខ្មែរមិនទាន់ មានឧទាហរណ៍គ្រប់បែបនៅឡើយ គប្បីយើងយកឧទាហរណ៍ចេញពីភាសាបារាំងនិងអង់គ្លេសផង ដើម្បីបង្ហាញបែបទាំងនោះ ។

៣.២.៧.១- ពាក្យអក្សរកាត់ (sigle) បានពីការរក្សាទុកតែអក្សរទី១ខាងដើមនៃពាក្យនីមួយៗក្នុងកន្សោមពាក្យ, ឧទាហរណ៍ :

- គ.ជ.ក.ខ. < គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ^{១០} ,
- គ.ជ.ប. < គណៈកម្មាធិការជាតិ រៀបចំការបោះឆ្នោត ,
- ENA < E.N.A. < Ecole Nationale d'Administration,
- CAPES < C.A.P.E.S. < Certificat d'Aptitude Pédagogique à l'Enseignement Secondaire,
- AIDS < A.I.D.S. < Acquired Immuno-Deficient Syndrome,
- Laser < LASER < L.A.S.E.R. < Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation ។

កំណត់សម្គាល់ : គេអាចបង្កើតពាក្យកម្លាយចេញពីពាក្យអក្សរកាត់ ដោយមានការសម្រួលសូរស្រង់អក្សរវិទ្ធិបន្តិចបន្តួច. ឧទាហរណ៍ :

- Enarque < ENA + arque ,
- capésien < CAPES + ien ,

៣.២.៧.២- ពាក្យកន្សោមកាត់ : ការកាត់ប៉ះភាគ/ពាក្យខាងដើមនៃកន្សោម, ឧទាហរណ៍ :

- La capitale < la ville capitale,
- សមត្ថកិច្ច < អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ,
- Une Toyota < une voiture Toyota,
- Un sommet < une réunion au sommet ។

៣.២.៧.៣- ពាក្យកាត់ :

^៩ វិធីនេះត្រូវបានបន្ថែមដោយ គ.ជ.ក.ខ. ។
^{១០} ភាគ/ពាក្យដែលគូសពីក្រោម ជាភាគ/ពាក្យដែលគេរក្សាទុក ។

៣.២.៧.៣.១- ពាក្យកាត់ខាងចុង, ឧទាហរណ៍ :

- ឯកឧត្តមឧប. < ឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ,
- Ciné < cinéma < cinématographie,
- i < il,
- D'acc! < d'accord!,

៣.២.៧.៣.២- ពាក្យកាត់ខាងដើម, ឧទាហរណ៍ :

- Bus < autobus,
- Car < autocar, ។

កំណត់សម្គាល់ : គេអាចបង្កើតពាក្យកម្លាយចេញពីពាក្យកាត់ (ទោះពាក្យកាត់នោះមានប្រើប្រាស់ក្នុងភាសាខ្មែរក៏ដោយ) ដោយ ជួនកាល មានការសម្រួលសូរឬអក្ខរវិរុទ្ធបន្តិចបន្តួច. ឧទាហរណ៍ :

- ស្មែរ^{១១} < (សរ)ស្មែរ + [-ម-] ,
- សំណេរ < (សរ)ស្មែរ + [-αmn-]^{១២} ។

៣.២.៧.៤ - ពាក្យកាត់ត (acronyme), ឧទាហរណ៍ :

៣.២.៧.៤.១ - ការកាត់បំរះភាគចុងនៃពាក្យទី១ និង ភាគដើមនៃពាក្យទី២ នៃកន្សោមពាក្យ, ឧទាហរណ៍ :

- (ច្រក) អធិកិច្ច < (ច្រក) + អាទិភាព + សេដ្ឋកិច្ច
- Stagflation < stagnation + inflation,
- Foultitude < foule + multitude,
- Bit < binary + digit ។

៣.២.៧.៤.២- ការកាត់អាចបំរះភាគចុងនៃពាក្យក្នុងកន្សោម, ឧទាហរណ៍ :

- (ច្រក) អធិទីសែត < (ច្រក) + អាទិភាព + សេដ្ឋកិច្ច,
- Polmar < pollution + maritime,
- Euratom < Europe + atome ។

៣.២.៧.៤.៣- ការកាត់អាចមានលក្ខណៈល្បាយ អាចបំរះភាគចុងផងនិងភាគដើមផងនៃពាក្យណាមួយនៃកន្សោម (ឬ លើសពីមួយ) ព្រមទាំងជូនកាលមានប្រើប្រាស់ភ្ជាប់ផ្សេងៗ និង មានការសម្រួលអក្ខរវិរុទ្ធឬការសម្របសម្រួលផ្សេងទៀត, ឧទាហរណ៍ :

- (ភ្នំ) សន្តក < (ភ្នំ) អាសន្តទុក្ខ < (ភ្នំ) + អាសន្ត + ទុក្ខ^{១៣}
- **Nitan** < nickel + titane,
- Nitinol < nitanol < **nitan** + ol (nita- > niti- , nitinol ជាលោហៈសំយោគ (alliage) មួយបែប ។)

^{១១} - ពាក្យ ស្មែរ ឬ សំណេរ អាចចាត់ទុកថាជាពាក្យកើតពី សរសេរ ដែលគេបានកាត់ភាគដើមចេញ ។

^{១២} - អ្នកខ្លះយល់ថា ភាសាខ្មែរឥតមានអន្តរក្រប [-αmn-/-[]mn-] ទេ មានតែ [-αm-/-[]m-] : ដូច្នេះពាក្យ ចំណូល ត្រូវឆ្លងតាមពាក្យ *ស្រួល សិន (បញ្ជាចម្រូងចម្រាស់បែបនេះ ត្រូវអ្នកភាសាវិទ្យាស្រាវជ្រាវ ពិគ្រោះពិភាក្សាគ្នា តទៅទៀត) ។

^{១៣} - ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ឡុង សៀម យល់ថា ភ្នំសន្តក មិនកើតចេញពី "ភ្នំអាសន្តទុក្ខ" ទេ ពីព្រោះ "អាសន្តទុក្ខ" ជាកន្សោមឥតទំនងប្រឌិតឡើងដើម្បីសម្រេចបំណង ។

៤- ធាតុសម្រាប់បង្កើតពាក្យ

៤.១- និយមន័យ

ធាតុជាឯកតាភាសា (សទ្ធការូបតា ពាក្យ) ។ ល ។ ដែលប្រើដើម្បីបង្កើតពាក្យ ។

ឧទាហរណ៍ :

- បង និង ប្អូន ជាធាតុដែលប្រើបង្កើតពាក្យ បងប្អូន ។
- ផ្គត់ដើម [ក-] និង ពាក្យបួស ហាំង ជាធាតុដែលប្រើសម្រាប់បង្កើតពាក្យ ក្បាំង ។

៤.២- ប្រភេទធាតុ

ជាទូទៅ ធាតុប្រើសម្រាប់បង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរច្រើនមានប្រភេទក៏ភាសាខ្មែរ-មន និង ពីភាសាបាលីសំស្ក្រឹត ។ មានធាតុមួយចំនួនតូចដែលជាពាក្យខ្លីពីភាសានៃប្រទេសជិតខាង និង ពីប្រទេសដែលធ្លាប់មានទំនាក់ទំនងជាមួយខ្មែរ ។

អាស្រ័យលើលក្ខណៈសម្ព័ន្ធ មុខងារ និង តួនាទីរបស់វា ធាតុដែលខ្មែរប្រើសម្រាប់បង្កើតពាក្យមានច្រើនប្រភេទ ហើយវាបានផ្តល់លទ្ធភាពគ្រប់បែបយ៉ាងដែលអាចឱ្យយើងបង្កើតពាក្យបានតាមតម្រូវការ ។

(សូមអានសេចក្តីពន្យល់ពីលក្ខណៈធាតុមួយចំនួនដែលបានចុះផ្សាយក្នុងទស្សនាវដ្តីសង្គមសាស្ត្រនិងមនុស្សសាស្ត្រ លេខ៥៧) ។

៤.៣- បម្រើបម្រាស់ធាតុ

ការប្រើប្រាស់ធាតុខ្លីពីបរទេសមកផ្សំបង្កើតជាពាក្យ ជាអាទិ៍ ធាតុខ្លីពីបាលីសំស្ក្រឹតដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុ គេអនុវត្ត អក្ខរាវិរុទ្ធ ដូចខាងក្រោម ៖

- ករណីទីមួយ កាលណាព្យាង្គចុងនៃពាក្យ អានព្យសួរ អាក់ ឬ អាក់ គេត្រូវរក្សាទុកយុគលពិន្ទុនៅក្នុងសំណេរពាក្យ ។
ឧទាហរណ៍ : លក្ខណៈ សុខៈ ពលៈ បដិភាណៈ សួនសាធារណៈ ។ ល ។
- ករណីទីពីរ កាលណាពាក្យដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុចូលផ្សំនឹងពាក្យបាលីដទៃទៀត ហើយវាក្លាយទៅជាធាតុបន្សំ ពោលគឺធាតុដែលមិនសម្គាល់ទម្រង់យុគលពិន្ទុនៃពាក្យបន្សំ នោះយុគលពិន្ទុមិនត្រូវរំលេចក្នុងផ្នែកសំណេរនោះទេ ។
ឧទាហរណ៍ : លក្ខណសម្បត្តិ វិរភាព គណបក្ស សារប្រយោជន៍ ។ ល ។
- ករណីទីបី កាលណាពាក្យដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុចូលផ្សំនឹងពាក្យបាលីដទៃទៀត ហើយវាក្លាយទៅជាធាតុស្គល ពោលគឺធាតុដែលសម្គាល់ទម្រង់យុគលពិន្ទុនៃពាក្យបន្សំ នោះយុគលពិន្ទុត្រូវតែរំលេចចេញក្នុងផ្នែកសំណេរ ។
ឧទាហរណ៍ : អាសនៈសភា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ។ ល ។
- ករណីទីបួន កាលណាពាក្យដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុចូលផ្សំនឹងពាក្យបាលីដទៃទៀតដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុ ហើយវាក្លាយទៅជាធាតុបង្កំ ពោលគឺជាធាតុដែលសុទ្ធមិនសម្គាល់ទម្រង់យុគលពិន្ទុនៃពាក្យបន្សំ នោះយុគលពិន្ទុត្រូវតែរំលេចចេញ ក្នុងផ្នែកសំណេរ ។ ឧទាហរណ៍ : កាលៈទេសៈ ។
- ករណីទីប្រាំ កាលណាពាក្យដែលមានប្រើយុគលពិន្ទុចូលផ្សំនឹងពាក្យខ្មែរ នោះយុគលពិន្ទុត្រូវតែរំលេចចេញក្នុងផ្នែក សំណេរ ។ ឧទាហរណ៍ : សារៈសំខាន់ ។

៤.៤- លក្ខខណ្ឌនៃការជ្រើសរើសធាតុក្នុងការបង្កើតពាក្យ

ដើម្បីអភិរក្សភាសាខ្មែរនិងអត្តសញ្ញាណជាតិ យើងត្រូវគោរពនូវលក្ខខណ្ឌដូចតទៅ ៖

៤.៤.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ

ត្រូវប្រើប្រាស់ជាមួយនិងឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពនូវធាតុដែលមានលក្ខណៈជាខ្មែរ-មន ។

៤.៤.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ

ប្រើប្រាស់ធាតុបាលីសំស្ក្រឹតបែបខ្មែរក្នុងករណីចាំបាច់ក្នុងករណីដែលធាតុខ្មែរ-មនមិនអាចយកមកប្រើបាន ។

៤.៤.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី

រក្សាទម្លាប់ល្អដែលមានកន្លងមក ដោយបន្តមិនប្រើប្រាស់ធាតុដែលមានក្នុងភាសាដទៃទៀត ក្រៅពីភាសាខ្មែរ-មន និង បាលីសំស្ក្រឹត លើកលែងតែក្នុងករណីខានមិនបាន ដូចមាននៅក្នុងឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះ ។

ឧទាហរណ៍ : ទ្វកម៉ាស៊ីន ទឹកតែ មីនា ស៊ីបតោ រ៉ូម៉កម្លូតូ មីក្រូសេដ្ឋកិច្ច ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ។ ល។

គោលការណ៍កម្ចីពាក្យ

១- និយមន័យ

១.១- និយមន័យនៃគោលការណ៍កម្ចីពាក្យ

គោលការណ៍កម្ចីពាក្យ ជាក្បួនទូទៅមួយដែលជួយដល់អ្នកបច្ចេកទេសឱ្យបានដឹងពីព្រំដែននៃកម្ចីពាក្យ ។ គោលការណ៍នេះនឹងផ្តល់នូវលទ្ធភាពក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេសមកប្រើប្រាស់ផង និង ផ្តល់នូវលក្ខខណ្ឌដើម្បីរក្សាឱ្យបាននូវអត្ថសញ្ញាណភាសាខ្មែរផង ។

១.២- និយមន័យនៃពាក្យកម្ចី

ពាក្យកម្ចីគឺជាពាក្យដែលខ្មែរខ្ចីពីភាសាបរទេស ដោយនាំយកមកជាមួយទាំងដុល្លីដោយអន្លើនូវបញ្ញត្តិដែលពាក្យបរទេសនោះសម្គាល់ ហើយ ដែលខ្មែរមិនទាន់មានពាក្យឬមិនអាចបង្កើតពាក្យមកសម្គាល់បញ្ញត្តិនោះបាន ។

ឧទាហរណ៍ : សាមញ្ញ វិជ្ជា ស៊ីម៉ង់ត៍ ម៉ូតូ កុំព្យូទ័រ ។ ល។

២- លក្ខខណ្ឌនៃកម្ចីពាក្យ

ដើម្បីបន្តអភិរក្សភាសាខ្មែរនិងរក្សាឱ្យបាននូវចីរភាពនៃគំនិតច្នៃប្រឌិតរបស់បុព្វបុរសខ្មែរ ការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេសមកប្រើក្នុងភាសាខ្មែរទំនើប ត្រូវគោរពតាមគោលការណ៍ដូចតទៅនេះ ៖

២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ

អាចខ្ចីពាក្យពីបរទេសមកប្រើតែក្នុងករណីដែលមិនអាចបង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរ

ដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិដែលមាននៅក្នុងភាសាបរទេសនោះបាន ។

ឧទាហរណ៍ : ស៊ីម៉ង់ត៍ អេតថាយ កាហ្វេ តែ ។ ល។

២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ

អាចខ្ចីពាក្យពីបរទេសមកប្រើបានតែក្នុងករណីដែលការបង្កើតពាក្យក្នុងភាសាខ្មែរអាចធ្វើទៅបានដែរ តែវាចោទជាបញ្ហា ដូចជារ៉ែងពេក ពិបាកអាន ពិបាកយល់ន័យ មិនចំនើយ ឬ មានន័យខុសពីពាក្យដើម ។ ល។

២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី

ហាមមិនឱ្យខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេសមកប្រើជំនួសពាក្យដែលមានក្នុងភាសាខ្មែររួចហើយ ។ ឧទាហរណ៍ មិនត្រូវខ្ចីពាក្យ ស៊ីញ៉េ កុងត្រា លីង ស្បែកវ៉ែយ៉ង់ កុងត្រូល័រ ។ ល។ មកប្រើជំនួសរៀងគ្នាឱ្យពាក្យ (ចុះ) ហត្ថលេខា កិច្ចសន្យា ខ្សែ អនុរក្ស អប្បមាទ ។ ល។ ដែលខ្មែរបានប្រើរួចមកហើយនោះទេ ទោះបីពាក្យនេះជាពាក្យកម្ចីពីភាសាបរទេសដែរក៏ដោយចុះ ។

២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន

ត្រូវព្យាយាមខ្ចីពាក្យពីភាសានៃប្រទេសដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយពីប្រទេសខ្មែរ ហើយដែលគ្មានចេតនាសាបព្រោះឥទ្ធិពល មកលើភាសារប្បធម៌ និង អត្តសញ្ញាណកម្មខ្មែរ ទោះក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ ។

២.៥- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំ

កម្ចីពាក្យត្រូវឈរលើមូលដ្ឋានសម្របសម្រួលផ្នែកសំណេរនិងសំណួរដែលមានលក្ខណៈជាឡាតាំងបែបខ្មែរ^{១៤} ទោះបីជា ពាក្យទាំងនោះមានប្រភព (យោងលើលក្ខខណ្ឌទីបួនផង) មកពីភាសាណាក៏ដោយ ។

ជម្រើសរវាងការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ

នៅពេលជួបប្រទះនឹងបញ្ហាគ្រិច្ចី តាមរយៈការស្រាវជ្រាវនិងការបកប្រែ គួរមានទម្លាប់រិះរកបង្កើតពាក្យឱ្យអស់ លទ្ធភាពសិនមុននឹងខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស ។ ក្នុងស្មារតីនេះ យើងត្រូវគោរពតាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដែលមានចែងបន្ទាប់ពី និយមន័យខាងក្រោមនេះ ។

១- និយមន័យ

ជម្រើស ពុំមែនជាទ្វេបថដែលមានន័យថា យកគោលការណ៍ណាមួយណាក៏បាននោះទេ តែវាប្រើក្នុងន័យតម្រូវឱ្យជ្រើស រើសយកគោលការណ៍ណាមួយក្នុងចំណោមការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យដែលសមស្របទៅនឹងភាពចាំបាច់បំផុត ។

២- លក្ខខណ្ឌ

ជាចំណងមួយដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រើគោលការណ៍បង្កើតពាក្យឬគោលការណ៍កម្ចីពាក្យតាមតែចិត្តចង់បាននោះទេ ។

២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ

ផ្តល់អាទិភាពទៅលើការបង្កើតពាក្យជាជាងកម្ចីពាក្យមកប្រើភ្លាមៗ ។ លក្ខខណ្ឌនេះមានបំណងអភិរក្សភាសាខ្មែរ និង ទប់ស្កាត់ឥទ្ធិពលពីភាសាដទៃ ។

២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ

អាចអនុវត្តគោលការណ៍កម្ចីពាក្យបាន តែក្នុងករណីដែលការបង្កើតពាក្យមិនអាចធ្វើទៅបាន ។

២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី

^{១៤} មិនត្រូវអនុវត្តប្រព័ន្ធអំណានសូរនៃពាក្យកម្ចីតាមបែបអង់គ្លេសទេ ព្រោះវាមានបម្រែបម្រួលភាពច្រើនទៅតាម អំណានអាមេរិកាំង អង់គ្លេស អូស្ត្រាលី ឬ អាស៊ី ។ ម្យ៉ាងទៀត មិនគួរប្រឹងអានកាត់សូរឱ្យដូចទាំងស្រុងទៅនឹងភាសាបារាំងឬភាសាបរទេសណាមួយនោះទេ ។ ឧទាហរណ៍ ពាក្យអង់គ្លេស computer មកប្រើ ខ្មែរអានកុំព្យូទ័រ តាមឡាតាំងបែបខ្មែរ តែគេមិនអានដូចពាក្យអង់គ្លេស ខ័រព្យូទី ឬ តាមឡាតាំង កុំព្យូទី កុំព្យូរេត កុំព្យូទៃ នោះទេ ។

អាចអនុញ្ញាតឱ្យខ្ចីពាក្យមកប្រើភ្លាមៗ តែក្នុងករណីចាំបាច់ជាបន្ទាន់ដែលការបង្កើតពាក្យដើម្បីយកមកបកប្រែពាក្យ
បរទេសមិនអាចធ្វើទាន់តាមតម្រូវការ។ ប៉ុន្តែ មិនត្រូវបញ្ចូលពាក្យទាំងនោះទៅក្នុងវចនានុក្រមភ្លាមៗទេ ដោយទុកប្រើ
ជាបណ្តោះអាសន្នសិន ហើយត្រូវខំបង្កើតពាក្យក្នុងគ្រាបន្ទាប់ដ៏ខ្លីដើម្បីបកប្រែពាក្យនោះជាភាសាជាតិវិញ។

២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន

ផ្តល់អាទិភាពទៅឱ្យការអនុវត្តគោលការណ៍កម្ចីពាក្យតែនៅក្នុងវិស័យវិទ្យាសាស្ត្រពិត ហើយខំចៀសវាងកម្ចីពាក្យ
ក្នុងវិស័យភាសាវិទ្យា អក្សរសាស្ត្រ អក្សរសិល្ប៍ វប្បធម៌ ដើម្បីថែរក្សានិងអភិរក្សអត្តសញ្ញាណកម្មជាតិខ្មែរ។

២.៥- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំ

មិនត្រូវបង្កើតពាក្យថ្មីមកជំនួសពាក្យកម្ចីដែលមានប្រើយូរមកហើយនោះទេ។

ឧទាហរណ៍ មិនត្រូវខិតខំបង្កើតពាក្យថ្មី ដើម្បីជំនួសពាក្យ *គោ* ដែលខ្មែរខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹតយូរមកហើយនោះឡើយ
ហើយ ក៏មិនត្រូវស្វែងរកបង្កើតពាក្យថ្មីមកជំនួសពាក្យ *ស៊ឹមដំគី* ដែលខ្មែរខ្ចីពីបារាំងយូរមកហើយនោះដែរ។

២.៦- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំមួយ

ជម្រើសរវាងការបង្កើតពាក្យនិងកម្ចីពាក្យ ត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីដែលត្រូវសម្គាល់បញ្ញត្តិថ្មីតែប៉ុណ្ណោះ។ បើយើង
ជ្រើសយកការបង្កើតពាក្យមកអនុវត្តហើយ ហាមខ្ចីពាក្យបរទេសមកប្រើដើម្បីសម្គាល់បញ្ញត្តិដដែលនោះទៀត។ ផ្ទុយ
ទៅវិញ បើខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេសមកប្រើជាអចិន្ត្រៃយ៍ហើយ ហាមមិនឱ្យបង្កើតពាក្យមកជំនួសពាក្យកម្ចីនោះឡើយ។

មាតិកា

នៃ

គោលការណ៍បង្កើតពាក្យ

<u>ចំណងជើង</u>	<u>ទំព័រ</u>
១- និយមន័យ	១៦
២- លក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតពាក្យ.....	១៧
២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ	១៧
២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ	១៧
២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី.....	១៧
២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន	១៨
៣- វិធីបង្កើតពាក្យ	១៨
៣.១- និយមន័យ	១៨
៣.២- វិធីផ្សេងៗ	១៨

៣.២.១-វិធីបន្សំ	១៨
៣.២.១.១- និយមន័យ	១៨
៣.២.១.២- វិធាន	១៨
៣.២.១.៣- ទម្រង់	១៨
៣.២.១.៣.១- ទម្រង់ ស.ប. (ស្តួល-បន្សំ)	១៨
៣.២.១.៣.២- ទម្រង់ ប.ស. (បន្សំ-ស្តួល)	១៩
៣.២.១.៣.៣- ទម្រង់ ស.ម. (សមាស)	១៩
៣.២.១.៣.៤- ទម្រង់ ប.គ. (បង្កំ)	១៩
៣.២.១.៣.៥- ទម្រង់ ប.ថ. (បន្ថែម)	១៩
៣.២.១.៣.៥.១- ទម្រង់ ប.ថ.ដ. (បន្ថែមដើម)	២០
៣.២.១.៣.៥.២- ទម្រង់ ប.ថ.ច. (បន្ថែមចុង)	២០
៣.២.១.៣.៦- កំណត់សម្គាល់ (ក.ស.)	២០
៣.២.២-វិធីសំយោគ	២០
៣.២.២.១- និយមន័យ	២០
៣.២.២.២- វិធាន	២០
៣.២.២.៣- កំណត់សម្គាល់	២១
៣.២.៣-វិធីសមាស	២១
៣.២.៣.១- និយមន័យ	២១
៣.២.៣.២- វិធាន	២១
៣.២.៣.៣- កំណត់សម្គាល់	២១
៣.២.៤-វិធីកម្លាយ	២១
៣.២.៤.១- និយមន័យ	២១
៣.២.៤.២- វិធាន	២១
៣.២.៤.៣- កំណត់សម្គាល់	២២
៣.២.៥-វិធីតម្រាប់សួរ	២២
៣.២.៥.១- និយមន័យ	២២
៣.២.៥.២- វិធាន	២២
៣.២.៥.៣- កំណត់សម្គាល់	២២
៣.២.៦-វិធីសន្តត	២២
៣.២.៦.១- និយមន័យ	២២

៣.២.៦.២- វិធាន	២២
៣.២.៦.៣- កំណត់សម្គាល់	២៣
៣.២.៧- វិធីរូប-សទ្ធាតា	២៣
៣.២.៧.១- ពាក្យអក្សរកាត់ (sigle)	២៣
៣.២.៧.២- ពាក្យកន្សោមកាត់	២៣
៣.២.៧.៣- ពាក្យកាត់ :	២៣
៣.២.៧.៣.១- ពាក្យកាត់ខាងចុង	២៤
៣.២.៧.៣.២- ពាក្យកាត់ខាងដើម	២៤
៣.២.៧.៤ - ពាក្យកាត់ត (acronyme)	២៤
៣.២.៧.៤.១ - ការកាត់បំរះភាគចុងនៃពាក្យទី១ និង ភាគដើមនៃពាក្យទី២ នៃកន្សោមពាក្យ	២៤
៣.២.៧.៤.២- ការកាត់អាចបំរះភាគចុងនៃពាក្យក្នុងកន្សោម	២៤
៣.២.៧.៤.៣- ការកាត់អាចមានលក្ខណៈល្បាយ	២៤
៤- ធាតុសម្រាប់បង្កើតពាក្យ	២៥
៤.១- និយមន័យ	២៥
៤.២- ប្រភេទធាតុ	២៥
៤.៣- បម្រើបម្រាស់ធាតុ	២៥
៤.៤- លក្ខខណ្ឌនៃការជ្រើសរើសធាតុក្នុងការបង្កើតពាក្យ	២៥
៤.៤.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ	២៦
៤.៤.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ	២៦
៤.៤.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី	២៦

គោលការណ៍កម្ចីពាក្យ

១- និយមន័យ	២៦
១.១-និយមន័យនៃគោលការណ៍កម្ចីពាក្យ	២៦
១.២-និយមន័យនៃពាក្យកម្ចី	២៦
២- លក្ខខណ្ឌនៃកម្ចីពាក្យ	២៦
២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ	២៦
២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ	២៧
២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី	២៧

២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន ២៧

២.៥- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំ ២៧

ខ្សែស្រទាវការបង្កើតពាក្យនិងកម្មវិធី

១- និយមន័យ ២៧

២- លក្ខខណ្ឌ ២៧

២.១- លក្ខខណ្ឌទីមួយ ២៧

២.២- លក្ខខណ្ឌទីពីរ ២៧

២.៣- លក្ខខណ្ឌទីបី ២៧

២.៤- លក្ខខណ្ឌទីបួន ២៨

២.៥- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំ ២៨

២.៦- លក្ខខណ្ឌទីប្រាំមួយ ២៨

**បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការ វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ និង ការទូត
ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត**

<p>១- កលិយុគនយោបាយ អ. political trouble ប. trouble politique</p>	<p>ស្ថានភាពចលាចលន្ត្រួលច្របលីករ ខាងផ្នែកនយោបាយដែលបង្កឱ្យមានបញ្ហាអស្ថិរភាពយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងសង្គម ។ ខ. កលិយុគនយោបាយសម័យលង្វែក ក្នុងរជ្ជកាលព្រះសត្តាទី១ដែលបង្កដោយទំនាស់នយោបាយ ក្នុងព្រះរាជវង្សានុវង្សនិងបញ្ហាសាសនា ។</p>
<p>២- ការបង្រួបបង្រួមជាតិ អ. national reconciliation ប. réconciliation nationale</p>	<p>ការបង្រួបបង្រួមភាគីផ្សេងៗ ដែលមាននិន្នាការនិងមនោគមវិជ្ជានយោបាយខុសគ្នា ឬ ការបែកបាក់គ្នារបស់ជាតិមួយ ឱ្យរួបរួមគ្នាឡើងវិញ ដោយតម្កល់ផលប្រយោជន៍និងបញ្ហាជាតិជាធំ ។ ខ. កិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងប៉ារីស នាឆ្នាំ១៩៩១ គឺជាលទ្ធផលនៃការបង្រួបបង្រួមខ្មែរច្រើនភាគី ដើម្បីបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជា ដែលអូសបន្លាយជាងពីរទសវត្សរ៍ ។</p>
<p>៣- បាតុកម្ម អ. demonstration ប. manifestation (f.)</p>	<p>អំពើជាក់ស្តែង ការធ្វើឱ្យដឹង ឬ ឱ្យឃើញប្រាកដ ការលើកគ្នាដើរដង្ហែជាកូន ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីមិនពេញចិត្តចំពោះអំពើអ្វីមួយ ឬ ទទួលសុំស្រុះគ្នាឱ្យសម្រេចផលប្រយោជន៍អ្វីមួយតាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ក្រុមខ្លួន ។</p>
<p>៤- កូដកម្ម អ. strike</p>	<p>ការសម្តែងអាកប្បកិរិយាប្រឆាំង ចំពោះរឿងឬកិច្ចការណាមួយ ដែលខ្លួនមិនពេញចិត្ត តាមរយៈការមិនចូលរួមបំពេញភារកិច្ចអ្វីមួយ ការមិនចូលធ្វើការ ការដាក់ទណ្ឌកម្មខ្លួនឯង</p>

<p>បារ. grève (f.)</p>	<p>ហើយ ក្នុងករណីខ្លះ អាចឈានទៅរកការធ្វើអត្តឃាត ។</p>
<p>៥- នយោបាយ អ. politics បារ. politique (f.)</p>	<p>វិធីសាស្ត្រ សិល្បៈ បច្ចេកទេស ក្នុងការដឹកនាំ គ្រប់គ្រងរដ្ឋ ឬ រដ្ឋាភិបាល ។ តាមន័យនេះ យើងអាចសង្កេតឃើញថា ពាក្យ នយោបាយ មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតទៅនឹងរដ្ឋ មានន័យថា នៅពេលមានព្រំសីមាឬប៊ុរី នៅពេលនោះ ការគ្រប់គ្រងនយោបាយ គឺជាកិច្ចការដែលទាក់ទងទៅនឹងមនុស្សនៅក្នុងរដ្ឋឬប៊ុរី ។</p> <p>ឧ. នៅដើមសតវត្សទី១នៃគ្រិស្តសករាជ ប្រទេសកម្ពុជាបានបង្កើតទៅជារដ្ឋ ដោយមានការគ្រប់គ្រងតាមបែបនយោបាយដែលមានក្សត្រី សិវ យី ជាប្រមុខដឹកនាំ ។</p>
<p>៦- កតិកាសញ្ញា អ. pact បារ. pacte (m.)</p>	<p>កិច្ចព្រមព្រៀងមួយ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងរវាងភាគីពីរឬច្រើន ឬ រវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ទាំងផ្លូវការ ទាំងមិនផ្លូវការ ដើម្បីធ្វើអ្វីមួយរួមគ្នាក្នុងគោលបំណងបម្រើផលប្រយោជន៍រវាងគ្នាទៅវិញទៅមក ។</p> <p>ឧ. នៅក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទី២ (១៩៣៩-១៩៤៥) ប្រទេស អាស៊ីម៉ង់ អ៊ីតាលី និង ជប៉ុន បានចុះកតិកាសញ្ញាមួយមានឈ្មោះថា " កតិកាសញ្ញា រ៉ូម ប៊ែរឡាំង តូក្យូ " ដើម្បីរួបរួមកម្លាំងយោធាគ្នាប្រឆាំងនឹងសហរដ្ឋអាមេរិក អង់គ្លេស បារាំង និង សហភាពសូវៀត ។</p>
<p>៧- កម្លាំងនយោបាយ អ. political force បារ. force politique</p>	<p>ការស្តែងចេញឱ្យឃើញជាសាធារណៈនូវឫទ្ធិានុភាព ឬ សន្ទុះខាងនយោបាយ ទាំងរូបិ ទាំងអរូបិ ។</p> <p>ឧ. ការហែក្សនមានមនុស្សដ៏ច្រើនកុះករ គត្រឹកគត្រេង នៅក្នុងការយោសនាបោះឆ្នោត គឺជាការបង្ហាញឱ្យឃើញពីកម្លាំងនយោបាយរបស់គណបក្សណាមួយ ។</p>
<p>៨- ការកសាងសន្តិភាព អ. peace building បារ. recherche de la paix</p>	<p>ដំណើរការការងារឆ្ពោះទៅរកវត្ថុបំណងរក្សាសន្តិភាពរួមគ្នានៃគូបដិបក្ខ និង ពិភពលោក ។</p> <p>ឧ. ការមិនរឹកសាយអារុវេប្រល័យលោក គឺជាមតិឆ្ពោះទៅរកការកសាងសន្តិភាព ។</p>
<p>៩- ការកាត់សេចក្តី ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម អ. war crimes trials បារ. ...</p>	<p>ការកាត់សេចក្តីចំពោះអំពើទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ទៅលើបទរំលោភច្បាប់សង្គ្រាមនិងទំនៀមទម្លាប់សង្គ្រាមធ្ងន់ធ្ងរ និង គោលការណ៍នៃច្បាប់អន្តរជាតិ ។</p> <p>ឧ. ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៤ ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខអង្គការសហប្រជាជាតិ បានអនុម័តសេចក្តីសម្រេចចិត្តលេខ៩៥៥ បង្កើតសាលាជម្រះក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់កាត់ទោសនៅប្រទេសរ៉ូវ៉ាន់ដា ។ សាលាជម្រះក្តីនេះមានសិទ្ធិអំណាចកាត់ទោសបុគ្គលទាំងឡាយណាដែលទទួលខុសត្រូវ ចំពោះអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងអំពើរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរនៃច្បាប់មនុស្សធម៌ អំឡុងសង្គ្រាមស៊ីវិលឆ្នាំ១៩៩៤ ក្នុងប្រទេសរ៉ូវ៉ាន់ដា ។</p>
<p>១០- ការបណ្តេញចេញពីអំណាច អ. overthrow from a position of power by force បារ. ...</p>	<p>ការបង្ខំនរណាម្នាក់ឬក្រុមណាមួយ ឱ្យចេញពីតំណែង មុខងារ តួនាទី ក្នុងគណបក្សនយោបាយឬស្ថាប័នរដ្ឋ ពីព្រោះពួកគេបានបាត់បង់ជំនឿទុកចិត្តពីក្រុមប្រឹក្សាស្ថាប័នរបស់ខ្លួន ឬដោយសារតែពួកគេមិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌច្បាប់និងគោលការណ៍ផ្សេងៗ នៃក្រុមរបស់ខ្លួន ។</p> <p>ឧ. នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ សម្តេចព្រះនរោត្តមសីហនុត្រូវបានសេនាប្រមុខ</p>

	<p>លន់ នល់ និង អ្នកអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ សិរិមតៈ បានធ្វើរដ្ឋប្រហារបណ្តេញចេញពីអំណាច ដោយសារព្រះអង្គត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ថា មិនអាចគ្រប់គ្រងស្ថានភាពនយោបាយ និង វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច នៅពេលនោះបាន ។</p>
<p>១១- ការទូត អ. diplomacy ប្រ. diplomacie (f.)</p>	<p>ទំនាក់ទំនងផ្លូវការរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ក្នុងគោលបំណងភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងការងារជាមួយគ្នា ដូចជា ការស្វែងរកសន្តិភាព ពាណិជ្ជកម្ម សង្គ្រាម សេដ្ឋកិច្ច និង វប្បធម៌ ជាដើម ។ មុខងារចម្បង របស់ការទូត គឺការចរចាដើម្បីបង្ហាញនូវផលប្រយោជន៍ទូទៅរបស់រដ្ឋមួយ ឬ តួអង្គមិន មែនរដ្ឋ ដូចជា អង្គការអន្តរជាតិ និង ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះអ្វីមួយដែលកើតមាន នៅ ក្នុងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ។</p> <p>ឧ. សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជាដែលអូសបន្លាយជិតពីរទសវត្សរ៍ត្រូវបានបញ្ចប់ តាមរយៈការ ប្រើប្រាស់នូវនយោបាយការទូតរបស់គូភាគីបដិបក្ខនៅក្នុងជម្លោះ ដែលរួមមាន ភាគីរដ្ឋ- កម្ពុជា និង ភាគីកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(ហ៊ុនស៊ុនប៊ុច ខ្មែរក្រហម និង រណសិរ្សរួបរួមជាតិ រំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ) ហើយ ជាលទ្ធផលនៃនយោបាយការទូតនេះ ភាគីទាំងអស់បាន ឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពមួយដែលធ្វើឡើងនៅទីក្រុងប៉ារីស ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១ ដើម្បីបញ្ចប់ជម្លោះនៅកម្ពុជា ។</p>
<p>១២- ការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ អ. bloc voting ប្រ. vote bloqué</p>	<p>ការបោះឆ្នោតដើម្បីអនុម័តឬសម្រេចបញ្ហាជាច្រើន ក្នុងពេលតែមួយ ដោយសមាជិក ម្នាក់ប្រើសន្លឹកឆ្នោតឬសំឡេងតែមួយ ។ នីតិវិធីនេះត្រូវបានដកស្រង់ពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេស បារាំងយកមកកែច្នៃទៅតាមបរិបទនយោបាយកម្ពុជា ដែលអ្នកនយោបាយខ្មែរយកមកប្រើ ក្រោយពីជាប់គាំងនយោបាយពីឆ្នាំ២០០៣ រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៤ ។</p> <p>ឧ. ក្រោយការបោះឆ្នោតសកលជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ២០០៣ គណបក្សប្រជាជន ជាប់ ឆ្នោតបាន៧៣អាសនៈ គណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុច២៦អាសនៈ និង គណបក្ស សម រង្ស៊ី បាន២៤ អាសនៈ ។ យោងតាមចំនួននេះ គ្មានគណបក្សណាមួយមានសំឡេងគ្រប់ចំនួនពីរភាគបី ដើម្បីបង្កើតរដ្ឋាភិបាលតែម្នាក់ឯងបានទេ ។ តាមច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ការបោះឆ្នោត ជ្រើសរើសប្រធាននិងអនុប្រធានរដ្ឋសភា ក៏ដូចជាជ្រើសរើសនាយករដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវការសំ- ឡេងគាំទ្រពីរភាគបី ទើបអាចជ្រើសតាំងបាន ហើយ ដោយសារគណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុច និង គណបក្ស សម រង្ស៊ី បានបង្កើតសម្ព័ន្ធភាពអ្នកប្រជាធិបតេយ្យដែលមិនព្រមឱ្យគណបក្ស ណាមួយចូលជាមួយគណបក្សប្រជាជនដើម្បីបង្កើតរដ្ឋាភិបាល (បើចូល ចូលទាំងអស់គ្នា បើចេញ ចេញទាំងអស់គ្នា) ស្ថានភាពនយោបាយក៏ត្រូវបានកកស្ទះ ។ ក្រោយមក ដំណោះ ស្រាយចំពោះភាពទ័លច្រកបានចេញរួច ដោយគណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុចព្រមចូលរួមបង្កើត រដ្ឋាភិបាលចម្រុះជាមួយគណបក្សប្រជាជន ។</p> <p>ការជ្រើសតាំងប្រធានសភានិងរដ្ឋាភិបាលអាណត្តិទី៣ តាមច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ តំណាង-</p>

	<p>រាស្ត្រត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ប្រធាន អនុប្រធាន និង គណៈកម្មការនានា ជាមុនសិន។ ក្រោយពីបោះឆ្នោតនេះហើយ ទើបបោះឆ្នោតជ្រើសរើសនាយករដ្ឋមន្ត្រីចេញពីគណបក្សដែលមានអាសនៈច្រើនជាងគេក្នុងរដ្ឋសភា។ តែដោយការបាត់ជំនឿទុកចិត្តពីគណបក្សដៃគូ គេបានធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញបញ្ចូលការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ ដើម្បីសម្រេចបញ្ហាពីរក្នុងពេលតែមួយ។</p>
<p>១៣- ការបោះបង់តំណែង អ. abandonment of a position បារ. abandon d'une position</p>	<p>ការដើរចេញការណាមួយពីមុខដំណែង ដោយសារមូលហេតុផ្សេងៗ ដូចជា ការមិនពេញចិត្តនឹងការងារ ទំហំការងារហួសពីសមត្ថភាព ឬ រងសម្ពាធនយោបាយណាមួយ។</p> <p>ខ. បន្ទាប់ពីទទួលជ័យជម្នះលើរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥មក របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលមានសម្តេច នរោត្តម សីហនុ ជាព្រះប្រមុខរដ្ឋ បានចាប់ផ្តើមឡើងកាន់កាប់អំណាចនៅប្រទេសកម្ពុជាចាប់ពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។ ប៉ុន្តែនៅឆ្នាំ១៩៧៦ ព្រះអង្គបានសម្រេចព្រះទ័យបោះបង់អំណាចជាព្រះប្រមុខរដ្ឋចោល។</p> <p>ខ. ក្រោមការដឹកនាំរបស់លោកប្រធានាធិបតី ហ្វិលីប យែលស៊ីន (Borish Yelthsin) ពីឆ្នាំ១៩៩១ ដល់ ឆ្នាំ២០០០ សហព័ន្ធរុស្ស៊ីបានជួបប្រទះនូវវិបត្តិនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ មូលហេតុដែលធ្វើឱ្យមានវិបត្តិទាំងនេះ គឺដោយសារការផ្តាច់ខ្លួនរបស់ប្រទេសចំនួន១៥ចេញពីសហភាពសូវៀត បញ្ហានយោបាយនៅអឺរ៉ុបខាងកើត ការដួលរលំជញ្ជាំងប៊ែរឡាំង ការដកកងទ័ពរុស្ស៊ីចេញពីអាហ្គានីស្ថាន និង ការផ្ទុះសង្គ្រាមមួយនៅឆេឆេនី។ ដូច្នេះហើយ ដោយមិនអាចដោះស្រាយវិបត្តិទាំងអស់នេះបាន លោកប្រធានាធិបតី ហ្វិលីប យែលស៊ីន បានបោះបង់តំណែងរបស់ខ្លួនជាប្រធានាធិបតី ដោយផ្ទេរអំណាចទៅឱ្យលោក ហ្គឺមា ពូទីន គ្រប់គ្រងអំណាចជំនួសវិញ ហើយ រង់ចាំរហូតដល់មានការបោះឆ្នោតសាជាថ្មី។</p> <p>ខ. ក្រោយពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី៣ រដ្ឋាភិបាលចម្រុះមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលក្នុងនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជានិងគណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិច បានព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើជាដៃគូក្នុងការដឹកនាំរដ្ឋាភិបាលរហូតដល់ចប់អាណត្តិ ប៉ុន្តែក្រោយមកដោយសារគណបក្សប្រជាជន និង គណបក្សសមរង្ស៊ី បានឯកភាពគ្នាធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញដោយកែប្រែមាត្រានៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញស្តីពីការបោះឆ្នោតផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តបង្កើតរដ្ឋាភិបាលដោយសំឡេងពីរភាគបី មកនៅត្រឹមតែសំឡេងហាសិបបូកមួយនេះ គណបក្សហ៊្វុនស៊ិនប៉ិចក៏លែងជាដៃគូសំខាន់នៅក្នុងការអនុម័តច្បាប់ និង ការធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ទៀតហើយ។ គឺចំណុចនេះហើយដែលជាគំនាបនយោបាយ ធ្វើឱ្យសម្តេចក្រុមព្រះនរោត្តម រណឫទ្ធិ បោះបង់តំណែងជាប្រធានរដ្ឋសភាអាណត្តិទី៣ មុនពេលចប់អាណត្តិ។</p>
<p>១៤- ការរក្សាសន្តិភាព អ. peace keeping</p>	<p>ការរក្សាសន្តិភាពកើតចេញមកពីការដោះស្រាយរវាងគូប្រឈមពីរប្រើប្រាស់ក្រុម ហើយ ថែកជាពីរប្រភេទ :</p>

<p>បារ. maintien de la paix</p>	<p>ទី១. សំដៅលើភាគីកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធពីដែលប្រឈមមុខគ្នា ហើយ បានឯកភាព ព្រមព្រៀងលើគោលការណ៍សន្តិភាព ការឈប់បាញ់គ្នា ដើម្បីដោះស្រាយរាល់បញ្ហា ទាំងឡាយណាដែលប្រឈម ។</p> <p>ខ. ក្រោយពីប្រាសាទព្រះវិហារត្រូវបានដាក់ចូលជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោកកាលពីថ្ងៃទី០៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ កងទ័ពថៃបានចូលមករំលោភបូណភាពទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ។ បញ្ហា នេះបានបង្កើតឱ្យមានការផ្ទុះអាវុធជាច្រើនលើក ។ ក្រោយមក ភាគីទាំងពីរបានចរចាគ្នា ដើម្បីរក្សាសន្តិភាពរវាងភាគីកងទ័ពកម្ពុជានិងកងទ័ពថៃ នៅតាមខ្សែព្រំដែនស្រុកជាំក្សាន្ត ខេត្តព្រះវិហារ ។</p> <p>ទី២. សំដៅលើភាគីកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធច្រើនក្រុមដែលប្រឈមមុខដាក់គ្នា ហើយបាន ឯកភាពព្រមព្រៀងលើគោលការណ៍សន្តិភាពបញ្ឈប់ការបាញ់គ្នា ដោយយកតួអង្គណាមួយ ជាអាជ្ញាកណ្តាល ។</p> <p>ខ. ជម្លោះវ៉ារីជាងពីរទសវត្សរ៍រវាងចតុភាគីកម្ពុជា បានឈានទៅរកកិច្ចព្រមព្រៀង សន្តិភាពទីក្រុងហ្សឺណែវ ដោយមានអង្គការសហប្រជាជាតិដើរតួជាអ្នកសម្របសម្រួលក្នុងការ ដោះស្រាយ ។</p>
<p>១៥- ការរត់ប្រណាំងសញ្ជាតិ</p> <p>អ. arms race</p> <p>បារ. course aux armements</p>	<p>ការប្រកួតប្រជែងខាងការបង្កើតសញ្ជាតិ ដោយភាគីពីរយ៉ាងតិចដែលប្រឈមគ្នា ដើម្បី ឧត្តមភាពខាងគ្រឿងសញ្ជាតិ ។ ដំណើរការមូលដ្ឋានក្នុងការរត់ប្រណាំងសញ្ជាតិនេះ គឺ សំដៅទៅលើបែបបទនៃប្រតិកម្មឆ្លើយតបរបស់ភាគីដែលប្រកួតប្រជែង ។ ជាទូទៅ ការ ប្រកួតប្រជែងនេះ ជំរុញឱ្យមានការផ្ទុះឡើងនូវអំពើហិង្សានិងសង្គ្រាម ដូចជាការរត់ប្រណាំង សញ្ជាតិរវាងសហភាពសូវៀតនិងសហរដ្ឋអាមេរិក បានធ្វើឱ្យប្រទេសតូចៗនិងប្រទេស ជិតខាងជួបប្រទះភាពតានតឹង និង ផ្ទុះសង្គ្រាម ។ តែផ្ទុយទៅវិញ ការប្រកួតប្រជែងបែប នេះ ក៏អាចនាំមកនូវការរីកចម្រើនជារួមមានជាច្រើនខាងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រផងដែរ ជាក់- ស្តែងដូចជា ក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី១ ការរត់ប្រណាំងខាងនាវារវាងចក្រភពអង់គ្លេស និង ចក្រភពអាល្លឺម៉ង់ ។</p>
<p>១៦- ការលើកលែងទោស</p> <p>អ. amnesty</p> <p>បារ. amnistie (f.)</p>	<p>ការសម្រេចចិត្តមួយដែលបដិសេធ (ងាកចេញពី) នីតិវិធីច្បាប់ឬការផ្តន្ទាទោសចំពោះ អ្នកប្រព្រឹត្តទោសកំហុសមួយចំនួន (ជាធម្មតា គឺជាទោសនយោបាយ) ។ ការលើកលែង ទោស មានន័យប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅនឹងការអភ័យទោស ប៉ុន្តែគ្មានន័យលាក់កំបាំងនៃ ការអត់ឱនទោស ដែលអនុវត្តជាធម្មតានោះទេ ។ ការលើកលែងទោសអាចធ្វើជាទូទៅ ឬ ជាផ្នែកជាក់លាក់ពេញលេញ ឬ មិនពេញលេញ ។</p> <p>ពាក្យនេះត្រូវបានគេប្រើជាទូទៅក្នុងទំនាក់ទំនងចំពោះអ្នកទោសសង្គ្រាមនិងអ្នកទោស ខាងមនសិការ ។ អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ គឺជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែល យកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការមើលខុសត្រូវ (ការពិនិត្យពិច័យ) ទៅលើភាពលម្អៀងយ៉ាងធំ</p>

	<p>ឆេង នៅលើពិភពលោក លើករណីផ្សេងៗ ដូចជា បុគ្គលម្នាក់ៗឬក្រុមណាមួយដែលត្រូវគេ ផ្ដន្ទាទោស ពីព្រោះតែទស្សនៈនយោបាយនិងសាសនារបស់ពួកគេ ។</p>
<p>១៧- ការសម្រុះសម្រួល អ. accomodation បារ. conciliation (f.)</p>	<p>ដំណើរការដែលធ្វើឱ្យតួអង្គក្នុងទំនាស់ឯកភាពទទួលយកសំណើរបស់ភាគីម្ខាងទៀតដែល មិនប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍មូលដ្ឋានរបស់ពួកគេទាំងសងខាង។ ការសម្រុះសម្រួល ត្រូវ សន្មតថាជាជម្លោះអន្តរជាតិ មិនមែនដូចនៅក្នុងទ្រឹស្តីស្វែង ឬ ការប្រកួតប្រជែងដែលក្នុង នោះ ភាគីមួយឈ្នះ ហើយជាស្វ័យប្រវត្តិភាគីម្ខាងទៀតចាញ់នោះទេ ។</p> <p>ការសម្រុះសម្រួលអាចសន្មតថាភាពចុះសម្រុងទាំងស្រុងខាងផលប្រយោជន៍មិនអាច សម្រេចបានទេ ។ ដូច្នេះ ការសម្រុះសម្រួលជាចំណុចកណ្តាលនៃបញ្ហាប្រឈមនិងការចុះ សម្រុងគ្នា ។ ពាក្យនេះ ជាធម្មតា ត្រូវបានគេប្រើទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ ដូច្នេះមិនមែន គ្មានទន្ទឹករណីខុសឆ្គង ឬ ការបំភាន់នោះទេ ។</p>
<p>១៨- ការិយាធិបតេយ្យ អ. bureaucracy បារ. bureaucratie (f.)</p>	<p>ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលរបស់អង្គភាពមួយដែលតាមរយៈប្រព័ន្ធនេះ ការបែងចែកការងារត្រូវបាន រៀបចំជាបំណាច់ក្រុម ដើម្បីអនុវត្តនូវភារកិច្ចជំនាញ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានវិធានផ្ទៃក្នុង និង នីតិវិធីរបស់អង្គភាពនេះ ។ ពាក្យនេះត្រូវបានគេប្រើសំដៅទៅលើរដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋាភិ- បាល ជាពិសេស អំពីមន្ត្រីរាជការនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល និង សេវាសាធារណៈផ្សេងៗ ។ តាម ន័យ អវិជ្ជមាន គេតែងប្រើពាក្យនេះ ដើម្បីសម្គាល់ប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាំព្យាដែលអនុញ្ញាតឱ្យ មន្ត្រីរាជការឆ្លៀតយកអំណាចដែលរដ្ឋប្រគល់ឱ្យ ដើម្បីបម្រើបុព្វសិទ្ធិរបស់ខ្លួនហើយដែល ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍របស់អ្នកដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។</p> <p>ឧ. នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ការិយាធិបតេយ្យនេះបានរីកដុះដាលដែលធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ របស់វណ្ណៈអធន ហើយ បានដកហូតយកអំណាចពីវណ្ណៈនេះ ។</p>
<p>១៩-កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ អ. international agreement បារ. accord international</p>	<p>មានន័យដូចសន្ធិសញ្ញាដែរ ប៉ុន្តែ មានលក្ខណៈផ្លូវការតិចជាងសន្ធិសញ្ញា ។ លក្ខណៈវិ- និច្ច័យនៃកិច្ចព្រមព្រៀង គឺ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ត្រូវបានប្រើជាពិសេសសម្រាប់លិខិតូបករណ៍ ដែលមានលក្ខណៈបច្ចេកទេស ឬ រដ្ឋបាល ។ - កិច្ចព្រមព្រៀងមិនទាមទារឱ្យមានការផ្តល់សច្ចាប័នពីសភាឡើយ ។ - ក្នុងករណីខ្លះ កិច្ចព្រមព្រៀងអាចមិនមានទម្រង់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដូចជា កិច្ច- ព្រមព្រៀងផ្ទាល់មាត់ដែលអាចជាកិច្ចសន្យា ដែលធ្វើឡើងដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី . រដ្ឋមន្ត្រី ការបរទេស នៃប្រទេសមួយជាមួយដៃគូរបស់ខ្លួន ឬ ជាមួយរដ្ឋដទៃទៀត ។ <p>ឧ. កិច្ចព្រមព្រៀងទូទៅស្តីពីពាណិជ្ជកម្មនិងពន្ធគយ (General Agreement on Trade and Tariff) ។</p>
<p>២០- កុបកម្ម អ. riot បារ. émeute (f.)</p>	<p>ការបះបោរប្តូចលាចលដោយប្រើអំពើហិង្សា បង្កឡើងដោយមនុស្សមួយក្រុមឬច្រើន ក្រុម នៅពេលពួកគេមិនពេញចិត្តទៅលើបញ្ហាណាមួយ ។ កុបកម្មអាចកើតចេញពីកូដកម្ម ឬបាតុកម្ម នៅពេលដែលកូដករ ឬ បាតុករ ចាប់ផ្តើមប្រក្រាបការតវ៉ាឬទាមទារដោយសន្តិ-</p>

	<p>វិធី ទៅជាការតវ៉ាប្តូរទាមទារដោយប្រើអំពើហិង្សា ។</p> <p>ខ. នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៣ កុបករបាននាំគ្នាធ្វើកុបកម្មវាយបំផ្លាញស្ថានទូតថៃ ។</p>
<p>២១- កុម្មុយនិស្ត អ. communist បារ. communist (m.)</p>	<p>គេច្រើនប្រើពាក្យនេះជាគុណនាម : ប្រទេសកុម្មុយនិស្ត របបកុម្មុយនិស្ត ។ ប្រទេសកុម្មុយនិស្ត ជាសង្គមដែលទ្រព្យផលិតកម្ម ជាកម្មសិទ្ធិរបស់សមូហភាព ហើយ ប្រព័ន្ធដឹកនាំប្រទេសស្ថិតក្រោមអំណាចផ្តាច់មុខរបស់បក្សកុម្មុយនិស្ត ។</p> <p>ខ. នៅថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩១៧ ប្រទេសរុស្ស៊ីបានធ្វើបដិវត្តន៍ផ្តួលរំលំរបបសក្តិភូមិហើយ ប្តូររបបដឹកនាំប្រទេសទៅជារបបកុម្មុយនិស្តវិញ ។</p>
<p>២២- កំណត់ទូត អ. note verbale បារ. note verbale</p>	<p>ជាលិខិតទាក់ទងផ្លូវការរវាងក្រសួងការបរទេសនិងក្រសួងការបរទេសរបស់រដ្ឋនានា ឬជាលិខិតទាក់ទងរបស់ស្ថាប័ននៃរដ្ឋមួយជាមួយស្ថានទូតបរទេស នៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួនដើម្បីជាការជូនដំណឹងនិងសហប្រតិបត្តិការផ្សេងៗទៀត ។</p>
<p>២៣- ខ្នាអាស៊ី អ. asian tigers បារ. tigres d'Asie</p>	<p>ពាក្យនេះជានិមិត្តរូបដែលនិយាយសំដៅទៅរកក្រុមសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ី ដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ជឿនលឿនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងរហ័ស នៅក្នុងអតីតកាលថ្មីៗរបស់ខ្លួន និង ត្រូវបានគេចាត់ទុកថា ជាក្រុមគំរូសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីនិងសេរីនិយមខាងសេដ្ឋកិច្ច ។ ជាធម្មតា ក្រុមសេដ្ឋកិច្ចអាស៊ីចំនួនប្រាំដែលគេស្គាល់ មាន ជប៉ុន កូរ៉េខាងត្បូង សិង្ហបុរី ហុងកុង និង តៃវ៉ាន់ ។</p> <p>ប្រទេសដែលគេសន្មតហៅជាទូទៅថា ជាកូនតោ មាន ឥណ្ឌូណេស៊ី ម៉ាឡេស៊ី និង ថៃ ។ បន្ទាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៧ ប្រទេសចិនដែលរួមបញ្ចូលទាំងហុងកុងផងនោះ គេអាចពណ៌នាប្រដូចទៅនឹងនាគ ហៅថា នាគអាស៊ី ហើយ តាមទស្សនៈខ្លះ ខ្នាអាស៊ី គេហៅថាជា នាគអាស៊ីវិញ ។</p>
<p>២៤- គោលការណ៍មិន ជ្រៀតជ្រែក អ. non-interference principle បារ. principe de non- ingérence</p>	<p>ជាគោលការណ៍ទូតដែលមិនអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋមួយមានសិទ្ធិធ្វើអន្តរាគមន៍នៅក្នុងកិច្ចការផ្ទៃក្នុងនៃរដ្ឋមួយទៀត ទាំងផ្នែកនយោបាយ ផ្នែកយោធា សេដ្ឋកិច្ច បច្ចេកទេស និង វប្បធម៌ ។ល ។</p> <p>ខ. នៅឆ្នាំ១៩៧៥ គោលការណ៍មួយនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅហែលស៊ិនគី បានអនុញ្ញាតឱ្យសហភាពសូវៀតប្រកាសថ្កោលទោសបស្ចិមប្រទេសដែលគាំទ្រអ្នកប្រឆាំងឬអ្នករត់ចោលជួរពីប្រទេសកុម្មុយនិស្ត ។</p>
<p>២៥- គោលនយោបាយ ការបរទេស អ. foreign policy បារ. principe de poli- tique étrangère</p>	<p>យុទ្ធសាស្ត្រឬផែនការដែលរៀបចំឡើងដោយអ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់រដ្ឋមួយ ចំពោះរដ្ឋដទៃទៀត ឬ នីតិបុគ្គលអន្តរជាតិនានា ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណងជាក់លាក់សម្រាប់ជាតិរបស់ខ្លួន ។ គោលដៅនៃនយោបាយការបរទេសមានបីគឺ សន្តិសុខជាតិ សុខុមាលភាពសេដ្ឋកិច្ច និង អត្តសញ្ញាណជាតិ ។ សន្តិសុខជាតិមានន័យថា គឺការការពារអធិបតេយ្យ បូរណភាពទឹកដី , សុខុមាលភាពសេដ្ឋកិច្ច គឺការរីកចម្រើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និង អត្ត-</p>

	<p>សញ្ញាណជាតិ គឺការការពារវប្បធម៌ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ ។</p>
<p>២៦- ចក្រពត្តិនិយម អ. imperialism បារ. impérialisme (m.)</p>	<p>នយោបាយមួយនៃការប្រើអំណាចត្រួតត្រារបស់រដ្ឋមួយទៅលើរដ្ឋដទៃទៀត ។ ការត្រួតត្រានេះអាចមានលក្ខណៈជាសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ដូចជា ពេលដែលអំណាចចក្រពត្តិនិយមលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការរៀបចំដាក់ទុននិងតាំងសហគ្រាសរបស់គេ នៅក្នុងប្រទេសមួយផ្សេងទៀតជាដើម ហើយ ទិញមកវិញនូវវត្ថុធាតុដើមក្នុងតម្លៃទាប ។ ការត្រួតត្រានេះអាចមានទម្រង់ជាវប្បធម៌ កាលណាប្រទេសមួយយកភាសា ខ្សែភាពយន្ត និង រចនាបថរបស់ខ្លួន ទៅផ្សព្វផ្សាយនៅប្រទេស ក្នុងគោលបំណងបង្ខំឱ្យទទួលយក ។ ចក្រពត្តិនិយមមិនមែនសុទ្ធតែប៉ះពាល់ជាចាំបាច់ដល់ឯករាជ្យនយោបាយនៃប្រទេសដែលគេពង្រីកខ្លួនគេនោះទេ ពីព្រោះប្រទេសទាំងនោះអាចរក្សានូវរដ្ឋាភិបាលរបស់ខ្លួន ។</p> <p>ឧ. ជនជាតិស្កីបានពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួនទៅលើប្រជាជនស៊ីបេរី តាមរយៈការប្រើនយោបាយចក្រពត្តិនិយមនៅសតវត្សរ៍ទី១៩ និង ជនជាតិជប៉ុនបានពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួននៅប្រទេសចិននៅឆ្នាំ១៩៣៧ ។</p>
<p>២៧- ច្បាប់អន្តរជាតិ អ. international law បារ. droit international</p>	<p>ប្រព័ន្ធនៃវិធានស្តីពីសិទ្ធិនិងភារកិច្ចរបស់រដ្ឋនានា នៅក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋទាំងនោះ ។ ច្បាប់អន្តរជាតិ ផ្អែកលើទស្សនាទាននៃសមភាពនិងអធិបតេយ្យរបស់រដ្ឋនានា និង ផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើការព្រមព្រៀងរវាងរដ្ឋទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ច្បាប់អន្តរជាតិគឺជាសំណុំនៃគោលការណ៍និងវិធានដែលគ្រប់គ្រងលើសិទ្ធិនិងភារកិច្ចរបស់រដ្ឋនានា អង្គការអន្តរជាតិនានា និង មនុស្សទូទៅនៅក្នុងទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេនៅលើពិភពលោក ។ ច្បាប់អន្តរជាតិផ្តល់នូវមត្តទ្ទេសន៍^{១៥} សម្រាប់សកម្មភាពរបស់រដ្ឋជាសមាជិក និង ផ្តល់នូវវិធីសាស្ត្រសម្រាប់ដោះស្រាយជម្លោះរវាងរដ្ឋនានាដោយសន្តិវិធី និង ដោយយោងតាមបទដ្ឋានដែលបានយល់ស្របទាំងអស់គ្នាជាជាងប្រើកម្លាំងបាយ ។</p> <p>ជាទូទៅ ច្បាប់អន្តរជាតិមានគោលដៅគ្រប់គ្រងរាល់សកម្មភាពក្នុងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ ប៉ុន្តែ បច្ចុប្បន្ននេះ ច្បាប់អន្តរជាតិក៏យកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងឡើងទៅលើបុគ្គលនានាផងដែរ ជាពិសេសការប្រព្រឹត្តរបស់រដ្ឋទៅលើបុគ្គល ឬ ក៏សកម្មភាពបុគ្គលទៅលើរដ្ឋ ។ ដូច្នេះហើយ ទាំងបុគ្គលក៏ដូចជាប្រទេសនានា មានកាតព្វកិច្ចនិងសិទ្ធិនៅក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិនានា ។</p> <p>ឧ. ចំពោះប្រទេសជាសមាជិកនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ គេមានច្បាប់អន្តរជាតិដែលប្រទេសជាសមាជិកត្រូវតែគោរព និង អនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍នៃច្បាប់ដែលបានអនុម័ត ។ ជាក់ស្តែង នៅថ្ងៃទី០២ សីហា ១៩៩០ ដល់ថ្ងៃ២៨ កុម្ភៈ ១៩៩១ ប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់បានធ្វើសង្គ្រាមឈ្លានពានប្រទេសកូរ៉េត ហើយ ពេលនោះ គេបានយកច្បាប់អន្តរជាតិទៅ</p>

^{១៥} A.P. Buddhadatta Maha/Ethera : ENGLISH-PALI DICTIONARY, PTS Edition : London ,1955 ; Reprint : Delhi, 1989,1997 p.234 .

	<p>ប្រើ ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិបានចាត់កងកម្លាំងសន្តិសុខទៅបង្ក្រាបប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់ ដោយជោគជ័យ ។</p>
<p>២៨- ឆ្វេងនិយម អ. leftism ហ្វ. ...</p>	<p>និន្នាការឬមនោគមន៍វិជ្ជានយោបាយដែលនិយមកំណែទម្រង់ជ្រុលនិងនិយមការធ្វើបដិវត្តន៍ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ក្នុងគោលបំណងពង្រីកសេរីភាពនិងសុខុមាលភាពសង្គមសម្រាប់ប្រជាជន ដោយប្រយុទ្ធតស៊ូប្រឆាំងនឹងវិសមភាពសង្គម ហើយ ប្រកាន់យកគោលការណ៍សមភាព ។ នៅក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និន្នាការឆ្វេងនិយមប្រកាន់គោលការណ៍អន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋតាមរយៈការដាក់បទបញ្ជានិងជាតួបន្ថែមជាដើម ។ គេអាចកំណត់ឆ្វេងនិយម បានតាមរយៈការដឹកនាំសង្គម ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ សេដ្ឋកិច្ច និង នយោបាយ .</p> <p>ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - មនោគមន៍វិជ្ជាឆ្វេងនិយមមានឥទ្ធិពលក្រោយសង្គ្រាមលោកទី២ ។ - នៅសហរដ្ឋអាមេរិក មានគណបក្សប៊ី គឺ League for Progressive Political Action, American Labor Party និង Black Panther Party ដែលប្រកាន់យកលទ្ធិឆ្វេងនិយម ។
<p>២៩- ជាតិនិយម អ. nationalism ហ្វ. nationalisme</p>	<p>ការលើកតម្កើងជាតិសាសន៍ខ្លួនឯងឱ្យដាច់គេ ការឱ្យតម្លៃទាបជាងខ្លួនដល់ជាតិសាសន៍ដទៃដែលជារដ្ឋឯករាជ្យដូចគ្នា ។ លើសពីនេះទៀត ជាតិនិយមគឺជាការធ្វើឱ្យមានមនោសញ្ចេតនា ចំពោះជាតិយ៉ាងពុះកញ្ជ្រោល ការស្រឡាញ់ជាតិរបស់ខ្លួននៅក្នុងមហិច្ឆតាហើយ នៅពេលខ្លះ រហូតដល់ស្តាប់និងរើសអើងជាតិសាសន៍ដទៃថែមទៀត ។</p> <p>ឧ. មុនសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ជនជាតិអាស៊ីម៉ុងជាជនជាតិដែលជាតិនិយមលើកតម្កើងជាតិសាសន៍ខ្លួនឯងជាងគេ ដែលជាបុព្វហេតុនាំឱ្យមានការប្រកាន់ពូជសាសន៍និងការបង្កើតសង្គ្រាម ។</p>
<p>៣០- ជំនួយស្មារតី អ. aides memoire ហ្វ. aide memoire</p>	<p>លិខិតដែលប្រគល់ឬផ្ញើជូន បន្ទាប់ពីមានកិច្ចសន្ទនាការទូតមួយ ដើម្បីជៀសវាងការយល់ច្រឡំគ្នា ទាក់ទងនឹងសេចក្តីថ្លែងនៅពេលសន្ទនាជាមួយគ្នា ។</p> <p>ឧ. ជំនួយស្មារតីស្តីពីការផ្តល់គ្រូបង្ហាត់កីឡារបស់ប្រទេសជប៉ុនមកបង្ហាត់កីឡាករកម្ពុជា ។</p>
<p>៣១- តុល្យភាពអំណាច អ. balance of power ហ្វ. équilibre de pouvoirs</p>	<p>ការបែងចែកអំណាចនៃរដ្ឋនិងរដ្ឋ ឬ បក្សសម្ព័ន្ធនិងសម្ព័ន្ធមិត្ត ដែលប្រឆាំងគ្នា ហើយការបែងចែកនេះមិនមានរដ្ឋ ឬ បក្សសម្ព័ន្ធណាមួយ មានប្រៀបជាងរដ្ឋឬបក្សសម្ព័ន្ធណាមួយទេ ។</p> <p>ឧ. សហរដ្ឋអាមេរិកនិងសហភាពសូវៀតបានរក្សាឱ្យមានតុល្យភាពអំណាចក្នុងការប្រើប្រាស់ចំនួនអាវុធនុយក្លេអ៊ែរស្មើគ្នា នៅក្នុងទសវត្សរ៍៧០-៨០នៃសតវត្សរ៍ទី២០ ដែលបានជួយធ្វើឱ្យមាននិរន្តរភាពនៃតុល្យភាពអំណាចខាងយោធា ។</p>
<p>៣២- ទណ្ឌកម្មច្បាប់សង្គ្រាម អ. sanctions of war laws ហ្វ. ...</p>	<p>ជាវិធានការផ្លូវច្បាប់ ស្តីពីការដាក់ទោសចំពោះអ្នកដឹកនាំរដ្ឋឬក្រុមមនុស្សណាមួយដែលមិនគោរពច្បាប់សង្គ្រាមអន្តរជាតិ ក្នុងការធ្វើសង្គ្រាម ។ ច្បាប់អន្តរជាតិ ជារឿយៗ ត្រូវបានគេរិះគន់ ដោយហេតុថា គ្មានការដាក់ទណ្ឌកម្ម ។ ជាការពិតណាស់ បើប្រៀបធៀបទៅ</p>

	<p>នឹងច្បាប់របស់រដ្ឋ ច្បាប់អន្តរជាតិមានការដាក់ទណ្ឌកម្មតិចតួចណាស់។ ច្បាប់សង្គ្រាម ជាញឹកញាប់ត្រូវបានគេរំលោភបំពាន ប៉ុន្តែ ច្បាប់អន្តរជាតិពុំមានមធ្យោបាយណាមួយដើម្បី បង្ខំឱ្យរដ្ឋទាំងអស់ប្រតិបត្តិតាមច្បាប់នេះឡើយ។ ជាទូទៅ នៅក្នុងករណីប្រទេសមហាអំណាច ជាអ្នកបង្កសង្គ្រាម ប្រទេសនោះមិនត្រូវបានដាក់ទណ្ឌកម្មនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រទេស តូចតាចនិងទន់ខ្សោយតែងតែទទួលរងការដាក់ទណ្ឌកម្មសង្គ្រាម។</p> <p>ឧ. លោក Slobodan Milosevic (1941-2006) ដែលជាប្រធានាធិបតីសាធារណ- រដ្ឋស៊ែប៊ី ពីឆ្នាំ១៩៨៩ ដល់ ១៩៩៧ និង ជាប្រធានសហព័ន្ធសាធារណរដ្ឋយូហ្គោស្លាវី ពីឆ្នាំ ១៩៩៧-២០០០ ត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ជាឧក្រិដ្ឋជនសង្គ្រាម ហើយត្រូវបានគេកាត់ទោស តាមច្បាប់អន្តរជាតិ ស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម។ ទណ្ឌកម្មសង្គ្រាមមានដូចតទៅ :</p> <p>១- ការផ្តាព្វឺតប : ជាវិធានការដ៏ចំណាស់មួយនៅក្នុងចំណោមវិធានការនានានៃច្បាប់ អន្តរជាតិ។ ការផ្តាព្វឺតប គឺជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីបង្ខំឱ្យបណ្តារដ្ឋដែលឈ្លោះគ្នាទាំងអស់ ប្រតិបត្តិតាមវិធាននៃការធ្វើសង្គ្រាម។ ក្នុងពេលថ្មីៗនេះ ការផ្តាព្វឺតប ជារឿយៗ ធ្វើឱ្យរដ្ឋ- ភិបាលមានជម្លោះ ប្រតិបត្តិតាមវិធាននៃច្បាប់ស្តីពីសង្គ្រាម។</p> <p>២- ការដាក់ទណ្ឌកម្មលើឧក្រិដ្ឋជនសង្គ្រាម (punishment of war criminals) : ជន ណាដែលមានកំហុសពីបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាមអាចត្រូវបានចាប់ខ្លួននិងកាត់ទោស។ ក្រោយ សង្គ្រាមលោកលើកទី២ មានឧក្រិដ្ឋជនសង្គ្រាមមួយចំនួនត្រូវបានគេបំបាត់ និង ជនដែលគេ រកឃើញថាមានកំហុសពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមត្រូវបានគេកាត់ទោស។ នៅក្នុងចំណោម សវនការស្តីពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម មានសវនការនៅទីក្រុងនុយរ៉ុមប៊ែរ និង ទីក្រុងតូក្យូ។</p> <p>៣- សំណង (compensation) : រដ្ឋមានជម្លោះមួយដែលរំលោភបំពានលើច្បាប់នានា ដែលទាក់ទងទៅនឹងសង្គ្រាម អាចត្រូវបានបង្ខំឱ្យបង់សំណង សម្រាប់ការរំលោភបំពាននោះ។</p> <p>មាត្រា៣ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងឡាអេ នាឆ្នាំ១៩០៧ ចែងថា "រដ្ឋមួយដែលបានរំលោភ ច្បាប់សង្គ្រាម អាចត្រូវបានបង្ខំឱ្យបង់សំណង ចំពោះការរំលោភបំពាននោះ"។</p>
<p>៣៣- ទឹកដីអាណានិគម អ. colony បារ. colonie (f.)</p>	<p>ទឹកដីរបស់ប្រទេសមួយដែលមានអំណាចទន់ខ្សោយ ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋបរទេស មួយដែលមានអំណាចខ្លាំងជាង។</p> <p>ឧ. នៅចុងសតវត្សរ៍ទី១៩ ប្រទេសកម្ពុជា រៀនណាម ឡាវ គឺជាទឹកដីអាណានិគមរបស់ ប្រទេសបារាំង។</p>
<p>៣៤- ធម្មនុញ្ញ អ. charter បារ. charte (f.)</p>	<p>ក្រមប្បវេណីខិត្យបករណ៍នានាដែលមានលក្ខណៈផ្លូវការ ក្នុងការបង្កើតអង្គការអន្តរជាតិណា មួយឬស្ថាប័នណាមួយ។</p> <p>ឧ. ធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិ ធម្មនុញ្ញអាជ្ញាធរជាតិប្រឆាំងនឹងជំងឺអេដស៍ ធម្មនុញ្ញ គណៈកម្មាធិការអូឡាំពិកអន្តរជាតិ។</p>

<p>៣៥- ពិធីសារ</p> <p>អ. protocol</p> <p>បារ. protocole (m.)</p>	<p>ឯកសារដែលមានតម្លៃស្មើកិច្ចព្រមព្រៀង តែពិធីសារនេះមានលក្ខណៈផ្លូវការតិចជាង កិច្ចព្រមព្រៀង។ ពិធីសារមានឋានានុក្រម ដូចតទៅ ៖</p> <ul style="list-style-type: none"> - ពិធីសារចុះហត្ថលេខា គឺជាឯកសារបន្ទាប់បន្សំរបស់សន្និសីទ។ ពិធីសារនេះសម្រាប់ ដោះស្រាយបញ្ហាបន្ទាប់បន្សំនានា ដូចជា ការបកស្រាយ "ខ" ពិសេសនានារបស់សន្និ- សីទ ដោយ "ខ" ទាំងនេះមិនមានបញ្ចូលក្នុងសន្និសីទឬបញ្ញត្តិបញ្ជាក់នៃបញ្ហាបច្ចេកទេស ជាដើម, ឧ. ពិធីសារស្តីពីឋានៈរបស់ជនភៀសខ្លួន ឆ្នាំ១៩៦៦ ។ - ពិធីសារជម្រើស ជាឯកសារដែលត្រូវបានអនុម័តក្នុងថ្ងៃតែមួយជាមួយនឹងសន្និសីទ ។ ពិធីសារនេះផ្តល់ឱ្យភាគីទាំងឡាយដែលបានចុះសន្និសីទជាមួយគ្នា បង្កើតនូវលទ្ធភាព រចនាសម្ព័ន្ធនៃកាតព្វកិច្ចរវាងគ្នា បន្ថែមលើកាតព្វកិច្ចដែលមានក្នុងសន្និសីទ, ឧ. ពិធីសារ ឆ្នាំ១៩៥៣ ស្តីពីការកែប្រែអនុសញ្ញាទោសភាព ឆ្នាំ១៩២៦ ។ - ពិធីសារធ្វើវិសោធនកម្ម គឺជាឯកសារមួយដែលចែងអំពីបទបញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងវិសោ- ធនកម្មលើចំណុចណាមួយ ឬ ចំណុចមួយចំនួន នៃសន្និសីទដើម, ឧ. ពិធីសារជម្រើសនៃ ទីក្រុងវីយែន ឆ្នាំ១៩៦១ ស្តីពីទំនាក់ទំនងការទូតដែលផ្តោតទៅលើការដោះស្រាយជម្លោះ ដោយបង្ខំ ។
<p>៣៦- នយោបាយកលិយុត</p> <p>អ. chaotic politics</p> <p>បារ. politique chaotique</p>	<p>ស្ថានភាពវិកលទាំងឡាយដែលបង្កើតឡើងដោយអ្នកដឹកនាំឬអ្នកនយោបាយ ក្នុងសម័យ កាលណាមួយ ក្នុងគោលបំណងដណ្តើមយកអំណាចឬដោះដូរអំណាច តាមរយៈមហាជន និង តាមមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ។</p> <p>ឧ. នៅថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣ សហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្វើសង្គ្រាមបណ្តេញលោក សាដាំ ហូសេន ប្រធានាធិបតីប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់ ចេញពីអំណាច ដោយចោទប្រកាន់ថា បានផលិតអាវុធនុយក្លេអ៊ែរ អាវុធគីមី និង ដឹកនាំប្រទេសផ្តាច់ការ ។ ផ្ទុយទៅវិញ តាមរយៈរបាយការណ៍ អង្កេតជាក់ស្តែងរបស់ភ្នាក់ងារជំនាញអង្គការសហប្រជាជាតិ ពុំបានរកឃើញភស្តុតាងណាមួយបញ្ជាក់ថា ប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់បានផលិតអាវុធនុយក្លេអ៊ែរ ដូចចោទប្រកាន់នោះទេ ។</p>
<p>៣៧- នយោបាយទន់ភ្លន់</p> <p>អ. flexible politics</p> <p>បារ. politique flexible</p>	<p>នយោបាយការទូតដែលប្រើប្រាស់ក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនងដែលមានលក្ខណៈប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយធ្វើការសិក្សាស៊ីជម្រៅទៅលើអរិយធម៌របស់ប្រទេស ក្រុម ឬ បុគ្គលនោះ ជាមុនសិន មុននឹងធ្វើទំនាក់ទំនងទៅលើបញ្ហាណាមួយ ។ នយោបាយទន់ភ្លន់នេះ ក៏គេអាចប្រើប្រាស់ សម្រាប់ធ្វើការដោះស្រាយនយោបាយផ្ទៃក្នុងផងដែរ, ឧទាហរណ៍ ៖</p> <ul style="list-style-type: none"> - ការដោះស្រាយជម្លោះបញ្ហានៅមជ្ឈិមបូព៌ា សហរដ្ឋអាមេរិកបានប្រើប្រាស់នយោបាយ ទន់ភ្លន់ ដើម្បីសិក្សាទៅលើទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីរបស់មជ្ឈិមបូព៌ា ដោយមិនប្រើច្បាប់ អន្តរជាតិ ឬ ការទូតទាំងស្រុងទេ ។ - ការជាប់គាំងនយោបាយក្រោយពីការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០០៣ អស់រយៈពេល១ឆ្នាំមក

	<p>សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានប្រើប្រាស់នយោបាយទន់ភ្លន់ ដើម្បីចូលចរចាជាមួយ ដៃគូហ៊ុនស៊ុនប៊ុច ។</p>
<p>៣៨- នយោបាយបង្កក អ. frozen politics បារ. gel politique</p>	<p>នយោបាយដែលផ្តាច់ទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសណាមួយ ឬ ក្រុមណាមួយ ដែលបានប៉ះ- ពាល់ផលប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសឬក្រុមនោះ ។ នយោបាយបង្កក គឺមានន័យថា បញ្ឈប់ ទំនាក់ទំនងការបរទេស ការទូត និង ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ។ នយោបាយនេះកើតឡើងតែនៅក្នុង រយៈពេលណាមួយដែលភាគីទាំងសងខាងមិនទាន់ឯកភាពឬស្រុះស្រួលគ្នា ។</p> <p>ខ. នៅថ្ងៃទី០៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ ក្រោយពីមានទំនាស់រវាងសហព័ន្ធរុស្ស៊ីនិងហ្សកហ្សី (Georgia) បានធ្វើឱ្យសហគមន៍អឺរ៉ុប និង សហរដ្ឋអាមេរិក បង្កកទំនាក់ទំនងជាមួយ រុស្ស៊ី ។ ឯរុស្ស៊ីវិញបានឆ្លើយតបនឹងសហគមន៍អឺរ៉ុប ដោយធ្វើនយោបាយបង្កកវិញ តាមរយៈ ការផ្តាច់ការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលឧស្ម័ន ដោយចោទអ៊ុយក្រែន ថាបានបូមយកឧស្ម័ន ប្រាសចាក ពីកិច្ចព្រមព្រៀង ដែលធ្វើឱ្យទំនាស់នេះកាន់តែមានសភាពប្រឈមដាក់គ្នាកាន់តែឆានតឹង ឡើងរវាងរុស្ស៊ីនិងអឺរ៉ុប រហូតដល់ថ្ងៃទី១៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩ ទើបមានជំនួបទ្វេភាគី រវាងនាយករដ្ឋមន្ត្រីអ៊ុយក្រែន និង នាយករដ្ឋមន្ត្រីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី ដើម្បីធ្វើការដោះស្រាយ បញ្ហានេះ ដោយមានការចូលរួមពីប្រទេសបារាំង អ៊ីតាលី អេស្ប៉ាញ អាស្ត្រីម៉ង់ ផង ។</p>
<p>៣៩- បទដ្ឋានសង្គ្រាម អ. rule of war បារ. droit de la guerre</p>	<p>វិធានទាំងឡាយណាដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិនិងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធនឹងសង្គ្រាម ។ សិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចដែលភាគីពាក់ព័ន្ធនៅក្នុង សង្គ្រាម ត្រូវគោរពពេលធ្វើសង្គ្រាម មានដូចខាងក្រោម ៖</p> <ol style="list-style-type: none"> ១- ក្នុងអំឡុងពេលមានសង្គ្រាម ការសម្លាប់ជនស៊ីវិលគ្មានអារុវដោយចេតនា មិនត្រូវ បានអនុញ្ញាតឡើយ ។ ២- ទាហានម្ខាងមិនអាចសម្លាប់ឬធ្វើឱ្យរូសដល់ទាហានម្ខាងទៀត ដែលបានចុះចូល ហើយនោះទេ ។ ៣- មន្ទីរពេទ្យមិនត្រូវបានប៉ះពាល់ឬវាយប្រហារទេ ក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ។ ៤- ឈ្លីយសឹកមិនត្រូវបានគេប្រព្រឹត្តដោយអមនុស្សធម៌ឬធ្វើទារុណកម្មទេ ។ ៥- ការចាប់យកឬសម្លាប់ចំណាប់ខ្លាំងមិនត្រូវអនុញ្ញាតឡើយ ។ ៦- ទាហានត្រូវពាក់ឯកសណ្ឋានដើម្បីឱ្យគេបានស្គាល់អត្តសញ្ញាណច្បាស់លាស់ ជៀស- វាងការច្រឡំជាមួយជនស៊ីវិល ។ ៧- សមរម្យត្រូវធ្វើឱ្យឆ្ងាយពីតំបន់ទីក្រុងដែលមានប្រជាជនរស់នៅ ។ ៨- នៅពេលត្រូវវាយប្រហារទៅលើទីក្រុង ត្រូវទុកពេលវេលាសម្រាប់ជម្លៀសជន ស៊ីវិលចេញ ។ ៩- ជនស៊ីវិលស្លូតត្រង់ត្រូវទទួលការគាំពារ ។
<p>៤០- បទល្មើសសង្គ្រាម អ. war crime</p>	<p>ការរំលោភខាងយោធាទៅលើបទដ្ឋាននៃការធ្វើសង្គ្រាម រួមមាន សកម្មភាពយោធា ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ នៅក្នុងពេលធ្វើសង្គ្រាម ។ បទល្មើសសង្គ្រាមរួមមាន ៖</p>

<p>បារ.</p>	<p>១- ការប្រើប្រាស់អាវុធដែលហាមឃាត់ ២- ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ដល់អ្នកជំងឺ ឬ អ្នករបួស ៣- ការរំលោភបំពានរថយន្តដែលមានទង់ ឬ សញ្ញាកាកបាទក្រហម ៤- ការបំពានដោយមិនដោះលែងអ្នកទោស ឬ ដោយបទឈប់បាញ់គ្នា ៥- ការសម្លាប់ចំណាប់ខ្លាំង ៦- ការសម្លាប់រង្គាលជនមិនមែនស៊ីវិល ឬ បច្ចាមិត្ត ដែលបានចុះចូល ៧- ការបំផ្លាញនាវាចម្បាំងដោយមិនបានយកអ្នកដំណើរ ឬ បុគ្គលិកនាវាទៅដាក់កន្លែង មានសុវត្ថិភាព ៨- ការទម្លាក់គ្រាប់បែកលើទីកន្លែងដែលគ្មានរបាំងការពារអ្វីទាំងអស់ ឬ អគារនានា ដែលមិនមែនជាគោលដៅខាងយោធា ។</p>
-------------	--

**បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ មនុស្សសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
 ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត**

<p>១- កសិកម្មចិញ្ចឹមពោះ អ. agriculture of subsistence បារ. agriculture (f.) de subsistance (f.)</p>	<p>កសិកម្មសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងក្នុងគ្រួសារ ដើម្បីការរស់រានមានជីវិត ដោយមិនសំដៅទៅលើការលក់ដូរ ឬ ធ្វើពាណិជ្ជកម្មទេ ។ ខ. ជនជាតិដើមភាគតិចនៃប្រទេសកម្ពុជាយើងច្រើនតែប្រកបរបរកសិកម្មចិញ្ចឹមពោះ ។</p>
<p>២- បន្ទុកអាកាសធាតុ អ. acclimatization បារ. acclimatation (f.)</p>	<p>ការសម្របខ្លួនទៅនឹងអាកាសធាតុថ្មី ក្រោយពីធាតុអាកាសបានប្រែប្រួល ឬ ក្រោយពីមានការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដែលមានអាកាសធាតុប្លែកពីកន្លែងចាស់ (មិនថា មនុស្ស សត្វ ឬ រុក្ខជាតិឡើយ) ។ ខ. ជនជាតិនៃទ្វីបអាស៊ីបន្ទុកខ្លួននឹងអាកាសធាតុ នៅពេលដែលមានបម្លាស់ទីទៅរស់នៅក្នុងទ្វីបផ្សេង ។</p>
<p>៣- រំលេចទី អ. outcrop បារ. affleurement (m.) de terrain (m.)</p>	<p>ទីកន្លែងដែលមានថ្មផុសពីដី ។ ទិលាននៃសិលានៅដីក្រោមលេចឡើងមកផ្ទៃខាងលើបង្កើតបានទិលាននៃសិលានៅលើផ្ទៃដី ។ ខ. នៅប្រទេសកម្ពុជា គេឃើញមានរំលេចទីនៅតាមតំបន់មាត់សមុទ្រ ភ្នំតាម៉ៅ (ក្នុងខេត្តតាកែវ) ។ ល ។</p>
<p>៤- រដ្ឋវាសី/អាទិកាលិក អ. aborigine បារ. aborigène (m.)</p>	<p>អ្នកស្រុកដើម ។ បើអ្នកស្រុកដើមជាភេទស្រី ពាក្យនេះត្រូវប្តូរទៅជា " រដ្ឋវាសិនី " វិញ ។ ពាក្យ រដ្ឋវាសី ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីប្រែពាក្យ aborigine ដែលគេបានបង្កើតនៅឆ្នាំ១៤៨៨ ។ ដំបូងឡើយ គេប្រើពាក្យ aborigine នេះ សម្រាប់សម្គាល់តែជនជាតិដើមដែលមានកំណើតនិងរស់នៅក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលី តាំងពីអំឡុង៥០០០ឆ្នាំមុនមកម៉្លោះ ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្ន ពាក្យនេះក៏ត្រូវបានគេប្រើសម្រាប់ហៅចំពោះពួកជនជាតិដើមស្បែកក្រហម</p>

	<p>នៅក្នុងប្រទេសកាណាដា និង ពួកអេស្ត្រីម៉ូ ផងដែរ ។</p> <p>ឧ. Aboriginal Australia, Aborigène d'Australie ។</p> <p>នៅពេលចក្រភពអង់គ្លេសចូលមកដាក់អាណានិគមឆ្នាំ១៧៨៨ លើទ្វីបនេះ គេឃើញជនជាតិ ដើមនេះមានភាសាដើមរបស់ខ្លួនប្រមាណជាង២០០ឯណោះ ។</p>
<p>៥- កសិម្ហូបអាហារ អ. agro alimentary បារ. agro-alimentaire</p>	<p>សាខានៃផលិតកម្មឧស្សាហកម្មដែលមានមូលដ្ឋានលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម រុក្ខជាតិ សត្វ ផលិតផលនេសាទនិងវារីវិប្បកម្ម ដើម្បីផលិតចំណីអាហារសម្រាប់មនុស្ស និង សត្វ . ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ដំឡូងមីជាដំណាំកសិកម្មមួយដែលបម្រើឱ្យវិស័យកសិម្ហូបអាហារ ដូចជា សម្រាប់យកទៅផលិតជាម្សៅមីហើយម្សៅមីនេះគេអាចយកទៅផលិតជាអាហារបានច្រើនប្រភេទ. - ផ្សិតជាដំណាំកសិកម្មមួយដែលបម្រើឱ្យវិស័យកសិម្ហូបអាហារ ដូចជា សម្រាប់យកទៅផលិតជាផ្សិតកំប៉ុងឬផ្សិតក្រៀម. - ត្រីកាម៉ុងជាផលនេសាទមួយដែលបម្រើឱ្យវិស័យកសិម្ហូបអាហារដូចជា សម្រាប់យកទៅផលិតជាត្រីខកំប៉ុង. - ការចិញ្ចឹមបង្កា បង្កា ក្តាម គ្រុំ សារាយសមុទ្រ ជាដើម ក៏បម្រើឱ្យវិស័យកសិម្ហូបអាហារ ដែរ ។
<p>៦- កសិពាណិជ្ជកម្ម អ. agro business បារ. agrobusiness</p>	<p>ឧស្សាហកម្មមួយដែលទាក់ទងនឹងការផលិតនិងការលក់ផលិតផលកសិកម្ម ជាពិសេសគ្រប់គ្រងដោយក្រុមហ៊ុនធំៗ ។ ជាទូទៅ វាមាននៅក្នុងបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍ ដែលផ្ទុយទៅនឹងបែបផែនផលិតកម្មរបស់កសិករ ។</p> <p>ឧ. ដំណាំកៅស៊ូ ដូងប្រេង ។</p>
<p>៧- ផ្លូវយក្ស អ. giant's causeway បារ. chaussée de géant</p>	<p>លំហូរនៃកម្រិតភ្នំភ្លើងបង្កើតបានជាទម្រង់ផ្លូវ (ផ្លូវយក្ស) ដែលនៅលើផ្លូវនេះមានថ្មធ្មជាតិ រាងជាព្រិសស្មើជ្រុង សណ្ឋានដូចសសរឆកោណ ។ ទ្រង់ទ្រាយនេះកើតឡើងពីការចុះត្រជាក់នៃកម្រិតភ្នំភ្លើង ។</p> <p>ឧ. ផ្លូវយក្សនៅអេឡឡង់ខាងជើង ជាតំបន់ទេសចរណ៍ភ្នំភ្លើង និង ឆ្នេរសមុទ្រ ។</p>
<p>៨- ឈីកាណូ អ. chicano បារ. chicano (m.)</p>	<p>ជនជាតិភាគតិចដែលរស់នៅលើទឹកដីសហរដ្ឋអាមេរិក ។ ជនជាតិនេះមានប្រភពដើមមកពីប្រទេសមិកស៊ិកនិងអាមេរិកឡាទីន ។ ជនជាតិឈីកាណូនៅលើទឹកដីសហរដ្ឋអាមេរិក មានកំណើនឆាប់រហ័ស ហើយ ប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ពួកគេ ងាយធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងសង្គមអាមេរិក ។</p>
<p>៩- ឆុត អ. chott បារ. chott (m.)</p>	<p>នៅលើផែនទីនិងនៅក្នុងការហៅទូទៅ "ឆុត" គឺជាបឹងទឹកប្រៃមិនដែលរឹង ស្ថិតក្នុងតំបន់ស្ទើរហូតហែង ហើយត្រើយរបស់វាប្រែប្រួលទៅតាមរបបទឹកភ្លៀង ។ ពាក្យនេះជាពាក្យអារ៉ាប់ ដែលគេប្រើប្រាស់នៅអាហ្វ្រិកខាងជើង មានន័យថា "ត្រើយ" ។ អ្នកជំនាញខាង</p>

	<p>ភូមិសណ្ឋានបានកម្រិតដែនរបស់ “ឆុត” គឺជាផ្នែកនៃត្រើយនៅជុំវិញបឹង ហើយមានរុក្ខជាតិដុះខ្លះៗ ដែលជួនកាលលិចទឹក ជួនកាលផុតពីទឹក ។</p> <p>“ឆុត” ទទួលទឹកពីភ្លៀងកម្រមាន ហើយទទួលរងនូវវិបត្តិដ៏ខ្លាំងក្លា វាបង្កជាតិអំបិលនៅលើផ្ទៃនៃល្បាប់ម៉ត់ មានទ្រង់ទ្រាយជាក្រុមដែលមានកម្រាស់ប្រែប្រួលនិងស្ថិតស្ថេរ ហើយ ដែលជួនកាលគេធ្វើអាជីវកម្មអំបិលនៅទីនោះ . ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - សមុទ្រអារ៉ាល់ (Aral Sea) គឺជាឆុតមួយដែរ ក៏ប៉ុន្តែគេបែរជាមិនប្រើពាក្យនេះសម្រាប់ហៅសមុទ្រនេះទេវិញ ។ - ឆុត ដឿរីដ (Djerid) នៅពីមុខក្រុងតូស័រ (Tozeur) នៃប្រទេសទុយនីស៊ី ។
<p>១០- កុំប៊ីណា អ. complex បារ. combinat (m.)</p>	<p>អង្គភាពពីរប្រើនដែលដំណើរការបំពេញតួនាទីទៅមក ហើយ ស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរួម ។</p> <p>ឧ. អណ្តូងរ៉ែនិងរោងចក្រប្រព្រឹត្តិកម្ម ។ ពាក្យនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ទូលំទូលាយនៅប្រទេសជប៉ុន សម្រាប់សំណុំឧស្សាហកម្មធុនធំៗ ។ល ។ កុំប៊ីណាដែលល្បីល្បាញជាងគេគឺ កុំប៊ីណាដែលផ្សារភ្ជាប់រ៉ែដែកនៃជួរភ្នំអ៊ូរ៉ាល់ (Oural) ទៅនឹងរ៉ែធូរផ្លូវនៃតំបន់ស៊ីបេរីកណ្តាល ។</p>
<p>១១- អេកូម៉ែន អ. oekoumen បារ. écoumène (m.) , ekoumène (m.)</p>	<p>ផ្នែករបស់ផែនដីដែលមនុស្សលោកអាចរស់នៅបាន ។</p>
<p>១២- អព្យាត / ដ្យាស្បូរ៉ា អ. diaspora បារ. diaspora (f.)</p>	<p>ការបែកខ្ញែកគ្នានៃក្រុមមួយឬជាតិសាសន៍មួយ ហើយ ប្រមូលផ្តុំគ្នាទៅរស់នៅទីកន្លែងផ្សេងៗនៃពិភពលោក ។ ឧ. អព្យាត / ដ្យាស្បូរ៉ា ជ្វីហ្វ ។</p> <p>បច្ចុប្បន្ន ពាក្យនេះមានន័យថា ដំណើរបែកខ្ញែកនៃប្រជាជាតិមួយនៅក្នុងពិភពលោក ។</p> <p>ឧ. អព្យាត / ដ្យាស្បូរ៉ា អាមេនី លីបង់ ឥណ្ឌា ចិន ជាដើម ។</p>
<p>១៣- ហ្វ្យែល អ. fjeld បារ. fjeld (m.)</p>	<p>ខ្ពង់រាបដែលត្រូវបានពង្រាបដោយសារផ្ទាំងទឹកកកនៃស័កទី៤ ដែលនៅទីនោះមានផែនសិលាសណ្ឋានដូចរោមចៀម និង កាករបស់ទន្លេទឹកកក និង ផ្លូវទឹកហូរមួយដែលមិនពេញលេញជាមួយនឹងត្រពាំងនិងអណ្តូងរ៉ែធូរផ្លូវតូច ។</p> <p>ឧ. ហ្វ្យែលន័រវ៉ែស ។</p>
<p>១៤- អាតូល / កោះផ្កាថ្ម អ. atoll បារ. atoll (m.)</p>	<p>ផ្កាថ្មបំប្រែទឹក ដែលព័ទ្ធជុំវិញត្រពាំងទឹកប្រៃ ។ វាកើតឡើងដោយបន្ទះនៃផ្កាថ្មបំប្រែទឹកជាច្រើន ដែលជាទូទៅមានរាងមូល ។</p> <p>ឧ. កោះផ្កាថ្ម Tokelau, Tuamotu, Tuvalu នៅក្នុងមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក ជាដើម ។</p>
<p>១៥- កាំជ្រូចទឹកក្តៅ អ. geyser បារ. geyser (m.)</p>	<p>ខ្សែទឹកក្តៅឬចំហាយទឹកដែលហាញ់ចេញមកពីក្នុងដី ។ ជាទូទៅ វាមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសកម្មភាពនៃបន្ទះភ្នំភ្លើង ហើយ កកើតឡើងដោយការឡើងកម្ដៅនៃទឹកក្រោមដីដែលកើតឡើងពីប្រព័ន្ធម៉ាក់ម៉ា ។</p>
<p>១៦- ហ្ស៊ីរ/ដែសមុទ្រចង្កៀត</p>	<p>ដែសមុទ្រដែលលាតសន្ធឹងយ៉ាងវែងឆ្ងាយពីមាត់សមុទ្រទៅលើជ្រលងទឹកកកដោយសារ</p>

<p>អ. fjord / fiord បារ. fjord / fiord (m.)</p>	<p>ជំនន់សមុទ្រក្នុងអំឡុងពេលកំណើនកម្ពស់ទឹកសមុទ្រ នាសម័យទឹកកក ។ ខ. ដែលសមុទ្រចង្អៀត Sogn Fjord នៅប្រទេសន័រវែស ។</p>
<p>១៧- បេរីហេលី អ. perihelion បារ. périhélie (m.)</p>	<p>ចំណុចនៃគន្លងរបស់ភពទាំងឡាយក្នុងប្រព័ន្ធព្រះអាទិត្យ ដែលស្ថិតនៅជិតបំផុតនឹងព្រះអាទិត្យ ។ ខ. ផែនដីស្ថិតនៅបេរីហេលីក្នុងខែកក្កដា ។</p>
<p>១៨- អាហេលី អ. aphelion បារ. aphélie (m.)</p>	<p>ចំណុចនៃគន្លងរបស់ភពទាំងឡាយក្នុងប្រព័ន្ធព្រះអាទិត្យ ដែលស្ថិតនៅឆ្ងាយបំផុតពីព្រះអាទិត្យ ។ ខ. ផែនដីស្ថិតនៅអាហេលីនៅក្នុងខែមករា ។</p>
<p>១៩- បរិវេណ (សាកលវិទ្យាល័យ) អ. .campus បារ. campus (m.)</p>	<p>នៅក្នុងវប្បធម៌អង់គ្លេស-អាមេរិក ពាក្យនេះ សំដៅដល់អគារទាំងឡាយនៃសាកលវិទ្យាល័យ វិទ្យាល័យ និង ទីធ្លានៅជុំវិញ ។</p>
<p>២០- ខ្យល់ឆាយនូក អ. chinook បារ. chinook (m.)</p>	<p>ពាក្យរបស់រដ្ឋវ៉ាស៊ីន្ទ័នអាមេរិក (ជនជាតិឥណ្ឌាស្បែកក្រហម) ។ ឆាយនូកសំដៅដល់ខ្យល់ក្តៅស្ងួតដែលបក់បោកនៅផ្នែកខាងកើតនៃភ្នំថ្ម (Rocky Mountains) នាចុងសិសិរដូវ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ។ វាជាប្រភេទខ្យល់ហ្គីន (Foehn) ដែលនៅរដូវស្លឹកឈើលាស់ខ្យល់នេះរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មធ្វើឱ្យរលាយទឹកកកនៃតំបន់វ៉ាល (Prairie) នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ហេតុដូច្នេះហើយបានជាធ្វើឱ្យដំណាំស្រូវសាលីលូតលាស់ល្អ ។</p>
<p>២១- ទីលានស្មៅកីឡា អ. bowling green បារ. boulingrin (m.)</p>	<p>ទីលានស្មៅល្អិតខ្លីៗដែលមានព្រំកំណត់សម្រាប់លេងដុំបោះ ។ (Le petit Larousse illustré ឆ្នាំ១៩៩១)</p>
<p>២២- បេកេ អ. white creole បារ. béké (m.)</p>	<p>ជនស្បែកសកើតនៅលើប្រជុំកោះអង់ទី ។</p>
<p>២៣- លម្អដី អ. enrichment បារ. amendement (m.)</p>	<p>សកម្មភាពកែលម្អគុណភាពដីដាំដុះឱ្យមានជីជាតិ ។ ខ. ដើម្បីទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់ កសិករតែងតែធ្វើលម្អដីជារៀងរាល់រដូវដាំដុះ ។</p>
<p>២៤- នគរូបនីយកម្ម អ. urbanisation បារ. urbanisation (f.)</p>	<p>ការអភិវឌ្ឍនិងការកើនឡើងខាងបរិមាណនៃប្រជាជនរស់នៅទីក្រុង ។</p>
<p>២៥- ដៃឆ្នេរ អ. cove បារ. anse (f.)</p>	<p>(ភូមិវិទ្យា) ឆកតូចដែលលយចូលក្នុងច្រាំងសមុទ្រ និង មានជម្រៅល្មម ។</p>
<p>២៦- អាប៉ារតេដ អ. apartheid បារ. apartheid (m.)</p>	<p>អាប៉ារតេដ ជាពាក្យអាហ្វ្រិកខាងត្បូង (afrikaans) ដែលគេបានស្គាល់ជាសកល មានន័យថា "ការខណ្ឌ" ឬ "ការដាក់ឱ្យនៅដោយឡែក" ។ អាប៉ារតេដជាប្រព័ន្ធនៃនយោបាយមួយដែលតាំងឡើងនៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងពីឆ្នាំ១៩៤៨ដល់ទសវត្សឆ្នាំ៩០ ដោយឈរលើការប្រកាន់ពូជសាសន៍និងការសង្កត់សង្កិនទៅលើប្រជាជនស្បែកខ្មៅភាគច្រើនពីសំណាក់ប្រជាជនស្បែកសភាគតិចដែលកាន់អំណាច ដោយមិនឱ្យលាយឡំប្រជាជនស្បែក</p>

	ខ្មៅជាមួយប្រជាជនស្បែកស ។
២៧- វារីវប្បកម្ម អ. aquaculture បារ. aquaculture (f.)	សំណុំនៃសកម្មភាពអាជីវកម្មនៃរុក្ខជាតិនិងសត្វនៅតាមសមុទ្រ ទន្លេ ព្រែក ស្ទឹង និង ត្រពាំង ។
២៨- រុក្ខវប្បកម្ម អ. arboriculture បារ. arboriculture (f.)	ដំណាំដើមឈើឬកូនឈើដើម្បីរកប្រាក់ចំណូល ។ ដំណាំដើមឈើឬកូនឈើដើម្បីប្រើ- ប្រាស់ឬក៏លក់ ។ រុក្ខវប្បកម្មសំដែងឡើងដោយសួនឈើ ។ ខ. ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើន នៅសម័យបច្ចុប្បន្ន បានបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់ខ្លួនតាម រយៈវិស័យរុក្ខវប្បកម្មយ៉ាងផុលផុស ។

បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ វប្បធម៌ និង វិទ្យាសាស្ត្រ
ដែល គ.ខ.ក.ខ. បានអនុម័ត

១- វប្បធម៌ អ. culture បារ. culture (f.)	ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជា ប្រាជ្ញាស្មារតី និង របៀបរស់នៅរបស់មនុស្ស ឱ្យបានល្អតាមស្ថានភាព ចម្រើនដើម្បីសម្របសម្រួលទៅនឹងបរិស្ថាន និង ការអភិវឌ្ឍសង្គមដោយវិទ្យាសាស្ត្រ ឬ ដោយសិល្បៈផ្សេងៗ ជាដើម ។
២- វិចិត្រ អ. fine បារ. beau (adj.)	ដែលមានគុណវុឌ្ឍិនិងសោភណភាព ប្រកបដោយការរំលេចពណ៌ឬក្បាច់រចនា និង សម្រស់ល្អប្លែក ។
៣- សិល្បៈ អ. art បារ. art (f.)	ការងារជំនាញហត្ថកម្មនិងបញ្ញាពលកម្មដែលជាស្នាដៃគ្រប់បែបយ៉ាងដែលមានសិល្បៈ ពោល គឺធ្វើឱ្យមនុស្សចាប់ចិត្តចាប់អារម្មណ៍ ចង់មើល ចង់ឃើញ ចង់ស្គាល់ ។ សិល្បៈមានច្រើន ប្រភេទណាស់ ដូចជា សិល្បៈរាំ ចម្រៀង ភ្លេង ល្ខោន គំនូរ សំណង់ សូន្យ ។ ល ។
៤- វិចិត្រសិល្បៈ អ. fine art បារ. beaux arts (m.)	ការងារជំនាញហត្ថកម្មនិងបញ្ញាពលកម្មដែលជាស្នាដៃគ្រប់បែបយ៉ាង កើតចេញពីភាព ប៊ុនប្រសប់នៃគំនិតប្រាជ្ញាល្អប្លែករបស់មនុស្សប្រកបដោយ សោភណភាព សិល្បៈ គំនិតច្នៃ- ប្រឌិត ទាក់ទងទៅនឹងការសម្តែង ការតែងនិពន្ធ ការប្រគុំ ការរាំ ការច្រៀង ការគូរ ការ ឆ្លាក់ ដើម្បីឱ្យមនុស្សចាប់ចិត្ត ចាប់អារម្មណ៍ ចង់ទស្សនា ចង់ឃើញ ចង់ស្គាល់ ចង់ស្តាប់.... ។
៥- បុរាណវត្ថុវិទ្យា អ. archeology បារ. archéologie (f.)	វិទ្យាសាស្ត្រសិក្សាអំពីវប្បធម៌របស់មនុស្សនៅសម័យបុរាណតាមរយៈវត្ថុសំណល់ផ្សេងៗ ដូចជា វត្ថុសិល្បៈ សំណង់ប្រាសាទ ឆ្លឹងមនុស្សនិងសត្វ ជាដើម ។
៦- អ្នកបុរាណវត្ថុវិទ្យា អ. archeologist បារ. archéologue (m.)	អ្នកដែលបានសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្រិតខ្ពស់និងប្រកបអាជីពផ្នែកបុរាណវត្ថុវិទ្យា ។
៧- ស្ថានីយ អ. station បារ. station (f.)	ទីកន្លែងនៃសកម្មភាពគ្រប់ប្រភេទរបស់មនុស្សពីសម័យបុរាណ ដូចជា ទីកន្លែងសម្រាប់

<p>អ. site បារ. site (m.)</p>	<p>សម្នាក់, ទឹកនៃសម្រាប់ឈប់, ទឹកនៃសម្រាប់ចត... ។</p>
<p>៨- បុរាណវត្ថុវិទូ អ. archeologist បារ. archéologue (m.)</p>	<p>អ្នកប្រាជ្ញខាងបុរាណវត្ថុវិទ្យា ។</p>
<p>៩- ស្ថានីយបុរាណវត្ថុវិទ្យា . អ. archeological site បារ. site (m.) archéologique</p>	<p>ទីកន្លែងនៅលើដី ក្នុងដី ក្រោមទឹក ដែលមានស្នាមប្រវត្តិសំណល់ផ្សេងៗពីសម័យបុរាណ ដូចជា បុរាណវត្ថុសិល្បៈ បុរាណអចលនវត្ថុ បុរាណជីវវត្ថុ បុរាណភូគព្ភវត្ថុនិងរចនាសម្ព័ន្ធ សំណង់ ។</p> <p>ខ. ស្ថានីយបុរាណវត្ថុវិទ្យាសំរោងសែន ។</p>
<p>១០- និម្មាបនកម្ម / ស្ថាបត្យកម្ម អ. architecture បារ. architecture (f.)</p>	<p>វិទ្យាសាស្ត្រនិងសិល្បៈនៃការគូររូបក្នុងការសាងប្រាក់តែង ដែលបង្កប់គំនិតបង្កើតថ្មី ស្របតាមមុខងារនិងតួនាទី ដែលមានអត្ថន័យក្នុងវិស័យវប្បធម៌ សេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ និង ការអប់រំ ជាដើម ។</p> <p>រចនាសម្ព័ន្ធ(ភាគផ្សំ) នៃអគារដែលបានសាងសង់ទៅតាមគោលការណ៍ណាមួយ ។</p> <p>ខ. គួរស្នើចរសរសើរនូវនិម្មាបនកម្មឬស្ថាបត្យកម្មនៃប្រាសាទនគរវត្ត ។</p>
<p>១១- និម្មាបនិក / ស្ថាបត្យករ អ. architect បារ. architecte (m./f.)</p>	<p>អ្នកមានអាជីពខាងនិម្មាបនកម្ម ។ អ្នកកាន់កាប់មុខការខាងសម្របសម្រួលនិងត្រួតពិនិត្យ រាល់ទិដ្ឋភាពនៃសំណង់អគារ ។</p>
<p>១២- និម្មាបនវិទូ / ស្ថាបត្យវិទូ អ. architect បារ. architecte (m./f.)</p>	<p>អ្នកប្រាជ្ញដែលមានជំនាញឯកទេសខាងនិម្មាបនកម្មឬស្ថាបត្យកម្ម ។</p>
<p>១៣- ប្លង់ អ. plan បារ. plan (m.)</p>	<p>- គំនូសបំប្រែព្យាបាលវិមាត្រ (2 Dimension or 2D) ដែលមានខ្នាតបញ្ជាក់ដោយបង្ហាញអំពី ទីតាំងនិងទំហំឬផ្នែកណាមួយ ។</p> <p>- ផែនទីលម្អិតដែលបង្ហាញពីអគារ ឬ ទីក្រុង, គំនូរលម្អិតដែលបង្ហាញពីអគារ ។</p> <p>- ផែនទីផ្ទៃរាបខ្នាតតូចដែលជាកំណត់ត្រាដោយគំនូស បង្ហាញពីទម្រង់និងលក្ខណៈទីតាំង នៃបុរាណវត្ថុសិល្បៈ បុរាណអចលនវត្ថុ បុរាណសិវិវត្ថុ បុរាណភូគព្ភវត្ថុ និង រចនាសម្ព័ន្ធ សំណង់ ដែលអាចមើលឃើញនៅក្នុងស្ថានីយបុរាណវត្ថុណាមួយ ។</p>
<p>១៤- និម្មាបនកម្មទេសភាព / ស្ថាបត្យកម្មទេសភាព អ. landscape architecture បារ. architecture (f.) paysagiste</p>	<p>វិទ្យាសាស្ត្រនិងសិល្បៈនៃការគូររូបនៃទេសភាពនិងបង្កើតទេសភាពដោយប្រើប្រាស់ធនធាន ធម្មជាតិជាធាតុផ្សំ : រុក្ខជាតិ(ដើមផ្កា ស្លៅ ដើមឈើ វល្លិ) ផ្ទៃលំដាប់ សំណង់ អគារ ផ្ទៃភ្នំ បឹង... ។</p> <p>ខ. និម្មាបនកម្មទេសភាពឬស្ថាបត្យកម្មទេសភាពខ្មែរមានតាំងពីសតវត្សរ៍ទី៥ម៉្លេះ គឺទីក្រុង ស្រែសួបុរៈ(រាជធានីចេនឡា) នៅស្រុកចម្ប៉ាសាក់ ខេត្តចម្ប៉ាសាក់ ប្រទេសឡាវ ។ ទីក្រុង ស្រែសួបុរៈមានប្រាសាទមួយគឺប្រាសាទវត្តភូ សាងលើចង្កេះភ្នំលិង្គ ដោយយកផ្ទាំងថ្មធម្ម- ជាតិ ជាឆាកធម្មជាតិនៅពិក្រាយប្រាសាទវត្តភូ និង នៅខាងមុខប្រាសាទមានទន្លេមេគង្គ ។ ស្រែសួបុរៈជាទីក្រុងមានប្លង់មុនគេនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ។ ក្រុងស្រែសួបុរៈនិងប្រាសាទវត្តភូជា បេតិកភណ្ឌពិភពលោក ។</p>

<p>១៥- និម្មាបនិកទេសភាព / ស្ថាបត្យករទេសភាព អ. landscape architect ប៊ាវ. architecte (m.) paysagiste</p>	<p>អ្នកមានអាជីពខាងនិម្មាបនកម្មទេសភាពឬស្ថាបត្យកម្មទេសភាព ។</p>
<p>១៦- ការតាក់តែងលម្អនិម្មាបនកម្ម ឬ ការតាក់តែងលម្អស្ថាបត្យកម្ម អ. architectural decoration ប៊ាវ. décoration (f.) architecturale</p>	<p>ការរចនាលើសំណង់អគារ ដើម្បីបង្កើនការទាក់ទាញឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍ ។</p>

**បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការបច្ចេកសព្ទ ខ្លឹមសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និង កសិកម្ម
ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត**

<p>១- អាកទែ / រោហិណី អ. artery ប៊ាវ. artère (f.)</p>	<p>សរសៃឈាមឬអាកទែ : សរសៃឈាមដែលនាំឈាមចេញពី បេះដូងទៅសរីរាង្គកាយ ។ ឧ. សាព៌ាង្គកាយមនុស្សឬសត្វមានបណ្តាញអាកទែឬរោហិណីជាច្រើនប្រភេទ ។</p>
<p>២- វក្កុ / តម្រងនោម អ. kidney ប៊ាវ. rein (m.)</p>	<p>សរីរាង្គរបស់មនុស្សឬសត្វមានសណ្ឋានស្រដៀងនឹងគ្រាប់សណ្តែកដែលមានមុខងារច្រោះយកជាតិអាសូតចេញពីឈាម បង្កើតជាទឹកនោម ធ្វើឱ្យមានលំនឹងសារធាតុផ្សេងៗក្នុងឈាម ។ ឧ. ជំងឺរលាកវក្កុ ឬ ជំងឺរលាកតម្រងនោម ។</p>
<p>៣- អង់ទីប្យូទិច អ. antibiotic ប៊ាវ. antibiotique (m.)</p>	<p>សារធាតុឱសថមានប្រភពពីធម្មជាតិឬពីសារធាតុគីមីឬការធ្វើសំយោគ ដែលមានសកម្មភាពអាចទប់ស្កាត់ការលូតលាស់ឬបំផ្លាញពពួកបាក់តេរីឬផ្សិត ។ ឧ. គ្រូពេទ្យបានជ្រើសរើសឱសថអង់ទីប្យូទិចមួយប្រភេទមកព្យាបាលជំងឺរលាកបំពង់ក ។</p>
<p>៤- ជំងឺមហារីក អ. cancer ប៊ាវ. cancer (m.)</p>	<p>ជំងឺកើតឡើងជាដុំពក ជាដំបៅមិនប្រក្រតី នៅតាមសរីរាង្គណាមួយរបស់មនុស្សឬសត្វ បង្កឡើងដោយកោសិកាដែលដុះរីកលូតលាស់ខុសធម្មតានិងរាលដាល បង្កជាជំងឺស្រួចស្រាស់ឬរាំរៃបណ្តាលឱ្យស្លាប់ បើមិនមានការព្យាបាលឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមកូនខ្នាត ជំនាញឱ្យទាន់ពេលវេលាទេនោះ ។ ឧ. អ្នកជំងឺនេះស្លាប់ដោយជំងឺមហារីកថ្លើម ។</p>
<p>៥- រោគរបេង អ. tuberculosis ប៊ាវ. tuberculose (f.)</p>	<p>រោគឆ្លងតាមផ្លូវដង្ហើមបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ បាស៊ីកុក (bacille de Koch BK : Mycobacterium tuberculosis) ដែលកើតឡើងនៅលើសរីរាង្គណាមួយរបស់មនុស្សឬ</p>

	<p>សត្វ ដូចជា សត្វ ឆ្កែ ពោះវៀន តម្រងនោម ស្រោមខួរ កូនកណ្តុរ ។ ល ។</p> <p>ខ.១- អ្នកជំងឺដែលកំពុងសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យនេះមានរោគរបេងស្ងួត ។</p> <p>ខ.២- កុមារនេះមានរោគរបេងកូនកណ្តុរ (ប្រជាជនខ្មែរនិយមហៅថា កើតម្រេញ) ។</p>
<p>៦- រោគគ្រុនពោះវៀន</p> <p>អ . typhoid fever</p> <p>បារ. fièvre typhoïde (f.)</p>	<p>រោគឆ្លងដោយមេរោគឈ្មោះ សាលម៉ូណេឡាទីហ្វី (Salmonella typhie) ឬ មេរោគឈ្មោះ បាស៊ី អែប៊ែរ (bacille d'Eberth) ។</p> <p>ខ. អ្នកស្រាវជ្រាវបានចុះទៅពិនិត្យតំបន់ជនបទមួយកន្លែងដែលមានកើតរោគគ្រុនពោះវៀន ដោយមូលហេតុប្រើទឹកមិនស្អាត ។</p>
<p>៧- រោគគ្រុនឈាម</p> <p>អ . dengue hemorrhagic fever/ dengue fever</p> <p>បារ. dengue hémorragique/ dengue (f.)</p>	<p>រោគឆ្លងតាមមូសខ្លាឈ្មោះ Aedes oegypti មកមនុស្ស ហើយ ច្រើនកើតនៅតំបន់ត្រូពិក ។ រោគនេះកើតឡើងដោយសារវីរុសឈ្មោះ dengue ដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុម flaviviridae ។</p> <p>ខ. នៅរដូវភ្លៀង យើងត្រូវកម្ចាត់មូសខ្លា ដើម្បីកុំឱ្យកើតជំងឺគ្រុនឈាម ។</p>
<p>៨- ជំងឺពកក</p> <p>អ . goiter /goitre</p> <p>បារ. goitre (f.)</p>	<p>ជំងឺដែលសម្គាល់ដោយការរីកធំឬមានដុំកនៃក្រពេញទីរ៉ូអ៊ីត (la glande thyroïde) នៅនឹងក ដោយសារក្រពេញនេះផលិតអ័រម៉ូនតិចពេកឬច្រើនពេក ។ ជំងឺពកកធម្មតាច្រើនតែបណ្តាលមកពីកង្វះជាតិអ៊ីយ៉ូតនៅក្នុងចំណីអាហារ ។ គេសង្កេតឃើញជំងឺពកកមានច្រើនសណ្ឋាន ។</p> <p>ខ. អ្នកបរិភោគអំបិលមានសារធាតុអ៊ីយ៉ូតអាចការពារមិនឱ្យកើតជំងឺពកកបាន ។</p>
<p>៩- ជំងឺប្រត្រីវ</p> <p>អ . gout</p> <p>បារ. goutte (f.)</p>	<p>ជំងឺបង្កឱ្យឈឺចុកចាប់ ជាពិសេសនៅពេលយប់ ពេលសម្រាកឬគ្មានសកម្មភាពនៅត្រង់សន្លាក់ម្រាមដៃ ម្រាមជើង និង បណ្តាសន្លាក់ដទៃទៀត ។ ជំងឺនេះច្រើនបណ្តាលមកពីសារធាតុអាស៊ីតអ៊ុយរិក (Acide urique) មានកម្រិតខ្ពស់ហួសប្រក្រតី ។</p> <p>ខ. គ្រូពេទ្យបានឱ្យដំបូន្មានដល់អ្នកជំងឺប្រត្រីវនេះឱ្យតម្រូវចំណីអាហារណាដែលបង្កឱ្យកើនសារធាតុអាស៊ីតអ៊ុយរិក ដូចជា សាច់អាំង គ្រឿងសមុទ្រ គ្រឿងក្នុងជ្រូក មាន់ ទា... ។</p>
<p>១០- អាសន្នរោគ</p> <p>អ . cholera</p> <p>បារ. choléra (m.)</p>	<p>រោគបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Vibrio cholerae ដែលរកឃើញដោយលោក Robert Koch នៅឆ.ស.១៨៨៣ ។ ជំងឺនេះឆ្លងតាមផ្លូវអាហារ ជាពិសេសទឹកមិនស្អាត និងឆ្លងតាមដៃ បណ្តាលឱ្យមានការចុះរាកយ៉ាងខ្លាំងជាច្រើនដងមិនឈប់ និង មានការក្អួតយ៉ាងខ្លាំងផងដែរ ជាហេតុបណ្តាលឱ្យខ្លះជាតិទឹកឬខ្លះជាតិទឹកក្នុងខ្លួនអ្នកជំងឺ អាចបណ្តាលឱ្យស្លាប់ប្រសិនបើមិនបានព្យាបាលទាន់ពេលវេលាតាមកូនតាមជំនាញនោះទេ ។</p> <p>ខ. មណ្ឌលសុខភាពបានអប់រំប្រជាពលរដ្ឋឱ្យ រស់នៅស្អាត ហូបស្អាត ផឹកស្អាត មានអនាម័យ ដើម្បីជៀសវាងការកើតជំងឺអាសន្នរោគ ។</p>
<p>១១- គ្រុន</p> <p>អ . fever ague pyrexia</p> <p>បារ. fièvre, pyrexie (f.)</p>	<p>ជំងឺដែលបណ្តាលឱ្យកម្ដៅក្នុងខ្លួនកើនឡើងហួសប្រក្រតី ។</p> <p>ខ. ក្មេងដែលម្តាយនាំទៅមន្ទីរពេទ្យបង្អែកនេះកំពុងមានជំងឺគ្រុនក្ដៅ ។</p>

<p>១២- ជំងឺរាក អ. diarrhea, diarrhoea បារ. diarrhée (f.)</p>	<p>ជំងឺដែលបណ្តាលឱ្យមានការបន្ទាបបង់លាមកមានសភាពរាវនិងញឹកញាប់ ។ ខ. នៅមន្ទីរពិសោធន៍នេះ គេកំពុងវិភាគលាមករបស់អ្នកជំងឺរាកម្នាក់ ដើម្បីរកមូលហេតុ រកមេរោគដែលបង្កឱ្យរាក ។</p>
<p>១៣- ក្អក អ. cough បារ. toux (f.)</p>	<p>សញ្ញា/អាការបញ្ចេញខ្យល់ដោយបង្ខំរបស់សត្វមួយរបៀបជាកន្ត្រាក់ឬកញ្ជក់ និង មាន សូរសំឡេងចេញពីបំពង់ក ដែលជាទូទៅ ជួនកាលកើតឡើងដោយចេតនាឬអចេតនា និង រេផ្លិច (réflexe) ។ ជាទូទៅ ក្អកបណ្តាលមកពីការរលាកផ្លូវដង្ហើមនិងផ្លូវវលាយអាហារ ។ ខ. ក្មេងដែលមានជំងឺរលាកផ្លូវដង្ហើមបណ្តាលឱ្យមានអាការក្អកជាញឹកញាប់ ។</p>
<p>១៤- ក្អក អ. vomiting បារ. vomissement (m.)</p>	<p>អាការដែលក្រពះកន្ត្រាក់ច្របាច់បញ្ចេញចំណីអាហារនិងសារធាតុផ្សេងៗមកក្រៅតាម បំពង់អាហារហើយតាមមាត់ ។ ខ. គាត់ក្អកយ៉ាងខ្លាំង បន្ទាប់ពីពិសាស្រាយ៉ាងច្រើន ។</p>
<p>១៥- ទល់លាមក អ. constipation / costiveness បារ. constipation (f.)</p>	<p>ដំណើរបន្ទាបបង់លាមកមិនប្រក្រតី គឺមានការយឺត ការជុះមិនចេញ លាមកមានសភាពរឹង បណ្តាលមកពីមូលហេតុផ្សេងៗបង្កឡើង ។ ខ. ដើម្បីចៀសវាងទល់លាមក គួរតប្រើបរិភោគបន្លែផ្លែឈើនិងទឹកឱ្យបានច្រើន ។</p>
<p>១៦- ជំងឺហឺត អ. asthma បារ. asthme (m.)</p>	<p>អាការជំងឺកើតឡើងនៅផ្លូវដង្ហើមបណ្តាលឱ្យអ្នកជំងឺមានការលំបាកក្នុងការដកដង្ហើម ហត់ ដង្ហក់ ។ ជំងឺនេះបណ្តាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង អ្នកជំងឺអាចស្លាប់បើពុំមានការព្យា- បាលត្រឹមត្រូវទាន់ពេលវេលានោះទេ ។ ខ. ដើម្បីចៀសវាងជំងឺហឺត គួររស់នៅក្នុងបរិយាកាសល្អ អនាម័យល្អ និង ចៀសវាងការ ប្រើថ្នាំដោយគ្មានវេជ្ជបញ្ជា ។</p>
<p>១៧- រោគប្រមេ អ. blennorrhagia blennorrhoea, blennorrhoea,gonorrhoea gonorrhoea បារ. blennorrhagie (f.), blennorrhée gonorrhée</p>	<p>កាមរោគម្យ៉ាងដែលបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ gonocoque de Neisser ច្រើន កើតនៅលើប្រដាប់បន្តពូជមនុស្ស សត្វ ។ ជំងឺនេះបណ្តាលឱ្យមានខ្ទុះហូរចេញពីប្រដាប់ បន្តពូជ ហើយ អាចឆ្លងទៅដល់ទារកដែលទើបនិងកើតផងដែរ ។ ខ. ការប្រើប្រាស់ស្រោមអនាម័យអាចបង្ការរោគប្រមេបាន ។</p>
<p>១៨- រោគស្វាយ អ. syphilis បារ. syphilis (f.)</p>	<p>កាមរោគម្យ៉ាងដែលបង្កឡើងដោយមេរោគឈ្មោះ Spirochète treponema pallidum de schaudinn ជំងឺនេះឆ្លងតាមការរួមភេទ និង ពីម្តាយទៅទារកក្នុងផ្ទៃ ដែលមានរោគ សញ្ញាច្រើនបែប ។ ជំងឺនេះអាចវិវត្តពីស្រាលទៅធ្ងន់តាមបីដំណាក់កាល ។ បើគ្មានការព្យាបាលត្រឹមត្រូវនិងទាន់ពេល វេលានោះទេវាអាចបណ្តាលឱ្យខូចដល់សរី- រាងផ្សេងៗជាច្រើន និង អាចឱ្យស្លាប់បាន ។ ខ. ដោយសារការប្រើប្រាស់ស្រោមអនាម័យ ធ្វើឱ្យអត្រានៃការឆ្លងរោគស្វាយមានការ ថយចុះ ។</p>

<p>១៩- ឈឺក្បាល អ. cephalgia, cephalgia cephalodynia, headache បារ. céphalalgie (f.) céphalée , mal de tête</p>	<p>អាការដែលឈឺចាប់ក្នុងក្បាល បណ្តាលមកពីមូលហេតុច្រើនយ៉ាង ពេលខ្លះមិនអាចរកមូលហេតុឃើញឡើយ ។ ខ. ការសម្រាកគ្រប់គ្រាន់ និង ទៀងទាត់ពេលវេលាអាចជួយបន្ថយអាការៈឈឺក្បាល ។</p>
<p>២០- វិលមុខ អ. dizziness verrigo បារ. vertige (m.)</p>	<p>អាការងងឹតមុខស្លុប ងងងោង ធេងធោង ដែលអ្នកជំងឺមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនឯងកំពុងតែវិលឬមើលឃើញវត្ថុជុំវិញខ្លួនកំពុងវិលឬយោលចុះយោលឡើង ។</p>
<p>២១- កញ្ជ្រើល អ. measles, morbilli, rubeola បារ. rougeole (f.)</p>	<p>រោគឆ្លងម្យ៉ាង ច្រើនកើតលើកុមារបណ្តាលមកពីវីរុស Morbilli បង្កឱ្យស្បែកមានកន្ទួលតូចៗ ពណ៌ក្រហម ក្អក ហៀររសំបោរ គ្រុនក្តៅ ឈឺបំពង់ក ។ល។ ខ. កុមារនេះបានចាក់ថ្នាំបង្ការជំងឺកញ្ជ្រើលរួចហើយ ។</p>
<p>២២- កន្ទាលត្រអាក អ. hives or urticaria បារ. urticaire (f.)</p>	<p>អាការនៃជំងឺម្យ៉ាង កើតនៅលើស្បែក ឡើងកន្ទួលជាបន្ទះដុំៗរាងឃ្និល និង បង្កឱ្យរមាស់ភាគច្រើនបណ្តាលមកពីសារធាតុ Histamine ។ ខ. ការបរិភោគចំណីអាហារមួយចំនួន ដែលមិនសមស្របនឹងរបបអាហារអាចបណ្តាលឱ្យកើតកន្ទាលត្រអាក ។</p>
<p>២៣- ព្រួនចង្កឹះ អ. ascarid បារ. ascaris/ascaride (m.)</p>	<p>បរាសិតណេម៉ាតូដ (Nématodes) ដែលមានរាងបំពង់រឹង (cylindre) ពណ៌ប្រផេះ ឬពណ៌ក្រហម មានប្រវែងពី២០ទៅ៤០សង់ទីម៉ែត្រ ជាបរាសិតរស់នៅក្នុងសព្វកាយមនុស្ស ឬ សត្វ ។ ខ. ក្មេងហូបចុកគ្មានអនាម័យនាំឱ្យកើតព្រួនចង្កឹះ ។</p>
<p>២៤- អៀន អ. pinworm បារ. oxyure (m.)</p>	<p>បរាសិតណេម៉ាតូដ (nématodes) មានប្រវែងពី៤-៩មីល្លីម៉ែត្រ ជាបរាសិតនៅក្នុងពោះវៀន ជាពិសេស វាស្ថិតនៅចុងពោះវៀន និង ទ្វារធំ បង្កឱ្យរមាស់ ។ ខ. ក្មេងកើតអៀនច្រើនរមាស់ទ្វារធំនៅពេលយប់ ។</p>
<p>២៥- ព្រួនតម្កក់ អ. hookworm / ank glo stomastoma duodenale បារ. ankylostome (m.), necator americanus</p>	<p>បរាសិតណេម៉ាតូដ (nématodes) មានប្រវែងពី៨-១៥មីល្លីម៉ែត្រ ។ បរាសិតនេះរស់នៅ និងជញ្ជក់ឈាមនៅត្រង់គល់ពោះវៀន (duodénum) បណ្តាលឱ្យមានជំងឺខ្លះគោលិកាក្រហម ។ ជាទូទៅ វាឆ្លងតាមមាត់ឬស្បែក ។ ខ. ក្មេងកើតព្រួនតម្កក់មានអាការៈស្លេកស្លាំង ។</p>
<p>២៦- ព្រួនអន្ទង់ អ. eelworm បារ. anguile (f.)</p>	<p>បរាសិតណេម៉ាតូដ (nématodes) មានប្រវែង២មីល្លីម៉ែត្រ ឆ្លងតាមស្បែក បង្កឱ្យកើតជាកន្ទាលត្រអាក រមាស់ ។ នៅពេលដែលបរាសិតនេះចូលទៅដល់សួត វាបង្កឱ្យមានជំងឺសួត ឱ្យមានជំងឺ ក្អក ចុកទ្រូង ជាដើម ។ បន្ទាប់មក វាអាចបង្កឱ្យមានជំងឺផ្លូវវិលាយអាហារ ដូចជា ការឈឺចុកចាប់ក្នុងពោះ ទល់លាមក ។ បន្ទាប់មកទៀត វាបណ្តាលឱ្យរាគ និងបង្កឱ្យខ្លះគោលិកាក្រហម ។ ខ. ក្មេងកើតព្រួនអន្ទង់ដោយមូលហេតុដើរជើងទទេឬលេងដីនៅទីកន្លែងគ្មានអនាម័យ ។</p>

<p>២៧-ព្រួនសំប៉ែត / ព្រួនវែង (តេនញ៉ា) អ. tapeworm បារ. taenia (m.)</p>	<p>បរាសិតសេស្តូដ (Cestodes) មានច្រើនប្រភេទ រស់នៅក្នុងពោះវៀនមនុស្សនិងសត្វមានឆ្អឹងកង។ បរាសិតនេះគឺជាប្រភេទព្រួនមានរាងសំប៉ែត ដែលមានប្រវែងពី១៣មីល្លីម៉ែត្ររហូតដល់៩ម៉ែត្រ មានសណ្ឋានជាកងៗ ហើយមានឈ្នប់នៅនឹងក្បាលសម្រាប់ផ្គុំជំងឺទៅនឹងស្រទាប់ខាងក្នុងនៃពោះវៀន។</p> <p>ខ. ការបរិភោគសាច់សត្វនិងបន្លែដែលមានពងព្រួនសំប៉ែត បើចម្អិនមិនបានឆ្អិនល្អ បណ្តាលឱ្យកើតព្រួនសំប៉ែត។</p>
<p>២៨- ដង្កែ អ. flea បារ. tique (f.)</p>	<p>សត្វល្អិតអាវាត្រីដ (Arachnides) មានជើង៨។ វាជាបរាសិតជញ្ជក់ឈាមនៅលើស្បែកថនិកសត្វ។</p> <p>ខ. ដង្កែជញ្ជក់ឈាមគោនិងឆ្កែ។</p>
<p>២៩- ចៃលោត អ. flea / louse បារ. puce (f.)</p>	<p>សត្វល្អិតសម្បុររត្នោត រាងសំប៉ែត ចេះរត់ឬលោតបាន។ វាជាបរាសិតរស់នៅលើមនុស្សនិងថនិកសត្វមួយចំនួន។ សត្វល្អិតនេះរស់នៅលើស្បែក ហើយពូកែជញ្ជក់ឈាម។</p> <p>ខ. ការមិនសម្អាតខ្លួនឱ្យឆ្អែនិងឆ្អានាំឱ្យកើតចៃលោត។</p>
<p>៣០- ចៃ អ. louse បារ. pou (m.)</p>	<p>សត្វល្អិតជាបរាសិតជញ្ជក់ឈាម រស់នៅលើមនុស្សនិងថនិកសត្វមួយចំនួន។</p> <p>ខ. មនុស្សត្រូវធ្វើអនាម័យក្បាលឱ្យបានស្អាត ដើម្បីកុំឱ្យកើតចៃ។</p>
<p>៣១- មេល័ក្ក / មេល័ខ អ. lac insect បារ. cochenille (f.)</p>	<p>សត្វល្អិតរស់នៅលើរុក្ខជាតិ ដែលសម្បុករបស់វាមានសារធាតុជ័រខាប់ពណ៌ក្រហមសម្រាប់ប្រើជាពណ៌ជ្រលក់សូត្រឬអំបោះ។</p> <p>ខ. ជំនាន់មុន ប្រជាជនខ្មែរនិយមចិញ្ចឹមមេល័ខ ដើម្បីយកពណ៌ជ្រលក់សូត្រឬអំបោះ។</p>
<p>៣២- សង្កើច អ. bedbug, housebug បារ. punaise (f.)</p>	<p>សត្វល្អិតជាបរាសិតជញ្ជក់ឈាមរស់នៅក្បែរខ្លួនមនុស្ស ដូចជា តាមកន្ទេល ខ្នើយ គ្រែរនាបផ្ទះ ជាដើម។</p> <p>ខ. គេនិយមយកសំបកទុរេនដាក់ក្រោមគ្រែ ដើម្បីដេញសង្កើច។</p>
<p>៣៣- ស្រមើល អ. tiny bug បារ. ...</p>	<p>សត្វល្អិតតូចក្រែលងស្ទើរមើលពុំឃើញ ច្រើនកើតនៅកន្លែងឬលើវត្ថុស្នោកក្រោកដូចជា ទ្រុងមាន់ ទ្រុងទា សម្បុកសត្វ សំបកស៊ុត ជាដើម។</p> <p>ខ. ស្រមើលរោមរសីបរសារនាំឱ្យដេកមិនលក់។</p>
<p>៣៤- អង្កែ អ. dandruff បារ. pellicule (f.)</p>	<p>រោគសើស្បែកម្យ៉ាងដែលមានសណ្ឋានរូបជាស្រទាប់ស្តើងៗ បណ្តាលឱ្យស្បែកឡើងគគ្រាត សម្បុរស ហើយរមាស់។ វាច្រើនកើតនៅកន្លែងដុះសក់ឬរោម។</p> <p>ខ. ក្បាលកើតអង្កែ, ខ្នែងអង្កែស៊ី។</p>
<p>៣៥- ជំងឺអុតក្តាម (កសិកម្ម) អ. foot & mouth disease បារ. fièvre (f.) aphteuse</p>	<p>ជំងឺឆ្លងម្យ៉ាងដែលច្រើនកើតនៅលើសត្វមានចង្កែកជើង ធ្វើឱ្យមានដំបៅល្ងុយចង្កែកជើង ក្រចកជើង មាត់ និង កន្សោមដោះ។ វាធ្វើឱ្យសត្វឈឺពិបាកដើរនិងពិបាកស៊ីចំណី។ ជួនកាលជំងឺនេះឆ្លងទៅមនុស្សផងដែរ។</p>

<p>៣៦-ជំងឺឈាមខ្មៅ (កសិកម្ម) អ. anthrax បារ. anthrax (m.), charbon (m.) bactérien</p>	<p>ខ. បសុពេទ្យបើកយុទ្ធនាការចាក់ថ្នាំបង្ការជំងឺអុតក្នុងដល់ គោ ក្របី នៅមុនរដូវភ្លៀង ។</p> <p>ជំងឺបង្កឡើងដោយបាក់តេរី បាក់ស៊ីលីស អង់ត្រាក់ស៊ីស (Bacillus Anthracis) បណ្តាលឱ្យសត្វងាប់មានអត្រាខ្ពស់ ដោយអាការៈហើមពោះ មិនស៊ីស្មៅដូចប្រក្រតី និង មានចេញឈាមតាមមាត់ ច្រមុះ និង ត្បូង ក្រោយពេលវាងាប់ ។ ជំងឺនេះអាចឆ្លងទៅ មនុស្សបាន ។</p> <p>ខ. ហាមបរិភោគសាច់សត្វដែលស្លាប់ដោយជំងឺឈាមខ្មៅ ព្រោះវាអាចឆ្លងមកមនុស្ស ។</p>
<p>៣៧-ជំងឺសាទឹក (កសិកម្ម) អ. pasteurellosis បារ. pasteurellose (f.)</p>	<p>ជំងឺម្យ៉ាងបង្កឡើងដោយបាក់តេរី ប៉ាស្ទ័រេឡា (Pasteurella) ច្រើនកើតនៅលើសត្វ បម្រើ ។ ជំងឺនេះអាចឆ្លងពីសត្វឈឺទៅសត្វជា តាមរយៈទឹកមាត់ ចំណីអាហារ និង ការរស់ នៅជិតគ្នា ។ ពេលសត្វឈឺមានសីតុណ្ហភាពពី៤១ទៅ៤២អង្សាសេ វានឹងងាប់ទាន់ហន់ក្នុង រយៈពេល២៤ម៉ោង ។</p> <p>ខ. ជំងឺសាទឹកអាចទប់ស្កាត់បាន ប្រសិនបើយើងចាក់ថ្នាំការពារឱ្យបានពីរបីដងក្នុង មួយឆ្នាំ ។</p>
<p>៣៨-ជំងឺប៉េស្ត (កសិកម្ម) អ. pest បារ. peste (f.)</p>	<p>ជំងឺឆ្លងម្យ៉ាងដែលច្រើនកើតនៅលើសត្វបម្រើ និង ឆ្លងរាលដាលយ៉ាងឆាប់រហ័សតាម ផ្លូវដង្ហើមនិងតាមផ្លូវវិលាយអាហារ ហើយក៏អាចឆ្លងជាប្រយោលទៅដល់មនុស្សនិងសត្វ ដទៃទៀតផងដែរ ។</p> <p>ខ. ជំងឺប៉េស្តគ្មានថ្នាំព្យាបាលទេ ប៉ុន្តែ មានវ៉ាក់សាំងការពារ ។</p>
<p>៣៩-ជំងឺបូសខ្យល់ អ. blackleg បារ. charbon (m.) symptomatique</p>	<p>ជំងឺម្យ៉ាងដែលបង្កឡើងដោយបាក់តេរី Clostridium Chauvoei ។ ជំងឺនេះច្រើនកើត នៅលើ គោ ក្របី ច្រៀម ពពែ និង អាចកើតនៅលើជ្រូក ផងដែរ ។ ជំងឺនេះមានរោគ សញ្ញា ដូចជា មានដុំខ្យល់ពកនៅត្រង់ក ទ្រូង ស្មា និង ត្រគាក បណ្តាលឱ្យសត្វឈឺ ពិបាកធ្វើចលនា ។</p> <p>ខ. ជំងឺបូសខ្យល់មិនឆ្លងដល់មនុស្សដូចជំងឺឈាមខ្មៅទេ ។</p>
<p>៤០-ជំងឺចុងអង្ករ (កសិកម្ម) អ. measles, pork បារ. ladrerie (f.)</p>	<p>ជំងឺម្យ៉ាងដែលកើតនៅលើសត្វជ្រូក ដែលបង្កឱ្យកើតនៅក្នុងសាច់ជ្រូកនូវ សណ្តានដូច គ្រាប់អង្ករតូចៗហៅថា Cysticercus cellulosae ។ ជ្រូកកើតជំងឺចុងអង្ករពីព្រោះវាស៊ី លាមកមនុស្សដែលមានផ្ទុកពងព្រូនសំប៉ែត ។</p> <p>ខ. ការយកសាច់ជ្រូកដែលមានជំងឺចុងអង្ករមកបរិភោគ ដោយមិនបានចម្អិនឱ្យបានត្រឹម ត្រូវនោះ អាចឆ្លងព្រូនសំប៉ែតមកមនុស្សបាន ។</p>
<p>៤១-ជំងឺអំបៅអំបែក អ. otitis បារ. otite (f.)</p>	<p>ជំងឺម្យ៉ាងដែលកើតក្នុងរន្ធត្រច្រៀក បង្កឡើងដោយពពួកមីក្រុប ឬ ផ្សិត ។ រោគសញ្ញា មានដូចជា ក្តៅខ្លួន ឈឺក្នុងរន្ធត្រច្រៀក ហៀរទឹករងៃ ឬ ខ្ទុះ ដែលមានក្លិនស្អុយ ។</p> <p>ខ. មាតាត្រូវតែសម្អាតរន្ធត្រច្រៀកកូនឱ្យបានស្អាត ក្រោយពេលងូតទឹក ដើម្បីជៀសវាង ជំងឺអំបៅអំបែក ។</p>

<p>៤២- ជំងឺដង្កូវថ្លើម/ជំងឺព្រួនថ្លើម</p> <p>អ. fascioliasis បារ. fasciolosis (m.)</p>	<p>ជំងឺដែលបង្កឡើងដោយពពួកបរាសិតឈ្មោះ ហ្វាស៊ូឡា ស៊ីហ្គង់ទីកា/ហ្វាស៊ូឡា អេហ្វាទីកា (Fasciola gigantica/Fasciola hepatica) ដែលកើតឡើងនៅក្នុងថ្លើម ក្នុងថង់ប្រមាត់ និង នៅក្នុងបំពង់ទឹកប្រមាត់ របស់គោ ក្របី ។</p> <p>ឧ. គោ ក្របី ស៊ីស្មៅនៅតាមមាត់ត្រពាំងឬបឹងបួរ អាចស៊ីដោយខ្យងហៀនទឹកតូចៗឈ្មោះ លីមណេ (Limnée/Limnea) ដែលជាភ្នាក់ងារចម្លង បណ្តាលឱ្យឆ្លងជំងឺដង្កូវថ្លើម ។</p>
<p>៤៣-ការបាក់ឆ្អឹង/បំណក់ឆ្អឹង</p> <p>អ. fracture បារ. fracture (f.)</p>	<p>ការបាក់ដាច់ឬបែកបាក់ ដោយអន្លើឬដោយផ្នែកទាំងអស់ របស់ឆ្អឹង ។</p> <p>ឧ. ក្រោយពីអស់រដូវ ស្ត្រីដែលពុំបានទទួលសារធាតុកាល់ស្យូម និង ផូស្វ័រឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ងាយទទួលរងការបាក់ឆ្អឹង ។</p>
<p>៤៤-ការភ្ជាត់ឆ្អឹង</p> <p>អ. luxation បារ. luxation (f.)</p>	<p>ដំណើរឃ្លាតឬភ្ជាត់ ឬ ក៏រហូតក្បាលឆ្អឹងពីទីតាំងដើមបណ្តាលមកពីការដួលឬការប៉ះទង្គិច ។</p> <p>ឧ. កីឡាបាល់ទាត់ច្រើនរងគ្រោះថ្នាក់ភ្ជាត់ឆ្អឹង ។</p>
<p>៤៥- ការថ្លោះត្រេច</p> <p>អ. sprain បារ. entorse (f.)</p>	<p>ដំណើរហើមឬដាច់សរសៃចំណងសន្លាក់ឆ្អឹង ។</p> <p>ឧ. លំហាត់ប្រាណជាប្រចាំអាចជួយបន្ថយការថ្លោះត្រេច ។</p>
<p>៤៦- ការបង្កកំណើត</p> <p>អ. fertilization បារ. fécondation (f.)</p>	<p>ជំនួបរវាងស្តែម៉ាតូសូអ៊ីតនិងអូរូលសម្រាប់មនុស្សឬសត្វ. រវាងអង់តេរីសូអ៊ីតនិងអូរូស្តែម ចំពោះរុក្ខជាតិ បង្កើតបានជាកោសិកាថ្មីមួយហៅថា ស៊ីកូត (zygote) ។</p> <p>ឧ. ការបង្កកំណើតអាចប្រព្រឹត្តទៅបានលុះត្រាតែមានការជួបគ្នារវាងកាម៉ែតឈ្មោលនិងកាម៉ែតញី ។</p>
<p>៤៧- គភី</p> <p>អ. gestation, prgnancy បារ. gestation / grossesse (f.)</p>	<p>កូនក្នុងផ្ទៃដែលវិវត្តពីស៊ីកូតរហូតដល់គ្រប់ខែកើត ។</p> <p>ឧ. ស្ត្រីរូបនេះមានគភីចំនួន៥ខែមកហើយ ។</p>
<p>៤៨- ការបង្កាត់ពូជដោយសិប្បនិម្មិត (កសិកម្ម)</p> <p>អ. artificial insemination បារ. insémination (f.) artificielle</p>	<p>ការបញ្ចូលទឹកកាមដែលគេរៀបចំតាមបច្ចេកទេសទៅក្នុងប្រដាប់បន្តពូជញី តាមរយៈឧបករណ៍មេកានិកឬអេឡិកត្រូនិកផ្សេងៗ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យមានការបង្កកំណើត ។</p> <p>ឧ. បច្ចុប្បន្ននេះ កសិដ្ឋានចិញ្ចឹមសត្វនានានិយមការបង្កាត់ពូជដោយសិប្បនិម្មិត ។</p>
<p>៤៩-ការបង្កាត់ពូជតាមធម្មជាតិ</p> <p>អ. natural insemination បារ. saillie (f.) naturelle</p>	<p>ការបង្កាត់ពូជតាមរយៈបារិនិងមេផ្ទាល់ ។</p> <p>ឧ. ក្នុងចំណោមប្រជាកសិករខ្មែរ គេនៅតែអនុវត្តការបង្កាត់ពូជតាមធម្មជាតិចំពោះ គោ ក្របី ជ្រូក មាន់ ទា នៅឡើយ ។</p>

បច្ចេកសព្ទរបស់គណៈកម្មការ ភាសាខ្មែរ និង អក្សរសិល្ប៍
ដែល គ.ជ.ក.ខ. បានអនុម័ត

<p>១- វចនលេខន៍ អ. lexicography បារ. lexicographie (f.)</p>	<p>ការសរសេរនិងការរៀបរៀង ចងក្រង វចនានុក្រម ដោយផ្អែកលើចំណេះដឹងខាង វចនវិទ្យា ។</p>
<p>២- វចនវិទ្យា អ. lexicology បារ. lexicologie (f.)</p>	<p>ផ្នែកមួយនៃភាសាវិទ្យា ដែលសិក្សាអំពីវាក្យសព្ទ ក្នុងនោះមានការបង្កើតពាក្យ, ការ ប្រើពាក្យជាដើម, ឧទាហរណ៍ : - គាប + [-ន-] > ប្តាប, - ប្រមោយ + ដីរ > ប្រមោយដីរ,... ។</p>
<p>៣- ឯកតា អ. unit បារ. unité (f.)</p>	<p>ភាគនៃខ្សែសម្ព័ន្ធក្នុងភាសាដែលគេអាចវិភាគចេញពីគ្នា ដូចជា សទ្ទតា^{១៦}, ពាក្យទោល^{១៧} ឬ ល្បះទោល^{១៨} ។ សទ្ទតា, ពាក្យទោល ឬ ល្បះទោល ជាឯកតាភាសា^{១៩} ។</p>
<p>៤- មូលតា អ. morpheme បារ. monème (m.)</p>	<p>មូលតា ជាការបកប្រែពាក្យ "monème" ដែលលោក André Martinet បាន កំណត់ន័យថា ជាឯកតាអប្បបរមាដែលមានន័យ^{២០} ដូច : - ក្នុងភាសាបារាំង : • voilà ton père មានមូលតាចំនួនបី : voilà, ton, père, • embarquons មានមូលតាចំនួនបី : em- , -barqu-, -ons ។ - ក្នុងភាសាខ្មែរ : • ពាក្យ ឆ្លាំ មានមូលតាចំនួនពីរ : ឆ្លាំ និង អន្តេបទ/ផ្គត់ផ្គង់ [-ម-] ។ • ពាក្យ ប្តាប មានមូលតាចំនួនពីរ : គាប និង អន្តេបទ/ផ្គត់ផ្គង់ [-ន-] ។ មូលតាអាចជា វចនតា ឬ រូបតា ។</p>
<p>៥- វចនតា អ. lexical morpheme បារ. lexème²¹ (m.)</p>	<p>មូលតាមួយបែបដែលជាពាក្យទោល ឬ ជាបួស/ជាធាតុនៃពាក្យក្នុងភាសា ឥណ្ឌូអឺរ៉ុប, ឧទាហរណ៍ : - វចនតាជាពាក្យទោល, ឧ. គាប, ផ្លែ, ក្រូន, crayon, jardin, chaise, ... - វចនតាជាបួស ក្នុងភាសាបារាំង, ឧ. all (ទៅ) ក្នុងពាក្យ aller, ... ។ - វចនតាជាធាតុ ក្នុងភាសាបារាំង, ឧ. ទា (ឱ្យ) ក្នុងពាក្យ ទេតិ, ទាន, ... ។ កាលណាគេយកពាក្យទោលទៅធ្វើមូលដ្ឋានក្នុងការបង្កើតពាក្យ ពាក្យទោលនោះ</p>

^{១៦} - សូមមើលនិយមន័យសម្រាប់ សទ្ទតា ។
^{១៧} - សូមមើលនិយមន័យសម្រាប់ ពាក្យទោល ។
^{១៨} - សូមមើលនិយមន័យសម្រាប់ ល្បះទោល ។
^{១៩} - យកលំនាំតាម Dictionnaire de linguistique របស់លោក Jean Dubois & alii, Librairie Larousse, 1973, p.502 ។
^{២០} - André Martinet, Eléments de Linguistique générale, Armand Colin 1970, p.103
 និង Georges Mounin, Clefs pour la Linguistique, Seghers 1971, p. 54 ។
^{២១} - André Martinet, Ibid, p.119

	<p>ត្រូវគេហៅថា ពាក្យបួស ។</p>
<p>៦- បួស អ. root បារ. racine (f.)</p>	<p>វចនតាមួយបែប ដែលឥតមានអត្ថិភាពជាពាក្យឯករាជ្យក្នុងភាសា ដែលជាធាតុរួមនៃពាក្យមួយចំនួនក្នុងសន្តានជាមួយគ្នា។ តាមវចនានុក្រមភាសាវិទ្យារបស់លោក Jean Dubois & alii (Larousse), racine (បួស) អាចមាន radical ច្រើន. ឧទាហរណ៍ : ក្នុងភាសាបារាំង បួស [vən] (មក) មាន radical ពីរ : [vən-] (ven-) ដូចមានក្នុងពាក្យ [vənir] (venir), [vən...](venons), ... និង [vjən-] (vienne) ដូចមានក្នុងពាក្យ [vjən] (vienne/viennent), ... ។</p> <p>ការពន្យល់អំពី បួស បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា racine ខ្លះ អាចមាន radical ច្រើន ហើយ យើងបានប្រែពាក្យ racine ថា បួស ។ ដោយផ្អែកលើប្រព័ន្ធ សូរ-កាឡាសូរ , រូបតា-កាឡារូប យើងអាចប្រែ radical ដែលជារូបផ្សេងៗនៃ racine ថា កាឡារូប ។</p>
<p>៧- រូបតា អ. grammatical morpheme បារ. morphème²² (m.)</p>	<p>មូលតាមួយបែបដែលឥតមានអត្ថិភាពជាពាក្យឯករាជ្យក្នុងភាសា (លោក អេវ្រី កើស ហៅថា "កន្លែងពាក្យ"^{២៣}) សម្រាប់ភ្ជាប់ជាមួយពាក្យបួស ឬ ជាមួយបួស ដើម្បី :</p> <ul style="list-style-type: none"> - បង្កើតពាក្យ. ឧទាហរណ៍ : <ul style="list-style-type: none"> • ក្នុងភាសាខ្មែរ : <ul style="list-style-type: none"> • ពាក្យបួស ជួញ + [- ម] > ឈ្នួញ . • ពាក្យបួស ភាប + [- ឆ] > ឃ្មាប ។ • ក្នុងភាសាបារាំង : <ul style="list-style-type: none"> • ពាក្យបួស <i>jardin</i> + <i>ier</i> > <i>jardinier</i>, • បួស <i>all</i> + <i>er</i> > <i>aller</i>,... - បំបែកពាក្យ. ឧទាហរណ៍ : <ul style="list-style-type: none"> • ក្នុងភាសាបារាំង : <ul style="list-style-type: none"> • បួស <i>all</i> + <i>ons</i> > <i>allons</i> (បុ.១, ពហុ.), • បួស <i>all</i> + <i>ez</i> > <i>allez</i> (បុ.២, ពហុ.), ... • ក្នុងភាសាឡាតាំង : <ul style="list-style-type: none"> • <i>rosa</i> (nominatif, sg), • <i>rosam</i> (accusatif, sg), ... ។ • ក្នុងភាសាបាលី : <ul style="list-style-type: none"> • <i>បុរិសោ</i> (បឋមាវិភត្តិ, ឯក.), • <i>បុរិសំ</i> (ទុតិយាវិភត្តិ, ឯក.) ។
<p>៨- កាឡារូប អ. allomorph បារ. allomorphe (m.)</p>	<p>រូបផ្សេងៗរបស់រូបតាណាមួយដែលអាចប្តូររូបទៅតាមបរិបទ ដូច : រូបតា /-s / នៃពហុវចនៈរបស់នាមសព្ទអង់គ្លេស ដែលអាចមានកាឡារូប :</p>

^{២២} - André Martinet, Ibid, p.119.

^{២៣} - អេវ្រី កើស . ភាសាខ្មែរ . បណ្ណាគារ មិត្តសេរី . ភ្នំពេញ ១៩៦៧ . ទំព័រ ១៦៨ ។

[-s] ក្នុងពាក្យ books .
 [-z] ក្នុងពាក្យ dogs .
 [-iz] ក្នុងពាក្យ boxes ។

៩- សូរសព្ទភាសា
 អ. linguistic sign
 បារ. signe (m.)
 linguistique

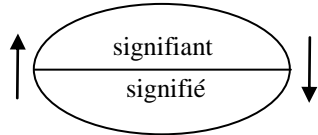
នៅក្នុងសៀវភៅ *Cours de linguistique générale* របស់គាត់ ភាសាវិទូឈ្មោះ Ferdinand de Saussure បានប្រើបច្ចេកសព្ទ "signe linguistique" ជំនួស "mot" ពីព្រោះនៅពេលនោះ គេយល់ថា "mot" ជាសំណេរ ឬ ជាផ្ទាក់ (plaque /étiquette) មួយសម្រាប់ដាក់លើវត្ថុ (objet) មួយ។ តាមគាត់ ការយល់បែបនេះជាការភាន់ច្រឡំទាំងស្រុង ពីព្រោះ "ពាក្យ" មិនមែនជាផ្ទាក់មួយសម្រាប់ដាក់លើវត្ថុមួយឬជាសហកម្ម (union) រវាងឈ្មោះមួយនិងវត្ថុមួយនោះទេ ប៉ុន្តែ ជាសហកម្មមិនអាចបំបែកបានរវាង "image acoustique" និង "concept" ។

ក្រោយមក លោក Saussure ហាក់ដូចជាប្តូរម្តងទៀត "image acoustique" នាំគេឱ្យគិតទៅដល់គ្រឿងដែលទាក់ទាញភ្នែក ផ្ទុយពីអ្វីដែលគាត់ចង់ឱ្យគេយល់តាមគាត់ (ទោះមានពាក្យ "acoustique" អមផងក៏ដោយ)^{២៤} ។ តាមគាត់ "image acoustique" ជាសូរសុទ្ធសាធ ជាទម្រង់ដែលយើងស្តាប់ឮ កាលណា "signe linguistique" ត្រូវបានគេបន្លឺឡើង^{២៥} ។

ដោយគាត់ប្តូរអំពីន័យមិនច្បាស់លាស់របស់ "image acoustique" នេះផង និង ដោយ "concept" ជាពាក្យធម្មតាដែលខ្លះ "បច្ចេកភាព" ផង ភាសាវិទូរូបនេះបានជំនួសពាក្យទាំងនេះ ជាលំដាប់ដោយ ដោយ "signifiant" និង "signifié" ។

បើយើងប្រែចំរុះ ពាក្យមួយសងពាក្យមួយ យើងអាចប្រែ "signe linguistique" ថា "សញ្ញាភាសា" ប៉ុន្តែ ដោយក្នុងភាសាខ្មែរ "សញ្ញា" ច្រើនសម្គាល់គំនូស យើងសូមប្រែ "signe linguistique" ថា "សូរសព្ទភាសា" វិញ ដើម្បីឱ្យឃ្លាតឆ្ងាយពីគំនិតខុសដែលយល់ថា "ពាក្យ" ជាសំណេរនោះឯង។

ដូច្នេះ **សូរសព្ទភាសា** ជាសហកម្មមិនអាចបំបែកបានរវាង "signifiant" និង "signifié" * ។ លោក Saussure តាំងសូរសព្ទភាសា ដូចតទៅ :

សេចក្តីបញ្ជាក់ : សញ្ញាសម្គាល់សហកម្មដ៏ស្មុគស្មាញរវាង "signifiant" និង "signifié" : ចើគេគិតទៅ "signifiant" គេនឹងគិតភ្លាមជាសូរសព្ទទៅ "signifié" ផងដែរ។

លោក Saussure អាចរក្សាទុកនូវពាក្យ "mot" ហើយ គ្រាន់តែប្រកាសបញ្ជាក់ថា "mot" មិនមែនជាសំណេរទេ (សំណេរគ្រាន់តែជាការកត់ត្រា "mot" ដោយអក្សរ

^{២៤} - ជាពិសេស ចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលអាចគិតទៅដល់ "រូបភាព" (image) ដែលជាគ្រឿងទាក់ទាញភ្នែកជាពិតប្រាកដ។
^{២៥} - លោក Saussure បានបញ្ជាក់ថា "La langue est phonique et non graphique" (ភាសាជាសូរ គឺមិនមែនជាសំណេរទេ) ។

	<p>ប៉ុណ្ណោះ) ប៉ុន្តែ បើគាត់ធ្វើបែបនេះ គាត់មិនអាចកម្ចាត់គំនិតខុសបានឡើយ ពីព្រោះ ឱ្យតែព្រះ "mot" ភ្លាម គេគិតទៅដល់សំណេរភ្លាម។ ដោយសារការប្រើ ពាក្យ "signe linguistique" គាត់បានកម្ចាត់ការភាន់ច្រឡំថា "mot" ជាសំណេរ បានដោយជោគជ័យ។</p> <p>*កំណត់សម្គាល់ : យើងប្រើ "signifiant" ថា "ស័យករ" និង "signifié" ថា "ស័យបញ្ញត្តិ" ជាលំដាប់លំដោយ ដូចខាងក្រោម។</p>
<p>១០- ស័យករ អ. signifier បារ. signifiant (m.)</p>	<p>ពាក្យនេះត្រូវបានពន្យល់ខាងលើត្រួសៗមកហើយ គឺជាទម្រង់ដែលយើងស្តាប់ឮកាលណាសូរសព្ទភាសាត្រូវបានបង្កើតឡើង ប៉ុន្តែ គប្បីយើងបញ្ជាក់បន្ថែមថា តាមលោក Saussure <i>ស័យករ</i> មិនមែនជាសូរនិច្ចល់^{២៦} (inerte) ដូចសូរធម្មតាទេ : <i>ស័យករ</i> ហាក់ដូចជាមានចរន្តអ្វីមួយមកដាស់សតិអារម្មណ៍យើងកាលណាយើងរៀបប្រើ ឬ កាលណាយើងស្តាប់ឮសូរសព្ទភាសាណាមួយ ពីព្រោះ <i>ស័យករ</i> នៃសូរសព្ទភាសានីមួយៗ តែងតែដិតដោយអនុស្សាវរីយ៍និង connotation ជានិច្ច។</p> <p>ដំបូងឡើយ ទំនាក់ទំនងរវាង<i>ស័យករ</i>និង<i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> ជាជម្រើសសេរី : គេអាចយក <i>ស័យករ</i> ណាមួយទៅសម្គាល់<i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> ណាមួយក៏បានដែរ (លើកលែងតែចំពោះ <i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> នៃសូរសព្ទភាសាណាដែលជាប់ដោយសន្តានជាមួយនឹងសូរសព្ទភាសាឯទៀតរួចទៅហើយ)។</p>
<p>១១- ស័យបញ្ញត្តិ អ. signified បារ. signifié (m.)</p>	<p>ដូច <i>ស័យករ</i> ដែរ <i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> នេះត្រូវបានពន្យល់ខាងលើត្រួសៗមកហើយ គឺជាសញ្ញាណ/បញ្ញត្តិ ដែលមាន <i>ស័យករ</i> ជាទម្រង់សូរសព្ទមកក្រៅ កាលណាសូរសព្ទភាសាត្រូវបានគេបង្កើតឡើង។ ដូចយើងបានឃើញស្រាប់ <i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> អាចចាត់ទុកជាទំព័រម្ខាងនៃសូរសព្ទភាសាដែលអាចប្រៀបបាននឹងក្រដាស១សន្លឹក ហើយ <i>ស័យបញ្ញត្តិ</i> នេះមិនអាចបំបែកចេញបានពី <i>ស័យករ</i> ដែលជាទំព័រម្ខាងទៀតនោះឡើយ។</p>
<p>១២- ពាក្យ អ. word បារ. mot (m.)</p>	<p>សព្វថ្ងៃ ក្នុងមជ្ឈដ្ឋានអ្នកចេះដឹង វចនតា "mot" នៃភាសាបារាំង (ដែលត្រូវនឹងវចនតា "ពាក្យ"^{២៧} នៃភាសាខ្មែរ) ឈប់មានន័យថាជាផ្នែកឬសំណេរទៀតហើយ ដូច្នោះគេចូលចិត្តយក "mot" មកប្រើវិញ ពីព្រោះ វាមិនមែនជាកន្សោមពាក្យ ដូច "signe linguistique" ដែលជាខ្សែសម្ព័ន្ធវែងអន្លាយ។ ប៉ុន្តែ គេមានបញ្ហាក្នុងការកំណត់ព្រំដែនពី "mot" មួយទៅ "mot" មួយ ក្នុងខ្សែសម្ព័ន្ធ : គេមិនអាចដឹងដោយងាយក្នុងខ្សែសម្ព័ន្ធថាតើ "mot" ណាចាប់ផ្តើមពីត្រង់ណា ហើយ ត្រូវចប់នៅត្រង់ណាទេ។ វេយ្យាករណ៍បារាំងបានចែកពាក្យបារាំងជា៩ប្រភេទ គឺ articles, noms, pronoms, adjectifs, verbes, adverbes, prépositions, conjonctions & interjections ។ គេថា "les" ជាពាក្យមួយម៉ាត់ គឺជា "article" តែ "les pommes de terre" ក៏ជាពាក្យ</p>

^{២៦} - ពាក្យ *និច្ចល់* (និច-ចល់) ត្រូវនឹងពាក្យបារាំង *inerte* ខ្លឹមវចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែររបស់ លោក តិប យ៉ក់ & ថាវ គន្ធបណ្ណាគារ ប៊ុត នាង ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៦២។

^{២៧} - ក្នុងស្ថានភាពខ្មែរភាគច្រើន វចនតា "ពាក្យ" នៃភាសាខ្មែរ ធ្វើឱ្យគេនឹកដល់ផ្នែកនៅឡើយ ជាពិសេស នឹកដល់ពាក្យសរសេរ ផ្ទុយពីសូរសព្ទភាសា។

	<p>មួយម៉ាត់ដែរ (ពាក្យសមាស) ។ ដូច្នេះ ឃើញថា យើងពិបាកសម្គាល់ព្រំដែនពាក្យ បារាំងណាស់^{២៨} ។ ដោយ "signe linguistique" របស់លោក Saussure បានដោះស្រាយត្រឹមតែមិនឱ្យយល់ច្រឡំថា "mots" ជាសំណេរ និង ដោយបញ្ហាសម្គាល់ព្រំដែននៃពាក្យនៅចោទដដែលលោក ប៊ែរណា ប៉ូដេ (Bernard Pottier) បានស្នើឱ្យប្រើ "lexie" វិញម្តង ។</p>
<p>១៣- បូរណសព្ទ អ. lexis បារ. lexie (f.)</p>	<p>មូលតា (វចនតា និង រូបតា) ជាកំណត់ក្នុងខ្សែសម្របដែលដោយសម្គាល់តាមរយៈន័យអប្បបរមារបស់វា ប៉ុន្តែ អ្នកប្រើប្រាស់ភាសាឥតមានលទ្ធភាពផ្សំដោយសេរីជាទូទៅទេ ។ តំណរវាងមូលតាខ្លះ ត្រូវភាសាបង្កើតឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ទទួលយកតែម្តង ។ តំណដែលភាសាបង្កើតឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ទទួលយកនេះ ត្រូវបាន ប៊ែរណា ប៉ូដេ (Bernard Pottier) ហៅថា <i>lexie</i> ដែល យើងប្រែថា <i>បូរណសព្ទ</i> ។</p> <p>តាមគាត់ <i>បូរណសព្ទ</i> ជាកំណត់ទោល ដូច <i>cheval</i> ឬ ជាកំណត់ល្បាយ ដូច <i>cheval-vapeur</i> ឬ <i>cheval marin</i> ដែលមានឯកភាពមិនអាចកាត់តែបែបណាឡើយបានទេ ហើយ ដែលយើងត្រូវប្រើទាំងស្រុង ។ <i>បូរណសព្ទ</i> មាន ពាក្យទោល (mots irréductible) ពាក្យកម្លាយ (mots dérivés) ពាក្យសមាស (mots composés) វាចាវិលាស^{២៩} (locutions) ពាក្យកាត់ (sigle) ។ល។</p> <p>យើងតែងតែពិបាកសម្គាល់បន្ថែមរវាង <i>បូរណសព្ទ</i> និង <i>កន្សោមសេរី</i> កើតពីការផ្គុំពាក្យតាមសេចក្តីត្រូវការដើម្បីបញ្ចេញមតិ ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ ភាសាវិទូមួយក្រុម^{៣០} បានបង្កើតតេស្ត (test) បួនបែបផ្អែកលើលក្ខណវិនិច្ឆ័យរូបនិយម (critères formels) ដែលអាចឱ្យគេសម្គាល់បន្ថែមរវាង <i>បូរណសព្ទ</i> និង <i>កន្សោមសេរី</i> នេះបាន^{៣១} ។</p>
<p>១៤- អព្ភាសបទ/ផ្នត់ អ. affix បារ. affixe (m.)</p>	<p>បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានគេសម្គាល់ដោយពាក្យផ្សេងៗគ្នា :</p> <ul style="list-style-type: none"> - បទភ្ជាប់ (អេវ៊ែរ កើស , <i>ភាសាខ្មែរ</i> , បណ្ណាគារ មិត្តសេរី , ១៩៦៧^{៣២} , ទំព័រ ១៦៨) - អព្ភាសបទ (កេង វ៉ាន់សាក់ , <i>មូលភាពនៃការបង្កើតពាក្យថ្មី</i> , រោងពុម្ពទេព , បណ្ណាគាររស្មីកម្ពុជា , ១៩៦៣ , ទំព័រ ១៤៣) - ផ្នត់ (ក្រសួងអប់រំ , <i>វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៦</i> , មជ្ឈមណ្ឌលនិពន្ធកម្មវិធីនិង

^{២៨} - ក្នុងការសម្គាល់ព្រំដែន ពាក្យខ្មែរក៏មានបញ្ហាដែរ ហើយ មានតែលើសពីពាក្យបារាំងឡើយផង ។

^{២៩} - វាក្យសព្ទខ្លះវិចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរ របស់លោក តិប យក់ & ថាវ គន្ធី, បណ្ណាគារ ប៊ុត នាង ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩២៦ ។

^{៣០} - សូមអាន Jean-louis CHISS et alli, Initiation à la linguistique structurale, tome 1, p. 154, Hachette 1981.

^{៣១} - ដើម្បីយល់ច្បាស់អំពីការប្រើប្រាស់តេស្តទាំងនោះ សូមអាន *មូលដ្ឋាននៃន័យកម្មវិទ្យា* ដោយ ព្រុំ ម៉ល់ ផ្សព្វផ្សាយដោយអ្នកនិពន្ធ ទំព័រ១៦-២០, ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០០៣ ។ ជាគោលៗ យើងសូមរាប់ឈ្មោះតេស្តទាំងនោះ ដូចតទៅ : តេស្តជ្រក (test d'insertion), តេស្តកំណត់ (test de répétition partielle), តេស្តដាក់កត្តារួម (test de mise en facteur commun) និង តេស្តតំណុល (test de commutation) ។

^{៣២} - សៀវភៅនេះត្រូវបានបោះពុម្ពច្រើនឆ្នាំក្រោយពីអ្នកនិពន្ធបានទទួលបានលទ្ធភាព : ដូច្នេះ ពាក្យ *បទភ្ជាប់* ប្រើក្នុងសៀវភៅនេះ ទំនងជាបានបង្កើតឡើងមុនពាក្យ *អព្ភាសបទ* របស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ។ អ្នកនិពន្ធ អេវ៊ែរ កើស បានដាក់ពាក្យបារាំង affixes ជាប់នឹងពាក្យ *បទភ្ជាប់* ប៉ុន្តែ *បទភ្ជាប់* ដែលគាត់បានស្រង់នោះ មានលក្ខណៈដូច affixes នៃភាសាបារាំងផង និង ដូច racines primaires របស់លោក Joseph Guesdon ផង ។

	<p>សៀវភៅសិក្សា . ១៩៨២ . ទំព័រ ១)</p> <p>គណៈកម្មការបច្ចេកស័ព្ទភាសាវិទ្យានិងអក្សរសិល្ប៍ សម្រេចជ្រើសរើសយក <i>អព្ពាសបទ/ផ្នត់</i> និង កំណត់និយមន័យដូចតទៅ :</p> <p>រូបតាសម្រាប់ប្រើដើម្បីបង្កើតពាក្យកម្លាយ/កម្លាយលើកម្លាយ សម្រាប់ភ្ជាប់នឹង :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ពាក្យបួស . ឧ. <i>ដឹង</i> + អព្ពាសបទ [ប័-] > <i>ប្តឹង</i> . - ពាក្យកម្លាយម្តងហើយ . ឧ. <i>ប្តឹង</i> + អព្ពាសបទ [-អ'ណ-] > <i>បណ្តឹង</i> . - បួស ក្នុងភាសាបារាំង , ឧទាហរណ៍ : <ul style="list-style-type: none"> • all + អព្ពាសបទ <i>er</i> > aller ; • form + អព្ពាសបទ [-sj័័័] (-tion) > [f័rmasj័័័]^{៣៣} (formations),... ។ <p>លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ចែកអព្ពាសបទជា បុព្វបទ អន្តរបទ និង បច្ច័មបទ ។ ក្រុមអ្នកនិពន្ធនៃវេយ្យាករណ៍ក្រសួងអប់រំ ចែកផ្នត់ជា ផ្នត់ដើម ផ្នត់ជែក និង ផ្នត់ចុង ។</p>
<p>១៥- បុព្វបទ / ផ្នត់ដើម អ. prefix បារ. préfixe (m.)</p>	<p>អព្ពាសបទបុព្វផ្នត់មួយបែប ដែលគេដាក់នៅខាងដើមពាក្យ ដើម្បីបង្កើតពាក្យកម្លាយ . ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ក្នុងភាសាខ្មែរ : <ul style="list-style-type: none"> • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម [ប'ញ-] + ចូល > បញ្ចូល, • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម លំ + នៅ > លំនៅ,... - ក្នុងភាសាបារាំង : <ul style="list-style-type: none"> • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម in + correct > incorrect, • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម dé + former > déformer,...
<p>១៦- អន្តរបទ/ផ្នត់ជែក អ. infix បារ. infixe (m.)</p>	<p>អព្ពាសបទ/ផ្នត់មួយបែបដែលគេដាក់ជ្រៀតចូលក្នុងពាក្យ ដើម្បីបង្កើតពាក្យកម្លាយ . ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ថាំ + [-ម-] > ឆ្នាំ, - តាប + [-ន-] > ឃ្លាប, ... ។ <p><u>បញ្ជាក់</u> : លោកគ្រូ នៅ ស៊ុន បាតផ្តល់យោបល់ថា "អន្តរ/អន្តរា" មានន័យដូច "inter" នៃភាសាបារាំង, ឧ. អន្តរជាតិ = international, អន្តរក្រសួង = inter-service ... ដូច្នេះ វាក្យសព្ទ "អន្តរបទ" របស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ត្រូវគ្នានឹង "interfixe" ដែលមានក្នុងភាសាបារាំង គឺមិនមែន "infixe" ទេ គឺយើងប្រែពាក្យ "infixe" ថា "អន្តរបទ" វិញ។</p>
<p>១៧- បច្ច័មបទ/ផ្នត់ចុង អ. suffix បារ. suffixe (m.)</p>	<p>អព្ពាសបទ/ផ្នត់មួយបែបដែលគេដាក់នៅខាងចុងនៃពាក្យ ដើម្បីបង្កើតពាក្យកម្លាយ ។</p> <ul style="list-style-type: none"> - ក្នុងភាសាអង់គ្លេស បច្ច័មបទ/ផ្នត់ចុង <i>ly</i> ភ្ជាប់នឹងគុណនាម <i>slow</i> បង្កើតបានជា កិរិយាវិសេសន៍ <i>slowly</i> ។

^{៣៣} - សូរ [a] ក្នុងពាក្យ [f័rmasj័័័] បានកើតឡើងដើម្បីសម្រួលអំណាន ។

	<p>- ក្នុងភាសាបារាំង បច្ចិមបទ/ផ្នត់ចុង <i>ment</i> ភ្ជាប់នឹងគុណនាម <i>lent</i> បង្កើតបាន ជា កិរិយាវិសេសន៍ <i>lentement</i> ។</p> <p>- តាមមតិទូទៅ ភាសាខ្មែរសុទ្ធត្រូវបានបច្ចិមបទ/ផ្នត់ចុង ទេ ។ ប៉ុន្តែ ពាក្យខ្មែរដែល កើតពីធាតុបាលី-សំស្ក្រឹតមានប្រើបច្ចិមបទ/ផ្នត់ចុង ដូចជា :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ពល + ករ > ពលករ, - នគរ + ឧបនីយកម្ម > នគរូបនីយកម្ម ។
<p>១៨- អាតម អ. epenthesis បារ. épenthèse (f.)</p>	<p>សទ្ធាតាដែល ឥតទាក់ទងនឹងជាតិសព្ទ កើតឡើងក្នុងពាក្យឬកន្សោមពាក្យខ្លះ ដើម្បីជាវិសាលសួរ ឬ ដើម្បីសម្រួលអំណាន , ឧទាហរណ៍ :</p> <p>- <u>ភាសាបរទេស</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • lat. camera > frs. chamb<u>re</u> (b ជា អាតម), • lat. hibernum > it./port. <u>in</u>verno (n ជា អាតម) ។ <p>- <u>ភាសាខ្មែរ</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ជង់ > ជ្ជង់ > ជ្រនង់ [cɔ̃ʒnɑŋ] ([ɔ̃] ជាអាតម), • ចតុ + អង្គ > ចតុ<u>រ</u>ង្គ (រ ជាអាតម), • ឆ + អភិញ្ញា > ឆ<u>រ</u>ភិញ្ញា (ឡ ជាអាតម តាមឯកឧត្តម ឈន អៀម) ។
<p>១៩- ពាក្យទោល/អមិស្សសព្ទ អ. irreducible word បារ. mot (m.) irréductible</p>	<p>ពាក្យតូចបំផុត (ឯកព្យាង្គឬពហុព្យាង្គ) ដែលនៅមានន័យ (បើគេបំបែកតទៅ ទៀត ន័យត្រូវបាត់បង់) គឺជាវចនតាដែលមិនមែនជាបួស, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ក្នុងភាសាបារាំង : jardin, crayon, chaise, ... - ក្នុងភាសាខ្មែរ : តាប, បារី, ក្រហម,... ។
<p>២០- ពាក្យបួស អ. root word បារ. mot (m.) racine</p>	<p>ពាក្យទោលដែលអាចទទួលវិធីកម្មាយ, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>ក្នុងភាសាខ្មែរ</u> : <ul style="list-style-type: none"> • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម [ប៊-] + ពាក្យបួស <i>ដឹង</i> > ប៊ឹង, • ពាក្យបួស <i>តាប</i> + អន្តេបទ/ផ្នត់ជែក [-ន-] > ឃ្មាប ។ - <u>ក្នុងភាសាបារាំង</u> : <ul style="list-style-type: none"> • ពាក្យបួស <i>jardin</i> + បច្ចិមបទ/ផ្នត់ចុង -ier > <i>jardinier</i>, • បុព្វបទ/ផ្នត់ដើម im- + ពាក្យបួស <i>poli</i> > <i>impoli</i>.
<p>២១- ពាក្យគោល/ពាក្យស្នូល អ. basic word បារ. lexème (m.) de base</p>	<p>ពាក្យទោលដែលប្រើជាបង្អែកសម្រាប់បង្កើតពាក្យកម្មាយឬពាក្យផ្សំ/ពាក្យសមាស ។</p> <p>(១) - <u>ឧទាហរណ៍សម្រាប់ពាក្យកម្មាយ</u> : ដូចមានក្នុងការពន្យល់អំពី <i>ពាក្យបួស</i> ។</p> <p>(២) - <u>ឧទាហរណ៍សម្រាប់ពាក្យផ្សំ/ពាក្យសមាស</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>ក្នុងភាសាខ្មែរ</u> : <ul style="list-style-type: none"> • ប្រមាត់ + ដី > ប្រមាត់ដី, • ទឹក + ខ្មៅ > ទឹកខ្មៅ,... ។ - <u>ក្នុងភាសាបារាំង</u> :

	<ul style="list-style-type: none"> • brise + glace > brise-glace, • porte + feuille > portefeuille ;
<p>២២- វិធីកម្មាយ អ. derivation បារ. dérivation (f.)</p>	<p>វិធីមួយនៃការបង្កើតពាក្យចេញពីពាក្យបួស/បួស តាមរយៈផ្គត់/អញ្ជាស់បទ, ឧទាហរណ៍ :</p> <p>- <u>ក្នុងភាសាខ្មែរ</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • [ប្រដាប់-] + កប់ > បង្កប់. • ជួញ + [-ម-] > ឈ្នួញ.... <p>- <u>ក្នុងភាសាបារាំង</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • im- + poli > impoli, • jardin + -ier > jardinier, • all + -er > aller ;
<p>២៣- ពាក្យកម្មាយ អ. derived word បារ. mot (m.) dérivé</p>	<p>ពាក្យដែលកើតចេញពីវិធីកម្មាយ ដូចមានឧទាហរណ៍ខាងលើ ។</p>
<p>២៤- ពាក្យក្លាយ អ. transformed word បារ. mot (m.) transformé</p>	<p>ពាក្យដែលបានផ្លាស់ប្តូររូបសព្ទ ខុសប្លែកពីពាក្យដើម ដោយបានឆ្លងកាត់មួយ រយៈពេលនៃការប្រើប្រាស់, ឧទាហរណ៍ :</p> <p>- <u>ក្នុងភាសាខ្មែរ</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • français > បារាំងសែស > បារាំង . • ភ្នំដូនពេញ > ភ្នំពេញ.... ។ <p>- <u>ក្នុងភាសាបារាំង</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>amir al-bahr</i> (mot arabe = " prince de la mer ") > frs <i>amiral</i>, • lat. <i>ego</i> > frs <i>je</i>, • lat. <i>pro</i> > frs moyen <i>por</i> > frs actuel <i>pur</i> (orth. pour).
<p>២៥- ពាក្យសមាស/ផ្សំ អ. compound word បារ. mot (m.) composé</p>	<p>ពាក្យដែលកើតឡើងពីការផ្សំចូលគ្នារវាងពាក្យនិងពាក្យ ចាប់ពីពាក្យឡើងទៅ ហើយ សំគាល់ន័យបួបញ្ញត្តិមួយច្បាស់លាស់ ។ ពាក្យផ្សំ/ពាក្យសមាសជាកន្សោម ស្ថិត ដែលមានតម្លៃដូចពាក្យទោលមួយដែរ(ពាក្យទោលឯកព្យាង្គឬពាក្យទោលពហុព្យាង្គ) , ឧទាហរណ៍ :</p> <p>- ក្នុងភាសាខ្មែរ : ដីស, ទឹកខ្មៅ.... ។</p> <p>- ក្នុងភាសាបារាំង : porte-monnaie, portefeuille, bon sens, pomme de terre,... ។</p>
<p>២៦- រូបសព្ទ អ. morphology បារ. morphologie (f.)</p>	<p>ទម្រង់របស់ពាក្យ ហើយ ដោយភាសាជាសូរ ទម្រង់នេះជាសូរដែលស្តាប់ឮ ប៉ុន្តែ វាក៏អាចជារូបដែលគេមើលឃើញតាមរយៈសំណេរផងដែរ ។ ក្នុងពាក្យកម្មាយឬពាក្យសមាស គេអាចវិភាគរូបសព្ទជាចំណែកៗ , ឧទាហរណ៍ :</p>

	<p>- បញ្ចូល < [ប័ណ្ណ-] + ចូល</p> <p>- ពលកម្ម < ពល + កម្ម</p>
<p>២៧- នាម</p> <p>អ. noun</p> <p>បារ. nom (m.)</p>	<p>ពាក្យសម្រាប់សំគាល់ឈ្មោះ មនុស្ស, សត្វ, រុក្ខជាតិ, ទឹកភ្លៀង, វត្ថុ, ស្ថានភាព, សកម្មភាព ឬ គំនិតអ្វីមួយ និង អាចបំពេញមុខងារជាប្រធាន ឬ កម្ម នៅក្នុងល្បះ ។</p> <p>នាមជាធាតុចាំបាច់នៃកន្សោមនាម ។</p> <p>ពាក្យ : ពូសុខ តុ គោ ដំណើរ ឈ្មួញ រដ្ឋាភិបាល ... ជានាម ។</p>
<p>២៨- សព្វនាម</p> <p>អ. pronoun</p> <p>បារ. pronom (m.)</p>	<p>ពាក្យដែលគេប្រើសម្រាប់ជំនួស នាម កន្សោមនាម និង ល្បះ ដើម្បីចៀសការប្រើពាក្យច្រើនដដែល ។ ក្នុងសម្ព័ន្ធ សព្វនាមបំពេញមុខងារដូចនាមនិងកន្សោមនាមដែរ : សព្វនាមអាចជាប្រធានក្នុងល្បះ អាចជាកម្មក្នុងល្បះ, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - គាត់ភ្នំស្រែ, គាត់ មានមុខងារជាប្រធាន, - អ្នកស្រុកស្គាល់វាច្បាស់ណាស់, វា មានមុខងារជាកម្មបទផ្ទាល់ (កម្មបទផ្ទាល់ = complément d'objet direct) ។ - ពូសុខតែងតែខឹងច្រឡោត បើគាត់មិនខំកែខ្លួនទេ វានឹងនាំមកដល់គាត់នូវសត្រូវជុំទិស ។ <p>នៅក្នុងភាសាខ្មែរ គេចែកសព្វនាម ជា : សព្វនាមបុរិសៈ, សព្វនាមឈ្មាប់, សព្វនាមចង្អុល, សព្វនាមសំណួរ, សព្វនាមមិនច្បាស់ ។</p>
<p>២៩- សព្វនាមបុរិសៈ</p> <p>អ. personal pronoun</p> <p>បារ. pronom personnel</p>	<p>សព្វនាមដែលតំណាងបុរិសទាំងបី ។</p> <p>ក្នុងភាសាខ្មែរ សព្វនាមបុរិសៈមាន :</p> <ul style="list-style-type: none"> - បុរិសៈទី១ : ខ្ញុំ អញ យើង ... ។ - បុរិសៈទី២ : ឯង អ្នក ... ។ - បុរិសៈទី៣ : វា គាត់ នាង ... ។
<p>៣០- សព្វនាមឈ្មាប់</p> <p>អ. relative pronoun</p> <p>បារ. pronom (m.) relatif</p>	<p>សព្វនាមសម្រាប់ជំនួសនាមឬកន្សោមនាមដើម្បីបង្កើតល្បះរណប ។</p> <p>នៅក្នុងភាសាខ្មែរ សព្វនាមឈ្មាប់មានតែមួយ គឺ ដែល, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ខ្ញុំបានជួបកុមារម្នាក់ដែលរៀនពូកែជាងគេក្នុងសាលារៀននេះ ។ - តុដែលគេដាក់ថ្មនៅលើនោះ ជារបស់គាត់ ។
<p>៣១- សព្វនាមចង្អុល</p> <p>អ. demonstrative pronoun</p> <p>បារ. pronom (m.) démonstratif</p>	<p>សព្វនាមដែលប្រើសម្រាប់ចង្អុលបង្ហាញមនុស្ស សត្វ ឬ វត្ថុ ឱ្យឃើញច្បាស់លាស់ថានៅទីជិត ឬ ទីឆ្ងាយ ពីអ្នកនិយាយ ។ ពាក្យ នេះ នោះ ជាសព្វនាមចង្អុល, ឧទាហរណ៍ : <u>នេះ</u>ជាសៀវភៅរបស់ខ្ញុំ <u>នោះ</u>ជាសៀវភៅរបស់ឯង ។</p>
<p>៣២- សព្វនាមសំណួរ</p> <p>អ. interrogative pronoun</p> <p>បារ. pronom (m.) interrogatif</p>	<p>សព្វនាមប្រើសម្រាប់សួររកប្រធាន ឬ សួររកកម្មរង/កម្មបទ របស់កិរិយាសព្វ ។</p> <p>សព្វនាមសំណួរ មានដូចជា : នរណា អ្វី នរណាមួយ អ្វីមួយ ... , ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>នរណា</u>ដើរកាត់ទីនេះ? (សួររកប្រធាន) - <u>ឯងនិយាយ</u>អំពីអ្វី? (សួររកកម្មបទមិនផ្ទាល់; កម្មបទមិនផ្ទាល់ = complé-

	<p>ment d'objet indirect) ,</p> <p>- គាត់ទិញអ្វី? (សួររកកម្មបទផ្ទាល់) ។</p>
<p>៣៣- សព្វនាមមិនច្បាស់</p> <p>អ. indefinite pronoun</p> <p>បារ. pronom (m.) indéfini</p>	<p>សព្វនាមដែលគេប្រើជំនួសនាមប្រភេទនាម ដែលស្ថិតក្នុងលក្ខណៈទូទៅ ដោយមិនបញ្ជាក់ច្បាស់ចំពោះនាម ឬ កន្សោមនាមណាមួយឡើយ។ ពាក្យ <i>នរណាម្នាក់ អ្នករាល់គ្នា នរណាមួយ ...</i> ជាសព្វនាមមិនច្បាស់, ឧទាហរណ៍ :</p> <p>- <i>អ្នករាល់គ្នាត្រូវទៅឡើងឡាននៅម៉ោង៦ព្រឹក ។</i></p> <p>- <i>នរណាម្នាក់ស្រីគ្រូចូលរួមសន្និសីទអាស៊ាន ។</i></p>
<p>៣៤- គុណនាម</p> <p>អ. adjective</p> <p>បារ. adjectif (m.)</p>	<p>ពាក្យអាស្រ័យនឹងនាម ហើយ ជាធាតុនៃកន្សោមនាម ។ គេចែកគុណនាមជាពីរក្រុម :</p> <p>- គុណនាមប្រក្រតី,</p> <p>- គុណនាមកំណត់ ។</p> <p>គុណនាមប្រក្រតីមានតែមួយប្រភេទទេ ប៉ុន្តែ គុណនាមកំណត់មានច្រើនប្រភេទ គឺ :</p> <p>- គុណនាមចង្អុល,</p> <p>- គុណនាមចំនួន (សំខ្យាសព្ទ),</p> <p>- គុណនាមមិនច្បាស់.... ។</p> <p>ពាក្យ <i>ខ្ពស់, ធំ, នេះ, នោះ, ពីរ, បី, ទាំងឡាយ, នានា ...</i> ជាគុណនាម ។</p>
<p>៣៥- គុណនាមប្រក្រតី</p> <p>អ. qualificative adjective</p> <p>បារ. adjectif (m.) qualificatif</p>	<p>គុណនាមប្រក្រតីជាពាក្យមួយប្រភេទ ដែលអាស្រ័យនឹងនាម បញ្ជាក់លក្ខណៈឱ្យនាម ដូចកម្មរបស់នាមដែរ។ កម្មរបស់នាមអាចជានាមឬជាកិរិយាសព្ទ ប៉ុន្តែ គុណនាមប្រក្រតីមានលក្ខណៈប្លែកពីកម្មរបស់នាម ដូចមានឧទាហរណ៍ខាងក្រោម :</p> <p>១- ការបញ្ជាក់លក្ខណៈឱ្យនាម (ដូចកម្មរបស់នាមដែរ), ឧទាហរណ៍ :</p> <p>១.១- ផ្ទះល្អ (ល្អ គុណនាមដែលមានមុខងារជាគុណបទ (épithète) របស់ ផ្ទះ),</p> <p>១.២- ផ្ទះថ្មី (ថ្មី នាមដែលមានមុខងារជាកម្មរបស់ ផ្ទះ)</p> <p>១.៣- ផ្ទះជួល (ជួល កិរិយាសព្ទដែលមានមុខងារជាកម្មរបស់ ផ្ទះ)</p> <p>គេអាចថា : ផ្ទះល្អ ប៉ុន្តែ គេមិនអាចថា : *ផ្ទះដ៏ល្អ ឬ *ផ្ទះដ៏ល្អ បានឡើយ ។</p> <p>២- គេអាចដាក់គុណនាមប្រក្រតី ល្អ ឱ្យទៅជាវិសេសគុណនាម ឬ ជាអតិវិសេសគុណនាម ប៉ុន្តែ កម្មរបស់នាម ដែលជានាមឬជាកិរិយាសព្ទនោះ គេមិនអាចដាក់វាឱ្យទៅជាវិសេសគុណនាម ឬ អតិវិសេសគុណនាម បានទេ , ឧទាហរណ៍ :</p> <p>២.១- ផ្ទះល្អ អាចដាក់ទៅជាវិសេសគុណនាម : ផ្ទះនេះល្អជាងផ្ទះនោះ</p> <p>២.២- ផ្ទះល្អ អាចដាក់ទៅជាអតិវិសេសគុណនាម : ផ្ទះនេះល្អណាស់/ល្អពេក</p> <p>រីឯ ផ្ទះថ្មី , ផ្ទះជួល វិញ គេមិនអាចដាក់វាឱ្យទៅជាវិសេសគុណនាម ឬ អតិវិសេសគុណនាម ទេ, ឧទាហរណ៍ :</p> <p>២.៣- * ផ្ទះនេះថ្មីជាងផ្ទះនោះ, * ផ្ទះនេះជួលជាងផ្ទះនោះ....</p> <p>២.៤- * ផ្ទះនេះថ្មីណាស់, * ផ្ទះនេះជួលណាស់....</p>

	<p>៣- គុណនាមប្រក្រតី អាចមានទម្រង់បដិសេធ (ដូចកិរិយាសព្ទដែរ ផ្ទុយពីនាមដែលជាកម្មរបស់នាមគ្នាឯង), ឧទាហរណ៍ :</p> <p>៣.១- គុណនាមប្រក្រតី : ផ្ទះល្អ > ផ្ទះមិនល្អ</p> <p>៣.២- នាមដែលជាកម្មរបស់នាម : ផ្ទះថ្ម > * ផ្ទះមិនថ្ម។</p>
<p>៣៦- គុណនាមចង្អុល អ. demonstrative adjective បារ. adjectif (m.) démonstrative</p>	<p>គុណនាមប្រើសម្រាប់ចង្អុលបង្ហាញមនុស្ស សត្វ វត្ថុ ឬ រុក្ខជាតិ ឱ្យឃើញច្បាស់លាស់ថា នៅទីជិតឬទីឆ្ងាយពីអ្នកនិយាយ, ឧទាហរណ៍ :</p> <p><i>សៀវភៅនេះជារបស់ខ្ញុំ សៀវភៅនោះជារបស់ឯង។</i></p> <p>ពាក្យ <i>នេះ, នោះ, ទាំងនេះ, ទាំងនោះ...</i> ជាគុណនាមចង្អុល។</p>
<p>៣៧- គុណនាមចំនួន/សំខ្យាសព្ទ អ. numeral adjective បារ. adjectif (m.) numéral</p>	<p>គុណនាមចំនួន ឬ សំខ្យាសព្ទជាពាក្យដែលប្រើសម្រាប់បញ្ជាក់ចំនួនឬលំដាប់។</p> <p>គុណនាមចំនួន មានគុណនាមចំនួនសម្រាប់រាប់ និង គុណនាមសម្រាប់សម្គាល់លំដាប់, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - គុណនាមចំនួនសម្រាប់រាប់ (បកតិសំខ្យា) : តុមួយ, ស្លាបប្រាំមួយ, ... - គុណនាមចំនួនសម្គាល់លំដាប់ (បូរណសំខ្យា) : តុទី១, ស្លាបប្រាំទី១ ... <p><u>សង្កេត</u> : ចំពោះគុណនាមចំនួនសម្រាប់រាប់ បើគេដាក់គុណនាមនេះនៅមុខនាម វាមានន័យមួយយ៉ាង ហើយបើគេដាក់វានៅក្រោយនាម វាមានន័យមួយយ៉ាងទៀត, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ផ្ទះមួយ</i> សម្គាល់ចំនួនផ្ទះ, - <i>មួយផ្ទះ</i> សម្គាល់ចំនួនមនុស្សដែលរស់នៅក្នុងផ្ទះណាមួយ។
<p>៣៨- គុណនាមមិនច្បាស់ អ. indefinite adjective បារ. adjectif (m.) indéfini</p>	<p>គុណនាមប្រើសម្រាប់បង្ហាញមនុស្ស សត្វ ឬ វត្ថុ ដោយមិនបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>និស្សិតណាដែលមិនបានប្រឡងថ្ងៃនេះ ត្រូវមកប្រឡងនៅពេលក្រោយ។</i> - <i>សមាជិកទាំងអស់ត្រូវមកជួបជុំគ្នានៅពេលរសៀល។</i> <p>ពាក្យ <i>ណា, ណាមួយ, ណាម្នាក់, ទាំងឡាយ, ទាំងពួង, ទាំងអស់...</i> ជាគុណនាមមិនច្បាស់។</p>
<p>៣៩- កិរិយាសព្ទ អ. verb បារ. verbe (m.)</p>	<p>ពាក្យដែលមានមុខងារសំខាន់ជាប្រណាប់ប្រធាន^{៣៤} / បម្រាប់ប្រធាន ហើយ ដែលគេអាចដាក់ឱ្យទៅជាទម្រង់បដិសេធបាន, ឧទាហរណ៍ : ពាក្យ <i>ដើរ, ហូប, អាន, ទៅ, ដឹក, ហៅ...</i> ជាកិរិយាសព្ទ។</p>
<p>៤០- កិរិយាវិសេសន៍ / គុណកិរិយា អ. adverb បារ. adverbe (m.)</p>	<p>ពាក្យប្រើសម្រាប់សម្តែងលក្ខណៈឱ្យ កិរិយាសព្ទ គុណនាម ឬ កិរិយាវិសេសន៍គ្នាឯង, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ទឹកភ្នែកនាងហូរសស្រាក់។</i>

^{៣៤} - ពាក្យ *ប្រណាប់* មកពីពាក្យ *ប្រាប់* (*ប្រាប់* > *ប្រណាប់*) ត្រូវបានបង្កើតឡើងតាមគំរូ *ទ្រាប់* > *ទ្រណាប់* ។

	<ul style="list-style-type: none"> - ទីនេះងងឹតណាស់ ។ - ឯងកុំដើរលឿនពេក!
<p>៤១- ធ្នាក់</p> <p>អ. preposition</p> <p>បារ. préposition (f.)</p>	<p>បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានគេសម្គាល់ដោយពាក្យផ្សេងៗគ្នា :</p> <ul style="list-style-type: none"> - អាយតនិបាត^{៣៥} - និបាតសព្ទ^{៣៦} - ធ្នាក់^{៣៧} - ស្មៀត^{៣៨} <p>គណៈកម្មការភាសាវិទ្យានិងអក្សរសិល្ប៍បានសម្រេច ជ្រើសរើសយកពាក្យ ធ្នាក់ និង កំណត់ន័យ ដូចតទៅ :</p> <p>ធ្នាក់ជាពាក្យប្រើជាមួយនិង នាម កន្សោមនាម ឬ កន្សោមកិរិយា ដើម្បីបង្កើត កន្សោមធ្នាក់ (កន្សោមមានធ្នាក់) , ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា - ក្នុងផ្ទះ , ក្រៅផ្ទះ ។ <p>ពាក្យ នៃ លើ ក្នុង ក្រៅ ជាមួយ ពី អំពី ដល់ ដោយ ... ជាធ្នាក់ ។</p>
<p>៤២- ឈ្មាប់</p> <p>អ. conjunction</p> <p>បារ. conjonction (f.)</p>	<p>បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានគេសម្គាល់ដោយពាក្យផ្សេងៗគ្នាដែរ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - និបាតសព្ទ^{៣៩} - សន្ធានសព្ទ^{៤០} - ឈ្មាប់^{៤១} - ចំណង^{៤២} <p>គណៈកម្មការភាសាវិទ្យានិងអក្សរសិល្ប៍ បានសម្រេចជ្រើសរើសយកពាក្យ ឈ្មាប់ ហើយ កំណត់ន័យ ដូចតទៅ :</p> <p>ឈ្មាប់ជាពាក្យដែលគេប្រើសម្រាប់ភ្ជាប់ពាក្យទៅនឹងពាក្យ កន្សោមពាក្យទៅនឹង កន្សោមពាក្យ ឬ ល្បះទៅនឹងល្បះ ។</p> <p>ពាក្យ និង, ឬ, ប៉ុន្តែ, ពីព្រោះ, ព្រោះ, បើ..... ជាឈ្មាប់ ។</p> <p>គេចែកឈ្មាប់ជាពីរបែប : ឈ្មាប់ចង និង ឈ្មាប់ឃ្លា ។</p>

^{៣៥} - វិចនានុក្រមខ្មែរ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ឆ្នាំ១៩៦៨, ទំព័រ១៧៤៤ និង ពូរ អ៊ុម, វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ, បណ្ណាគារ គីម សេង, ភ្នំពេញ, ១៩៥៨ ។

^{៣៦} - កេង វ៉ាន់សាក់, មូលភាពនៃការបង្កើតពាក្យថ្មី, មហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រនិងមនុស្សសាស្ត្រ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៦៤ ទំព័រ៣៨៣ ។

^{៣៧} - វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៦, ក្រសួងអប់រំ, ឆ្នាំ១៩៨២, ទំព័រ៤១ ។

^{៣៨} - ឃឹន សុខ, វេយ្យាករណ៍ភាសាខ្មែរ, រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា, ឆ្នាំ២០០៧, ទំព័រ៣៥៧ ។

^{៣៩} - វិចនានុក្រមខ្មែរ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ឆ្នាំ១៩៦៨, ទំព័រ៥១១ ។

^{៤០} - តិប យក់ & ថាវ គន្ធី, វិចនានុក្រមបារាំង-ខ្មែរសង្ខេប, បណ្ណាគារភ្នំពេញ, ឆ្នាំ១៩៦៧, ទំព័រ២៣៤ ។

^{៤១} - វេយ្យាករណ៍ថ្នាក់ទី៦, ក្រសួងអប់រំ, ឆ្នាំ១៩៨២, ទំព័រ៤២ ។

^{៤២} - ឃឹន សុខ, វេយ្យាករណ៍ភាសាខ្មែរ, រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា, ឆ្នាំ២០០៧, ទំព័រ៣៨៧ ។

<p>៤៣- ឈ្លាប់ចង</p> <p>អ. coordinating conjunction បារ. conjonction (f.) de coordination</p>	<p>ឈ្លាប់ប្រើសម្រាប់ភ្ជាប់ធាតុពីរដែលមានមុខងារដូចគ្នាក្នុងល្បះ ល្បះពីរដែលមានប្រភេទដូចគ្នា , ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ខ្លានិងស្វា បបួលគ្នាទៅជួបនឹងទន្សាយ^{៤៣} ។ - ក្នុងគ្រានេះ, ខ្ញុំលែពេលម៉ោង (...), បានដកស្រង់យកកាព្យ (...), សុភាសិតនិងភាសិតបុរាណខ្លះ និង កាព្យរបស់ខ្ញុំខ្លះ^{៤៤} (...), (វិចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ឆ្នាំ១៩៦៧, និទាន, ទំព័រ ង) ។ - ឯងត្រូវការទឹកឬកាហ្វេ ? - គាត់ធ្វើការនៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឯ ប្រពន្ធគាត់ធ្វើការនៅក្រសួងអប់រំ ។ - ប្រជាជនយើងរស់នៅទីកន្លែងផ្សេងៗគ្នា ។ អ្នកខ្លះរស់នៅស្រុកទន្លេ ខ្លះរស់នៅស្រុកភ្នំ ខ្លះរស់នៅស្រុកស្រែ និង ខ្លះទៀតរស់នៅទីក្រុង ។ 																					
<p>៤៤- ឈ្លាប់ឃ្លា</p> <p>អ. subordinating conjunction បារ. conjonction (f.) de subordination</p>	<p>ឈ្លាប់ប្រើសម្រាប់ភ្ជាប់ល្បះរណបទៅនឹងល្បះច្បង, ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ខ្ញុំលើកទ័ព ពីព្រោះខ្ញុំពូកែវាយស្តរ^{៤៥} ។ - គាត់នឹងបង្ហើយកិច្ចការនេះ បើគាត់ត្រឡប់មកវិញ ។ 																					
<p>៤៥- វិភត្តិ</p> <p>អ. inflection បារ. flexion (f.)</p>	<p>“ចំណែកប្រាប់ដំណើរបំបែកនាមសព្ទនិងកិរិយាសព្ទក្នុងវេយ្យាករណ៍ខាងតន្ត្រីភាសាមានភាសាសំស្ក្រឹតនិងបាលីជាដើម ឱ្យមានលំនាំផ្សេងៗគ្នា” (ជួន ណាត , វិចនានុក្រមខ្មែរ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ១៩៦៧-៦៨) ។</p>																					
<p>៤៦- ការបំបែកនាម</p> <p>អ. declension បារ. déclinaison (f.)</p>	<p>ដំណើរបំបែកនាមដោយប្រើភាគខាងចុងផ្សេងៗគ្នាទៅតាមមុខងារនៃនាមក្នុងល្បះ ។</p> <p style="text-align: center;">នៅក្នុងវេយ្យាករណ៍បាលី វិភត្តិនាមមាន៨ គឺ :</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>ឯកវចនៈ</th> <th>ពហុវចនៈ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>បឋមវិភត្តិ</td> <td>បុរិសោ</td> <td>បុរិសោ</td> </tr> <tr> <td>ទុតិយវិភត្តិ</td> <td>បុរិសំ</td> <td>បុរិសេ</td> </tr> <tr> <td>តតិយវិភត្តិ</td> <td>បុរិសេន</td> <td>បុរិសេហិ , បុរិសេភិ</td> </tr> <tr> <td>ចតុត្តិវិភត្តិ</td> <td>បុរិសស្ស , បុរិសាយ , បុរិសភ្នំ</td> <td>បុរិសានំ</td> </tr> <tr> <td>បញ្ចមវិភត្តិ</td> <td>បុរិសស្វា , បុរិសម្ហា , បុរិសា</td> <td>បុរិសេហិ , បុរិសេភិ</td> </tr> <tr> <td>ឆដ្ឋិវិភត្តិ</td> <td>បុរិសស្ស</td> <td>បុរិសានំ</td> </tr> </tbody> </table>		ឯកវចនៈ	ពហុវចនៈ	បឋមវិភត្តិ	បុរិសោ	បុរិសោ	ទុតិយវិភត្តិ	បុរិសំ	បុរិសេ	តតិយវិភត្តិ	បុរិសេន	បុរិសេហិ , បុរិសេភិ	ចតុត្តិវិភត្តិ	បុរិសស្ស , បុរិសាយ , បុរិសភ្នំ	បុរិសានំ	បញ្ចមវិភត្តិ	បុរិសស្វា , បុរិសម្ហា , បុរិសា	បុរិសេហិ , បុរិសេភិ	ឆដ្ឋិវិភត្តិ	បុរិសស្ស	បុរិសានំ
	ឯកវចនៈ	ពហុវចនៈ																				
បឋមវិភត្តិ	បុរិសោ	បុរិសោ																				
ទុតិយវិភត្តិ	បុរិសំ	បុរិសេ																				
តតិយវិភត្តិ	បុរិសេន	បុរិសេហិ , បុរិសេភិ																				
ចតុត្តិវិភត្តិ	បុរិសស្ស , បុរិសាយ , បុរិសភ្នំ	បុរិសានំ																				
បញ្ចមវិភត្តិ	បុរិសស្វា , បុរិសម្ហា , បុរិសា	បុរិសេហិ , បុរិសេភិ																				
ឆដ្ឋិវិភត្តិ	បុរិសស្ស	បុរិសានំ																				

^{៤៣} - ប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរ ភាគទី១ ទំព័រ៣៥ ។

^{៤៤} - ចំពោះការដកឃ្លា (ដំណកឃ្លា) សូមអានអត្ថបទ ពិនិត្យពិចារណាលើការប្រើប្រាស់សញ្ញាប្រយោគមួយចំនួន ក្នុងភាសាខ្មែរបច្ចុប្បន្ន ដោយ ព្រះ ម៉ែល់ , បទអន្តរាគមន៍ក្នុងសន្និសីទជាតិលើកទី២ រៀបចំដោយ វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៥ និង ចុះជាឧបសម្ព័ន្ធក្នុង វេយ្យាករណ៍ទម្រង់សិល្បៈនៃភាសាខ្មែរទំនើប ភាគ២ ឆ្នាំ២០០៦, ទំព័រ៦៣-៧៦ ។

^{៤៥} - ប្រជុំរឿងព្រេងខ្មែរ ភាគទី១ ទំព័រ២៣ ។

សត្តមីរិកត្តិ	បុរិសស្នី , បុរិសម្ហិ , បុរិសេ	បុរិសេសុ
អាណបនៈ	បុរិស	បុរិសា

កំណត់សម្គាល់ :

- វិកត្តិសព្វនាម និង វិកត្តិគុណនាម មានលំដាប់ដូចគ្នាទៅនឹងវិកត្តិនាមដែរ។
- ក្នុងតារាងខាងលើ គេបង្ហាញវិកត្តិរបស់ពាក្យមួយដែលមានការប្រែប្រួលខាងចុងទៅតាមមុខងាររបស់វាក្នុងល្បះ។
- ខាងក្រោម ជាឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងនៃការប្រើប្រាស់វិកត្តិទៅតាមមុខងាររបស់ពាក្យក្នុងល្បះ ប៉ុន្តែ គេបានប្រើពាក្យផ្សេងៗគ្នាឱ្យស្របតាមបរិបទ។

១-បឋមវិកត្តិ (ត្រូវនឹងវិកត្តិឡាតាំង ហៅតាមបារាំងថា : nominatif) សម្រាប់មុខងារជាប្រធាន , ឧទាហរណ៍ :

កសិករោ ខេត្តំ កសតិ (កសិករភ្នំស្រែ) ។

២-ទុតិយវិកត្តិ (ត្រូវនឹងវិកត្តិឡាតាំង ហៅតាមបារាំងថា : accusatif) សម្រាប់មុខងារជាកម្មបទផ្ទាល់ (complément d'objet direct) , ឧទាហរណ៍ :

សិស្សោ អក្ខរំ ឧត្តណ្ណាតិ (សិស្សរៀនអក្សរ) ។

៣-តតិយវិកត្តិ (ablatif d'agent et ablatif d'instrument) សម្រាប់មុខងារជា :

- កម្មភ្នាក់ងារ , ឧ. **អយំ គេហោ មម មាតុលេន និម្មិយតេ (ផ្ទះនេះសង់ដោយពូខ្ញុំ) ។**
- កម្មមធ្យោបាយ , ឧ. **កសិករោ នង្គលេន ខេត្តំ កសតិ (កសិករភ្នំស្រែនិងនង្គ័ល) ។**

៤- ចតុតិវិកត្តិ (ត្រូវនឹងវិកត្តិឡាតាំង ហៅតាមបារាំងថា : datif) សម្រាប់មុខងារជាកម្មសម្បទាន ប្រាប់សេចក្តីទទួល (complément d'attribution) , ឧទាហរណ៍ :

ពុទ្ធា លោកេ មនុស្សានំ ធម្មំ ទេសេតិ (ព្រះពុទ្ធសម្តែងធម៌ដល់មនុស្សក្នុងលោក) ។

៥- បញ្ចមីរិកត្តិ សម្រាប់មុខងារជាកម្មអបាទាន ប្រាប់សេចក្តីឃ្លាតចាក (ablatif de séparation)^{៤៦} , ឧទាហរណ៍ :

មយំ វាណិជស្វា មញ្ចំ កិណាម (យើងទិញគ្រែពីល្អញ) ។

៦- ឆដ្ឋិវិកត្តិ (ត្រូវនឹងវិកត្តិឡាតាំង ហៅតាមបារាំងថា : génitif) សម្រាប់មុខងារជាកម្មរបស់នាម , ឧទាហរណ៍ :

លោកេ មនុស្សា សុរិយស្ស វសី បស្សន្តិ (មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងលោក

^{៤៦} - វិកត្តិឡាតាំង ablatif តែមួយ មានមុខងារជាកម្ម(បទ) ទេសកាលច្រើនយ៉ាង ដូចមានការបញ្ជាក់ក្នុងវិកត្តិនាមឡាតាំងស្រាប់ ។

ឃើញពន្លឺព្រះអាទិត្យ) ។

៧- សត្តមីវិភត្តិ (locatif)^{៤៧} សម្រាប់មុខងារជាកម្មទេសកាលសម្គាល់ទីកន្លែង ,
ឧទាហរណ៍ :

មគ្គា ជលេ វសន្តិ (ត្រីទាំងឡាយរស់នៅក្នុងទឹក) ។

៨- អាសបនៈ (ត្រូវនឹងវិភត្តិឡាតាំង ហៅតាមបារាំងថា : vocatif) សម្រាប់ហៅ ,
ឧទាហរណ៍ :

បុត្ត សាលំ គប្បាហិ (ម្ចាស់កូន ចូរដឹងទៅសាលា) ។

វិភត្តិសាមញ្ញតាំងមាត់បែប គឺ :

- ១- Nominatif : មានមុខងារជាប្រធាន ,
- ២- Accusatif : មានមុខងារជាកម្មបទផ្ទាល់ ,
- ៣- Génitif... : មានមុខងារជាកម្មសម្រាប់នាមដូចគ្នា ,
- ៤- Datif..... : មានមុខងារជាកម្មសម្បទាន (complément d'attribution),
ឧទាហរណ៍ : donner quelque chose à quelqu'un,
(à quelqu'un ជាកម្មសម្បទាន) ,
- ៥- Ablatif..... : មានមុខងារជាកម្មទេសកាលសម្គាល់ បែប, ប្រភព,
មធ្យោបាយ, ទីកន្លែង ,
- ៦- Vocatif... : សម្រាប់ហៅ ។

៤៧- **ការបំបែកកិរិយាសព្ទ**
អ. conjugation
បារ. conjugaison (f.)

ដំណើរបំបែកកិរិយាសព្ទដោយប្រើភាគខាងចុងប្លែកៗគ្នាទៅតាមបទមាណ (mode)
តាមកាល (temps) និង តាមបុរិសៈ/បុរស (personne),
ឧទាហរណ៍ : កិរិយាសព្ទបារាំង *marcher* ក្នុង mode indicatif, temps présent
ត្រូវគេបំបែក ដូចតទៅ :

	ឯកវចនៈ	ពហុវចនៈ
បុរសទី១	Je marche	nous marchons
បុរសទី២	Tu marches	vous marchez
បុរសទី៣	il/elle marche	ils/elles marchent

៤៨- **កម្ម**
អ. complement

បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានគេសម្គាល់ដោយពាក្យផ្សេងៗគ្នា តាមអ្នកវេយ្យាករណ៍ គឺ
- កម្មរង^{៤៨}
- កម្មបទ^{៤៩}

^{៤៧} - ភាសាឡាតាំងគ្មាន locatif ទេ ប៉ុន្តែ ភាសាអឺរ៉ុបបុរាណខ្លះមាន locatif នេះ ។
^{៤៨} - ពួរ អ៊ុម , វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ បណ្ណាគារ គីម សេង ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៥៥ ទំព័រ៣២ ។

<p>បារ. complément (m.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - បទកម្ម^{៥០} - កម្ម^{៥១} <p>គណៈកម្មការភាសាវិទ្យានិងអក្សរសិល្ប៍ បានសម្រេចជ្រើសរើសយកពាក្យ កម្ម និង កំណត់ន័យដូចតទៅ : កម្មជាពាក្យរណបសម្រាប់បង្កប់សេចក្តីឱ្យពាក្យដែលខ្លួនជា រណប។ តាមធម្មតា កម្មជាពាក្យឬកន្សោមពាក្យចាំបាច់សម្រាប់កិរិយាសព្ទ ដែល ប្រើជាប្រណាប់ប្រធាន/បម្រាប់ប្រធាន ដើម្បីធ្វើឱ្យល្អៗមានវេយ្យាករណភាព (មាន លក្ខណៈស្របនឹងក្បួនវេយ្យាករណ៍) , ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - គោស៊ីស្មៅ, - ខ្ញុំបានឱ្យសៀវភៅមួយក្បាលទៅកូនប្រុសខ្ញុំ, - រឿង "កុលាបប៉ៃលិន" ត្រូវបាននិពន្ធដោយលោក ញ៉ុក ថៃម. <p>គេចែកកម្មជា កម្មបទ (complément d'objet), កម្មទេសកាល (complément circonstanciel), កម្មភ្នាក់ងារ (complément d'agent),... ។</p>
<p>៤៩- កម្មបទ អ. object (complement) បារ. complément (m.) d'objet</p>	<p>កម្មប្រើជាមួយកិរិយាសកម្ម ដើម្បីឱ្យល្អៗមានវេយ្យាករណភាព។ គេចែកកម្មបទ ជាពីរក្រុម :</p> <ul style="list-style-type: none"> - កម្មបទផ្ទាល់ - កម្មបទមិនផ្ទាល់ <p>ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - គោស៊ីស្មៅ (ស្មៅ ជាកម្មបទផ្ទាល់) - ខ្ញុំបានឱ្យសៀវភៅមួយទៅកូនប្រុសខ្ញុំ (ទៅកូនប្រុសខ្ញុំ ជាកម្មបទមិនផ្ទាល់) ។
<p>៥០- កម្មទេសកាល អ. circumstantial complement បារ. complément (m.) circonstanciel</p>	<p>កម្មប្រើសម្រាប់សំគាល់ ពេលវេលា , ទីកន្លែង , ... ឧទាហរណ៍ :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ម្សិលមិញ ខ្ញុំបានទិញត្រីវស់មួយគីឡូ (ម្សិលមិញ ជាកម្មទេសកាលសំគាល់ ពេលវេលា) ។ - គាត់ធ្វើការ នៅក្រសួងអប់រំ (នៅក្រសួងអប់រំ ជាកម្មទេសកាលសំគាល់ ទីកន្លែង) ។

^{៤៩} - កេង វ៉ាន់សាក់ , ដ.ង.ម., ទំព័រ ៣៨១ ។

^{៥០} - អ៊ុយ ជួន , វេយ្យាករណ៍ពិសេស រោងពុម្ព គីម គី បណ្ណាគារលេខ៤៤ វិថីតេជោដីឌិន ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៩៨ ទំព័រ ២៤៣ និង ថូ ធន , វេយ្យាករណ៍អក្ខរាវិរុទ្ធ បណ្ណាគារ យុន ថៃស៊ាង ក្រចេះ ឆ្នាំ១៩៧១ ទំព័រ ១១៧ ។

^{៥១} - ក្រសួងអប់រំ , វេយ្យាករណ៍ ថ្នាក់ទី៥ រោងពុម្ពរណសិរ្ស ភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៨៣ ទំព័រ ១១៨ ។

បញ្ជីរាយនាមសប្បុរសជន

ដើម្បីជាភស្តុតាងនៃកត្តាពាក់ព័ន្ធនឹងការសប្បុរសជនដែលបានធ្វើអំណោយដល់ គ.ជ.ក.ខ. ដើម្បីឱ្យគណៈកម្មាធិការនេះ ទុកប្រើប្រាស់ក្នុងស្ថានភាពពិសេសប្រឆាំងនឹងសំណើសុំថវិកាដើម្បីដោះស្រាយប្រធានប្រតិភូនានា យើងខ្ញុំសូមចុះផ្សាយឈ្មោះសប្បុរសជនទាំងនោះ ដូចខាងក្រោម ៖

- លោកអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុន សាវង្ស ឧបត្ថម្ភថវិកាចំនួន ១៣ ៦៥០ ០០០ រ .
- ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ហ៊ាន សាហ៊ុប ឧបត្ថម្ភថវិកាចំនួន ១ ៥០០\$.
- លោកសាស្ត្រាចារ្យ មាស តាំ ឧបត្ថម្ភថវិកាចំនួន ៣ ៣២៥ ០០០ រ .
- លោក Douc cooper ឧបត្ថម្ភថវិកាចំនួន ៧៥០\$.

សរុបទឹកប្រាក់ទទួលបានត្រឹមថ្ងៃ២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ : ១៦ ៩៧៥ ០០០ រ និង ២ ២៥០\$ ។

ចំពោះទឹកប្រាក់ដែលទទួលបាននោះ គ.ជ.ក.ខ. បានទិញទូដាក់សៀវភៅចំនួន ០២, ទិញម៉ាស៊ីនត្រជាក់ថែម ០១ គ្រឿង, ទិញ LCD ០១គ្រឿង, បោះពុម្ពព្រឹត្តិបត្រលេខ០២បន្ថែមចំនួន ១ ០០០ក្បាល, ទិញវិទ្យុនាវាក្រម សទ្ទានុក្រមសៀវភៅនានា និង តម្រូវការផ្សេងៗទៀតនៃ គ.ជ.ក.ខ. ។

បច្ចុប្បន្ន គ.ជ.ក.ខ. នៅសល់ទឹកប្រាក់ចំនួន ៥ ៩៦២ ៥៤០ រ ។

ប្រាក់ចំណូលនិងប្រាក់ចំណាយខាងលើ ត្រូវបានការិយាល័យហិរញ្ញវត្ថុធ្វើសមតុល្យជូនសប្បុរសជន និង សមាជិក គ.ជ.ក.ខ. ដើម្បីឱ្យមានតម្លាភាព ។

សេចក្តីសម្រេចមូលដ្ឋានមួយចំនួន

ចុះក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខមួយ និង មតិសាធារណៈ

១. សេចក្តីសម្រេចមូលដ្ឋានមួយចំនួនចុះក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខមួយ :

គួររំលឹកថា គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧ ដើម្បីឱ្យស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាជាតិ ដែលបានទទួលផលប៉ះពាល់ដោយសារសង្គ្រាមស៊ីវិលនិងការផ្លាស់ប្តូររបបគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលបន្តបន្ទាប់ ។ គ.ជ.ក.ខ.ប្រជុំប្រចាំសប្តាហ៍រៀងរាល់ថ្ងៃពុធ ដើម្បីពិនិត្យនិងអនុម័តសំណើផ្សេងៗស្នើចេញពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសរបស់ខ្លួន ៖

- ១-នៅថ្ងៃពុធ ២០-០២-០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តជាឯកច្ឆន្ទ ដោយមានសម្បទានពីសមាជិកមួយចំនួន យកអក្ខរាវិរុទ្ធជាផ្លូវការតាមវិទ្យាសាស្ត្រសម្តេច ជួន ណាត បោះពុម្ពឆ្នាំ១៩៦៧ (ភាគទី១) និង ១៩៦៨ (ភាគទី២) ។
- ២-នៅថ្ងៃពុធ ០៥-០៣-០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តយល់ព្រមបង្កើតឱ្យមានអង្គតែនមួយ សម្រាប់ឱ្យមហាជនដែលគ្មានវិទ្យាសាស្ត្រ សួរអំពីអក្ខរាវិរុទ្ធដែលគេមិនចេះសរសេរ។ លោក ជួរ គារី លេខាធិការនៃ គ.ជ.ក.ខ. ត្រូវបានចាត់ឱ្យទទួលខុសត្រូវ ឆ្លើយឆ្លងជាមួយអ្នកសួរ។ មហាជនអាចទាក់ទងនឹងអ្នកទទួលខុសត្រូវនេះ តាមទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ២៥២ ៤៧៣ ឬ តាម E-mail : nckl_secretariat@yahoo.com ។
- ៣-នៅថ្ងៃពុធ ២១-០៥-០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានពិគ្រោះពិភាក្សា លើធាតុ / -កម្ម / លើបណ្តុំធាតុ / -ឧបនិយកម្ម / និង / -និយកម្ម / ដែលគេប្រើនៅចុងពាក្យ ដូចក្នុង ផលិតកម្ម , ជាតូបនិយកម្ម , សុខដុមនិយកម្ម ...។ ដោយផ្អែកលើគណៈកម្មការវប្បធម៌ (គណៈកម្មការនៃការបង្កើតពាក្យ) សម័យសម្តេច ជួន ណាត ផង និង លើមតិសមាជិក

ខ្លួនខ្លះផង គ.ជ.ក.ខ.បានសម្រេចថា :

- ៣.១- ធាតុ / -កម្ម / អាចប្រើដូចបច្ច័យបទ សម្រាប់បង្កើតនាមសព្ទសម្គាល់អំពើ/សកម្មភាព/ការ ដូចក្នុង *កសិកម្ម* (សកម្មភាពនៃការដាំដុះ/នៃការភ្ជួររាស់), *ផលិតកម្ម* (ការផលិត) ... ;
- ៣.២- ឱ្យអាទិភាពតាមមតិភាគច្រើនទៅបណ្តុំធាតុ / -និយកម្ម / ដែលមិនរំលែកប្រៀបនឹង / -ឧបនិយកម្ម / ក្នុង ការប្រើប្រាស់សម្រាប់បង្កើតនាមសព្ទ ដូច *ខ្មែរនិយកម្ម* ជាដើម ដែលមានន័យថា "ធ្វើឱ្យមានលក្ខណៈជាខ្មែរ" ទោះ បីបណ្តុំធាតុទាំងពីរនេះត្រូវបានប្រើជំនួសគ្នាបាន ដូចក្នុង *ខ្មែរនិយកម្ម* ឬ *ខ្មែរបនិយកម្ម* ក៏ដោយ ;
- ៣.៣- "*ភារុបនិយកម្ម*" មិនមែនជាបណ្តុំធាតុមួយដុំដែលមាននៅសម័យសម្តេច ជួន ណាត ទេ ពីព្រោះ "*ភារុប*" ជា លទ្ធផលនៃការតភ្ជាប់រវាងព្យាង្គ "*ភាព*" ខាងចុងនៃពាក្យដើមខ្លះ ដូចពាក្យ *ឯកភាព*, *សេរីភាព*, ... ទៅនឹង ព្យាង្គខាងដើមនៃបណ្តុំធាតុ / -*ឧបនិយកម្ម* / : ក្រោយពីមានការបូកបញ្ចូល *ឯកភាព* ជាមួយ / -*ឧបនិយកម្ម* / គេបាន "*ឯកភាពុបនិយកម្ម*" ហើយ ព្យាង្គ "*ភាព*" ក៏ក្លាយទៅជា "*ភារ*" រីឯស្រៈ - រ - ក៏ត្រូវសម្រួលទៅជា ស្រៈ - រ - វិញ ដូចក្នុង *ឯកភារុបនិយកម្ម* (ក៏ដូចជាក្នុង *សេរីភារុបនិយកម្ម*, *សន្តិភារុបនិយកម្ម*, ... ផងដែរ) ។
- ៤- នៅថ្ងៃពុធ ២៨-០៥-០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានដោះស្រាយបញ្ហាទាក់ទងនឹងការសរសេរជាអក្សរខ្មែរនូវសូរបរទេស មួយចំនួន ដែលយើងតែងប្រទះតាមរយៈពាក្យកម្ចី ដោយអនុម័តយកសំណើរបស់ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ថ័ន សំណព្វ ដែលបានធ្វើការស្រាវជ្រាវ ដោយផ្អែកលើវិធាននុក្រមសម្តេច ជួន ណាត និង លើឯកសារឯទៀត ។ សូរទាំងនោះ មាន :

- [g] ដែលយើងត្រូវប្រើកន្សោមព្យញ្ជនៈ "ហ្គ"
- [f] ដែលយើងត្រូវប្រើកន្សោមព្យញ្ជនៈ "ហ្វ"
- [ɲ] ដែលយើងត្រូវប្រើកន្សោមព្យញ្ជនៈ "ហ្ស"
- [ɽ] ដែលយើងត្រូវប្រើកន្សោមព្យញ្ជនៈ "ស្ត"
- [s] / [z] ដែលយើងត្រូវប្រើព្យញ្ជនៈ "ស" ។

ជ.ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍

២. មតិសាធារណៈ :

សាធារណជនមួយចំនួនបានលើកឡើងថា ភាសាខ្មែរមានមូលភាព [អ] និង [អ៊] ។ បើយើងមានតែ "ហ្វ", "ហ្ស", "ស្ត" និង "ស" យើងមិនអាចកត់ត្រាសូរឱ្យបានសព្វគ្រប់ឡើយ. ឧ. **ហ្សី**ប្រាស់តា (Gibralta), **ហ្វីណាហ្វីទី** (Funafuti), **អាស៊ែរ**បែហ្សង់ (Azerbaïdjan) ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា យើងត្រូវមាន : "ហ្វ/ហ្វី", "ហ្ស/ហ្សី", "ស/ស៊ី" និង "ស្ត/ស្តី" ។

(ទំព័រទំនេរ មិនឱ្យចេញលេខទំព័រ)

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
លេខាធិការប្រចាំអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថាន
ភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : ០៩២ ៨៩ ២៣ ៤៣, ០១៦ ៩៤ ៧៤ ២១, ទូរសារ : ០២៣ ៩៨ ៣៨ ៧១, E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge
E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

លេខ : ០៦៣ / ០៩.គជកខ/រ

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃសុក្រ ទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩

សូមគោរពជូន

លោកជំទាវ ខួក ធីតា
ប្រធានរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

កម្មវត្ថុ : សំណើសុំឱ្យ សាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំនិក្ខេបបទនិងបេក្ខជនថ្នាក់បណ្ឌិតនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
សរសេរពាក្យតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត

ខ្ញុំមានកិត្តិយសស្នើមកលោកជំទាវ សូមលោកជំទាវមេត្តាពិនិត្យកាលានុវត្តភាពសម្រេចថា តើលោក
ជំទាវអាចសុំឱ្យ សាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំនិក្ខេបបទនិងបេក្ខជនថ្នាក់បណ្ឌិតនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា សរសេរពាក្យតាម
អក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត បានឬទេ ។ បើលោកជំទាវយល់ថា លោកជំទាវអាច
ធ្វើបាន សូមលោកជំទាវមេត្តាចាត់ការតាមការគួរ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ដើម្បីជាជំនួយដ៏សំខាន់មួយចំពោះ
ឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យដែលគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) បាននិងកំពុងស្វែងរកជូនភាសា ។

ខ្ញុំសូមរំលឹកលោកជំទាវថា គ.ជ.ក.ខ.យើងបានសម្រេចឱ្យសរសេរពាក្យតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រម
របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត កាលពីថ្ងៃពុធ ទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ។

ដោយអរគុណលោកជំទាវទុកជាមុន ខ្ញុំសូមលោកជំទាវមេត្តាទទួលការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ ។

ជ.ប្រធាននៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ

អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍

បណ្ឌិត ព្រំ ច័ន់

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
 នាគមន្តសាស្ត្រ

27/8/2010
 AA
 011/10

ទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

Royal Academy of Cambodia
 Académie Royale du Cambodge

លេខ: ៣៤៧/១០ បេសក

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២៦ខែសីហាឆ្នាំ២០១០

សេចក្តីជូនដំណឹង

យោងអនុសាសន៍ណែនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** (បណ្ឌិតសភាចារ្យ) នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ស្តីពី ការឯកភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសា និងការប្រគល់ភារកិច្ចនេះ ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ ដែលបានច្រៀងកាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ក្នុងពិធីបិទសន្និបាតការងារ អប់រំ យុវជន និងកីឡា ឆ្នាំ២០០៩ និងទិសដៅឆ្នាំ២០១០ និងអនុសាសន៍ណែនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត សភាចារ្យ **សុខ អោន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងជា រដ្ឋមន្ត្រីអាណាព្យាបាល រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដែលបានណែនាំជាបន្តបន្ទាប់ ស្តីពី ការឯកភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសានោះ:

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា សូមជូនដំណឹងដល់គ្រប់វិទ្យាស្ថាន អង្គការ ថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីរាជការក្រោម ឱវាទទាំងអស់ជ្រាបថា រាល់ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្បួនខ្នាតអក្សរ ភាសា និង វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ ដោយយកឈ្មោះរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងក្នុងក្របខណ្ឌរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ត្រូវអនុវត្ត តាមចន្លោះក្រមខ្មែរដែលរៀបរៀងដោយសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧ រួមទាំងអក្ខរាវិទ្ធិដែលមានការឯកភាពពីគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមថ្នាក់ដឹកនាំ មន្ត្រីរាជការទាំងអស់នៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាត្រូវអនុវត្តតាមសេចក្តី ជូនដំណឹងខាងលើនេះ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងទទួលបានលទ្ធផលល្អ។

ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា *ឧបាយ*

បណ្ឌិត ខួន ធីតា

- បន្ថែមជូន:**
- ឧទ្ធរណ៍យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 - ឧទ្ធរណ៍យឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ អោន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
 " ដើម្បីជូនជ្រាប "
 - គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
 " ដើម្បីសហការអនុវត្ត "
 - ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

បទបញ្ជារបស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ ត្រី ម៉ល់ អនុប្បនាងអចិន្ត្រៃយ៍^១
នៃគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.)
ក្នុងនាមជាមួយតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ
នៅថ្ងៃពុធ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០
 (នៅសាលប្រជុំ គ.ជ.ក.ខ.)

បញ្ជីយោគ

ភាសាខ្មែរបានរីកចម្រើនខ្លាំងជាបន្តបន្ទាប់ ចាប់ពីពេលដែលវចនានុក្រមខ្មែរត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៣៧ បន្ទាប់ពីក្រុមជំនុំមួយ ដែលកើតនៅឆ្នាំ១៩១៥ បានខំដាក់តែងតម្រូវជាច្រើនជំនាន់ តាំងពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** នៅជាអាចារ្យសាលាបាលីនិងមានមុខងារជាស្មៀន រហូតដល់ព្រះអង្គបានឡើងជាព្រះសង្ឃរាជនិងមានមុខងារជាព្រះប្រធាន។ នៅឆ្នាំ១៩៣៤ ក្រុមជំនុំមួយទៀតត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីបង្កើតពាក្យចាំបាច់សម្រាប់ភាសាខ្មែរដែលកំពុងត្រៀមខ្លួនដើរតួជាភាសាផ្លូវការ។ ក្រុមជំនុំនោះ គេស្គាល់ថាជា "គណៈកម្មការវប្បធម៌" ហើយ ពាក្យដែលកើតចេញពីគណៈកម្មការនោះត្រូវគេហៅថា "ពាក្យវប្បធម៌" ដូចជាពាក្យ រដ្ឋាភិបាល ធនាគារ ជាដើម។ ព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រទី៣ ក្នុងការរីកចម្រើននៃភាសាខ្មែរ គឺការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្ម នៅឆ្នាំ១៩៦៧។ នៅដំណាក់កាលទី១ (១៩៦៧-១៩៦៩) គណៈកម្មាធិការនេះ ត្រូវយកបច្ចេកសព្ទទៅសុំការឯកភាពពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** ជាមុនសិនមុននឹងយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្រៀន។ នៅពេលនោះ អក្ខរាវិរុទ្ធនិងឃ្លាឃ្លោងមិនទាន់មានការប្រែប្រួលដូចនៅដំណាក់កាលទី២នៅឡើយ។ នៅដំណាក់កាលទី២ (ក្រោយពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** បានសោយទិវង្គតដល់ការដួលរលំនៃរបបសាធារណរដ្ឋ) ព្យាង្គរាយដែលគ្មានក្នុងវចនានុក្រម ត្រូវបានគេប្រើជំនួសព្យាង្គតម្រួតជាទូទៅ ហើយ អក្ខរាវិរុទ្ធនិងឃ្លាឃ្លោងចាប់មានការប្រែប្រួលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ (សូមអានសទ្ទានុក្រមលេខ១ និង លេខ២ នៃខេមរយានកម្ម) ។

១- មូលហេតុនៃការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.)

ដោយមានសង្គ្រាមស៊ីវិល និង ដោយប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានកាន់កាប់ដោយរបបខ្មែរក្រហម គណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្មត្រូវបានរលត់រលាយទៅ។ ក្រោយថ្ងៃវិដោះ ៧ មករា ១៩៧៩ សាលារៀនត្រូវបានបើកឡើងវិញ ប៉ុន្តែក្រសួងអប់រំបានបន្តគំនិតនៃដំណាក់កាលទី២នៃខេមរយានកម្មដែលឈប់យកវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** ជាមូលដ្ឋាន ហើយ កង្វះឯកភាពក្នុងភាសាខ្មែរកាន់តែមានច្រើនឡើង។ សព្វថ្ងៃនេះ ខ្មែរណាក៏ដឹងដែរថា ភាសាខ្មែរយើងខ្លះឯកភាព ទាំងក្នុងការសរសេរពាក្យ ទាំងក្នុងការអានពាក្យ ទាំងក្នុងការបង្កើតនិងការប្រើពាក្យ និង ទាំងក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស។

^១ : អត្ថបទនេះបានចែកជូនតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងជំនុំមួយ រៀបចំដោយ គ.ជ.ក.ខ. កាលពីថ្ងៃពុធ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ នៅសាលប្រជុំ គ.ជ.ក.ខ. ។ អត្ថបទនេះត្រូវបានបង្កប់បន្ថែមនិងកែសម្រួលខ្លឹមសារមួយចំនួន ដើម្បីឱ្យកាន់តែប្រសើរនិងសព្វគ្រប់ មុននឹងចុះក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ៣, ឧ. ចំណងជើងដើម "សេចក្តីថ្លែងការណ៍" ត្រូវបានកែសម្រួលជា "បទបង្ហាញ" ជាដើម។

^២ : សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជូន ណាត បានសោយទិវង្គតនៅថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៩។ ក្រោយពីសាធារណរដ្ឋត្រូវបានបង្កើតឡើង គណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្មឈប់ដើរតួសំខាន់ ពីព្រោះលោក ហង្ស ធុនហាក់ ដែលជាប្រធាន និង សមាជិកមួយចំនួន បានចូលធ្វើជារដ្ឋមន្ត្រីបច្ចុប្បន្នក្នុងក្រុមប្រឹក្សាភិបាល។ មុខងារនៃការអនុម័តពាក្យត្រូវធ្លាក់ទៅគណៈកម្មការមួយ ហៅថា "គណៈកម្មការអនុម័តពាក្យ" ដែលមានលោក ឡាច ផ្អែង សិស្សរបស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ជាប្រធាន។ បច្ចេកសព្ទនៅតែត្រូវការការឯកភាពពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជាមុនសិនមុននឹងយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្រៀន ប៉ុន្តែ ព្រះសង្ឃរាជមិនមែនសម្តេច **ជូន ណាត** ទេ ហើយ របប-នយោបាយ ក៏មិនមែនជាព្រះរាជាណាចក្រដែរ គឺជារបបសាធារណរដ្ឋ ដែលផ្តល់ឱកាសឱ្យអតីតសិស្សរបស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ជាច្រើន ទទួលតំណែងសំខាន់ៗ ក្នុងកិច្ចការខេមរយានកម្ម។

ដោយមើលឃើញកង្វះឯកភាពបែបនេះ វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិបានរៀបចំសន្និសីទជាតិជាច្រើនលើក នៅឆ្នាំ២០០០ ឆ្នាំ២០០៥ ឆ្នាំ២០០៦ ។ល។ ក្នុងសន្និសីទមួយលើកៗ សមាជិកបានលើកជាអនុសាសន៍សំខាន់ៗមួយចំនួនធំ ហើយ ក្នុងនោះ តែងតែមានការសុំឱ្យបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ ។ នៅក្នុងពិធីបិទសន្និសីទនាថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៥ ឯកឧត្តម ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី **សុខ អាន** រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី តំណាងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់សម្តេចតេជោ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានមានប្រសាសន៍ថា "ខ្ញុំសូមគាំទ្រដល់ការ បង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិផ្នែកភាសាខ្មែរ ដើម្បីឈានទៅរកឯកភាពនិងអភិវឌ្ឍន៍ភាសាខ្មែរឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់" ។

គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ក៏បានបង្កើតឡើង តាមអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្របក ចុះថ្ងៃទី ០៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧។ គ.ជ.ក.ខ.នេះមានភារកិច្ចរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ ក្នុងការសរសេរពាក្យ ក្នុងការអានពាក្យ ក្នុងការ បង្កើតនិងការប្រើពាក្យ និង ក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស ។

២- ដំណាក់កាលនិសេចក្តីសម្រេចសំខាន់ៗរបស់គ.ជ.ក.ខ.

២.១. សម័យប្រជុំទិញារិកលើកចំបូងនៃ គ.ជ.ក.ខ.

ឯកឧត្តម **សុខ អាន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង ជាប្រធាន គ.ជ.ក.ខ. បានកោះ ប្រជុំលើកទី១ជាទិញារិក នៅថ្ងៃអង្គារ ទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ នៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីបើកផ្លូវឱ្យ គ.ជ.ក.ខ. ដំណើរការរៀនរាល់ថ្ងៃពុធរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។ នៅពេលនោះ ឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានប្រគល់ភារកិច្ចជូនអនុប្រធាន អចិន្ត្រៃយ៍នៃ គ.ជ.ក.ខ. ឱ្យបំពេញការងារជូន គ.ជ.ក.ខ. ជំនួសឯកឧត្តមរហូតមក ។

២.២. ការអនុម័តយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ជាមូលដ្ឋាន

កាលពីថ្ងៃពុធ ទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តជាឯកច្ឆន្ទយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណាត** ជាមូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែ ការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈព្រឹត្តិបត្រមិនបានជ្រួតជ្រាបដល់គ្រប់ស្រទាប់នៃសាធារណជននៅឡើយ ។ ចំពោះបច្ចេកសព្ទវិញ គ.ជ.ក.ខ.ក៏បានផ្សព្វផ្សាយតែតាមរយៈព្រឹត្តិបត្រដូចគ្នាដែរ ។

គួរបញ្ជាក់ជូនសាធារណជនថា ទោះការអនុម័តយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាមូលដ្ឋានក្តី ទោះការអនុ- ម័តលើបច្ចេកសព្ទនៃមុខជំនាញនានាក្តី គឺសុទ្ធតែយកការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរជាត្រិវិស័យ, ឧទាហរណ៍ : ក្នុងចំណោម ពាក្យជាច្រើនសម្រាប់បញ្ញត្តិតែមួយ ដូច *កម្មរង កម្មបទ បទកម្ម* និង *កម្ម* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តរក្សាទុកតែពាក្យ *កម្ម* មួយទេ និង ក្នុងចំណោមអក្ខរាវិរុទ្ធពីរបបបែបដែលគេធ្លាប់ប្រើផ្សេងៗគ្នា ដូច *សំឡេង សំលេង* និង *សម្លេង* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវរក្សាទុកតែអក្ខរាវិរុទ្ធ *សំឡេង* ទេ ដែលត្រឹមត្រូវតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណាត** ។ ឧទាហរណ៍ទាំងពីរបែបនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងកង្វល់របស់ គ.ជ.ក.ខ. ក្នុងការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ ។

២.៣. ការផ្សព្វផ្សាយតាមអ៊ីនធឺណិត

ដោយការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនតាមរយៈព្រឹត្តិបត្របានជ្រួតជ្រាបត្រឹមតែរង្វង់តូច គ.ជ.ក.ខ.បានស្នើ សុំផ្សព្វផ្សាយតាមអ៊ីនធឺណិតផងដែរ គឺតាមអ៊ីនធឺណិត របស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី របស់រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និង របស់ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនិងការទូត។ គ.ជ.ក.ខ.បានយល់ច្បាស់ថា អ៊ីនធឺណិតអាចផ្សព្វផ្សាយបានឆ្ងាយ ប៉ុន្តែ មធ្យោ- បាយនេះផ្សព្វផ្សាយដល់តែសាធារណជនចូរឆានឆានមួយក្រុម : គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវរកមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត ។

២.៤. ការអំពាវនាវរបស់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុក

ឯកឧត្តម **យួន វិចិត្រ** តំណាងក្រសួងព័ត៌មាន ដែលតែងតែយកចិត្តទុកដាក់នឹងកិច្ចការ គ.ជ.ក.ខ. បានផ្តល់យោបល់ ប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យថា មានតែប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុកទេ ទើបអាចបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចរបស់ គ.ជ.ក.ខ. ឱ្យដល់គ្រប់ ស្រទាប់នៃសាធារណជន។ អាស្រ័យហេតុនេះ គ.ជ.ក.ខ.បានអញ្ជើញតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសំខាន់ៗ មកចូលរួមក្នុងជំនួបដ៏ជា ទិសដ្ឋាននាថ្ងៃនេះ ។

គ.ជ.ក.ខ.សូមគោរពស្វាគមន៍ដល់អស់លោកតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលមានវត្តមាននៅពេលនេះ ដោយសេចក្តី សោមនស្សរីករាយជាអនេកប្បការ ។ សូមលោកមេត្តាជំរាបទៅថ្នាក់ដឹកនាំរបស់លោក សូមឱ្យមានការជួយផ្សព្វផ្សាយឯកសារ ដែល គ.ជ.ក.ខ.ទើបបានជូនទៅលោកអំបាញ់មិញនេះ ឱ្យបានទូលំទូលាយឱ្យយើងខ្ញុំផង : យើងខ្ញុំសូមអរគុណទុកជាមុន ។

៣- គម្រោងសម្រាប់អនាគត

ការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរជាការកិច្ចដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនឹងដ៏លំបាក ពីព្រោះកង្វះឯកភាពបានជ្រួតជ្រាបដល់គ្រប់ស្រទាប់ នៃសង្គមខ្មែរ ។ កង្វះឯកភាពមិនទាក់ទងតែនឹងអក្ខរាវិរុទ្ធទេ ការប្រើពាក្យមិនដូចគ្នាសម្រាប់បញ្ញត្តិតែមួយ ឬ ការខ្ចីពាក្យមិន ដូចគ្នាពីភាសាបរទេស... ក៏ជាបញ្ហាធំធេងណាស់ដែរ ។ ការអនុម័តពាក្យតាមជំនាញ ដើម្បីឱ្យគេប្រើពាក្យឱ្យត្រូវគ្នា ជាការកិច្ច ដែលត្រូវប្រើពេលយូរ រហូតដល់ចេញជាសទ្ទានុក្រមតាមជំនាញ ។

ដើម្បីឱ្យការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរកាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាព បណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ រាត** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទិស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី បានស្នើសេចក្តីព្រាងច្បាប់មួយ កែប្រែគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ឱ្យទៅជាក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ (ក.ជ.ក.ខ.) ដោយបានស្នើសុំសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** ប្រមុខរាជរដ្ឋា- ភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីលោកធ្វើជាប្រធានកិត្តិយស ហើយ ឥស្សរជនជាន់ខ្ពស់មួយចំនួន មានឯកឧត្តម ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី **ពាត ឈន់** រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ជាដើម ក៏ត្រូវបានសុំឱ្យធ្វើជាទីប្រឹក្សាផងដែរ ។

សរុបនិទ្ទេសនិទសេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ទម្លាប់ជាធម្មជាតិទី២របស់មនុស្ស ដូច្នោះ អ្នកដែលធ្លាប់សរសេរឬប្រើពាក្យបែបនេះ តែងតែមានអារម្មណ៍មិនល្អ កាល ណាគេឃើញអ្នកឯទៀតសរសេរឬប្រើពាក្យបែបនោះទៅវិញ។ ដោយអ្នកខ្លះសរសេរឬប្រើពាក្យបែបនេះ អ្នកខ្លះសរសេរឬ ប្រើពាក្យបែបនោះ យ៉ាងដូច្នោះហើយ បានជាភាសាខ្មែរយើងខ្លះឯកភាព។ ដើម្បីឱ្យភាសានេះមានឯកភាពឡើងវិញ (ដូចអរិយ ភាសាក្នុងលោក) គប្បីខ្មែរម្នាក់ៗខំអត់សង្កត់ចិត្ត កែទម្លាប់ណាដែលមិនស្របនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ គ.ជ.ក.ខ. ។ សូមញាក់ ជូនថា គ.ជ.ក.ខ.មានតំណាងពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានសំខាន់ៗ ហើយ ធ្វើការដោយផ្អែកលើបញ្ហាព្យាណ និង ប្រកាន់យកស្មារតីសម្រុះ សម្រួលជាតិ ។

នៅទីបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់តំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទាំងអស់ដែលបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងជំនួបថ្ងៃនេះ និង សូមជូនពរដល់លោក សូមលោកប្រកបនឹងពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

ଉପସଂହୃତ
୩୫

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
គណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ
លេខាធិការប្រចាំអចិន្ត្រៃយ៍ : វិទ្យាស្ថាន
ភាសាជាតិ នៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ : ០៩២ ៨៩ ២៣ ៤៣, ០១៦ ៩៤ ៧៤ ២១, ទូរសារ : ០២៣ ៩៨ ៣៨ ៧១, E-mail: nckl_secretariat@yahoo.com

Comité National de la Langue Khmère
Secrétariat permanent : Institut de la Langue
Nationale de l'Académie Royale du Cambodge

លេខ : ០៦៣ /០៩.គជ.កខ/១

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃសុក្រ ទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩

សូមគោរពជូន

លោកជំទាវ ខួក ធីតា
ប្រធានរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

កម្មវត្ថុ : សំណើសុំឱ្យ សាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំនិក្ខេបបទនិងបេក្ខជនថ្នាក់បណ្ឌិតនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា
សរសេរពាក្យតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត

ខ្ញុំមានកិត្តិយសស្នើមកលោកជំទាវ សូមលោកជំទាវមេត្តាពិនិត្យកាលានុវត្តភាពសម្រេចថា តើលោក
ជំទាវអាចសុំឱ្យ សាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំនិក្ខេបបទនិងបេក្ខជនថ្នាក់បណ្ឌិតនៃរាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា សរសេរពាក្យតាម
អក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត បានឬទេ ។ បើលោកជំទាវយល់ថា លោកជំទាវអាច
ធ្វើបាន សូមលោកជំទាវមេត្តាចាត់ការតាមការគួរ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ដើម្បីជាជំនួយដល់សំខាន់មួយចំពោះ
ឯកភាពក្នុងការសរសេរពាក្យដែលគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) បាននិងកំពុងស្វែងរកជូនភាសា ។

ខ្ញុំសូមរំលឹកលោកជំទាវថា គ.ជ.ក.ខ.យើងបានសម្រេចឱ្យសរសេរពាក្យតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រម
របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត កាលពីថ្ងៃពុធ ទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ។

ដោយអរគុណលោកជំទាវទុកជាមុន ខ្ញុំសូមលោកជំទាវមេត្តាទទួលការគោរពរាប់អានដ៏ស្មោះពីខ្ញុំ ។

ជ.ប្រធាននៃគណៈកម្មាធិការជាតិកាសាខ្មែរ

អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍

បណ្ឌិត ព្រី ច័ន់

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
 ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

27/8/2010
 MA
 011/10

**វិស្វកម្មវិទ្យាល័យ
 រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា**

Royal Academy of Cambodia
 Académie Royale du Cambodge

លេខ: ៣៧១/១០ បេសក

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២៦ខែសីហាឆ្នាំ២០១០

សេចក្តីជូនដំណឹង

យោងអនុសាសន៍ណែនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** (បណ្ឌិតសភាចារ្យ) នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ស្តីពី ការឯកភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសា និងការប្រគល់ភារកិច្ចនេះ ជូនគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ ដែលបានថ្លែងកាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ ក្នុងពិធីបិទសន្និបាតការងារ អប់រំ យុវជន និងកីឡា ឆ្នាំ២០០៩ និងទិសដៅឆ្នាំ២០១០ និងអនុសាសន៍ណែនាំដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត សភាចារ្យ **សុខ អេន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និងជាមេត្តីអាណាព្យាបាល រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដែលបានណែនាំជាបន្តបន្ទាប់ ស្តីពី ការឯកភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ភាសានោះ:

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា សូមជូនដំណឹងដល់គ្រប់វិទ្យាស្ថាន អង្គការ ថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីរាជការក្រោម ឱវាទទាំងអស់ជ្រាបថា រាល់ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងក្បួនខ្នាតអក្សរ ភាសា និង វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ ដោយយកឈ្មោះរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងក្នុងក្របខណ្ឌរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ត្រូវអនុវត្ត តាមវចនានុក្រមខ្មែរដែលរៀបរៀងដោយសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណារត** ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ក្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧ រួមទាំងអត្ថបទដែលមានការឯកភាពពីគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូមថ្នាក់ដឹកនាំ មន្ត្រីរាជការទាំងអស់នៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាត្រូវអនុវត្តតាមសេចក្តី ជូនដំណឹងខាងលើនេះ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងទទួលបានលទ្ធផលល្អ។

ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា *(Signature)*

- បន្តជូន:**
- ឧទ្ធរណ៍យសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន**
 នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 - ឧទ្ធរណ៍យឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ អេន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
 " ដើម្បីជូនជ្រាប "
 - គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ
 " ដើម្បីសហការអនុវត្ត "
 - ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

បទបញ្ជាស្តីអំពីការបង្កើតសភាសាខ្មែរ ត្រូវ ម៉ែល អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍^១
នៃគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ (គ.ជ.គ.ខ.)
ក្នុងខ័ណ្ឌបទប្បញ្ញត្តិសភាសាខ្មែរ (គ.ជ.គ.ខ.)
នៅថ្ងៃពុធ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០
 (នៅសាលប្រជុំ គ.ជ.គ.ខ.)

បុព្វន័យ

ភាសាខ្មែរបានរីកចម្រើនខ្លាំងជាបន្តបន្ទាប់ ចាប់ពីពេលដែលវិទ្យាសាស្ត្រស្រាវជ្រាវបានបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៣៧ បន្ទាប់ពីក្រុមជំនុំមួយ ដែលកើតនៅឆ្នាំ១៩១៥ បានខំពាក់តែងតាមគ្នាជាច្រើនជំនាន់ តាំងពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត នៅជាអាចារ្យសាលាបាលីនិងមានមុខងារជាស្មៅស្រ រហូតដល់ព្រះអង្គបានឡើងជាព្រះសង្ឃរាជនិងមានមុខងារជាព្រះប្រធាន។ នៅឆ្នាំ១៩៣៤ ក្រុមជំនុំមួយទៀតត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីបង្កើតពាក្យចាំបាច់សម្រាប់ភាសាខ្មែរដែលកំពុងត្រូវមន្ត្រីដើរតួជាភាសាផ្លូវការ។ ក្រុមជំនុំនោះ គេស្គាល់ថាជា "គណៈកម្មការវប្បធម៌" ហើយ ពាក្យដែលកើតចេញពីគណៈកម្មការនោះត្រូវគេហៅថា "ពាក្យវប្បធម៌" ដូចជាពាក្យ រដ្ឋាភិបាល ធនាគារ ជាដើម។ ព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រមីណាក្នុងការរីកចម្រើននៃភាសាខ្មែរ គឺការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្ម នៅឆ្នាំ១៩៦៧។ នៅដំណាក់កាលទី១ (១៩៦៧-១៩៦៩) គណៈកម្មាធិការនេះ ត្រូវយកបច្ចេកសព្ទទៅសុំការឯកភាពពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ជាមុនសិនមុននឹងយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្រៀន។ នៅពេលនោះ អក្ខរាវិរុទ្ធនិងឃ្លាឃ្លោងមិនទាន់មានការប្រែប្រួលដូចនៅដំណាក់កាលទី២នៅឡើយ។ នៅដំណាក់កាលទី២ (ក្រោយពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត បានសោយទិវង្គតដល់ការដួលរលំនៃរបបសាធារណរដ្ឋ) ព្យាង្គរាយដែលគ្មានក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ ត្រូវបានគេប្រើជំនួសព្យាង្គតម្រេតជាទូទៅ ហើយ អក្ខរាវិរុទ្ធនិងឃ្លាឃ្លោងចាប់មានការប្រែប្រួលត្រូវកាត់សម្គាល់ (សូមអានសទ្ទានុក្រមលេខ១ និង លេខ២ នៃខេមរយានកម្ម) ។

១- ប្តូរហេតុនៃការបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិសាសាខ្មែរ (គ.ជ.គ.ខ.)

ដោយមានសង្គ្រាមស៊ីវិល និង ដោយប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានកាន់កាប់ដោយរបបខ្មែរក្រហម គណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្មត្រូវបានរលត់រលាយទៅ។ ក្រោយថ្ងៃដោះ ៧ មករា ១៩៧៩ សាលារៀនត្រូវបានបើកឡើងវិញ ប៉ុន្តែក្រសួងអប់រំបានបន្តគំនិតនៃដំណាក់កាលទី២នៃខេមរយានកម្មដែលឈប់យកវិទ្យាសាស្ត្រស្រាវជ្រាវសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ជាមូលដ្ឋាន ហើយ កង្វះឯកភាពក្នុងភាសាខ្មែរកាន់តែមានច្រើនឡើង។ សព្វថ្ងៃនេះ ខ្មែរណាក៏ដឹងដែរថា ភាសាខ្មែរយើងខ្លះឯកភាព ទាំងក្នុងការសរសេរពាក្យ ទាំងក្នុងការអានពាក្យ ទាំងក្នុងការបង្កើតនិងការប្រើពាក្យ និង ទាំងក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស។

^១ : អត្ថបទនេះបានចែកជូនដំណឹងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងជំនួបមួយ រៀបចំដោយ គ.ជ.គ.ខ. កាលពីថ្ងៃពុធ ទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ នៅសាលប្រជុំ គ.ជ.គ.ខ.។ អត្ថបទនេះត្រូវបានប្រៀបធៀបនឹងកែសម្រួលខ្លឹមសារមួយចំនួន ដើម្បីឱ្យកាន់តែប្រសើរនិងសព្វគ្រប់ មុននឹងចុះក្នុងព្រឹត្តិបត្រលេខ២៣, ឧ. ចំណងជើងដើម "សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ត្រូវបានកែសម្រួលជា បទបង្ហាញ" ជាដើម។

^២ : សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត បានសោយទិវង្គតនៅថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៩។ ក្រោយពីសាធារណរដ្ឋត្រូវបានបង្កើតឡើង គណៈកម្មាធិការជាតិខេមរយានកម្មឈប់ដើរតួសំខាន់ ពីព្រោះលោក ហង្ស ធួនហាក់ ដែលជាប្រធាន និង សមាជិកមួយចំនួន បានចូលធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះប្រឡូកក្នុងនយោបាយ។ មុខងារនៃការអនុវត្តពាក្យត្រូវធ្លាក់ទៅគណៈកម្មការមួយ ហៅថា "គណៈកម្មការអនុម័តពាក្យ" ដែលមានលោក ឡូច ជ្រុង សិស្សរស្មីលោក កេង វ៉ាន់សាក់ ជាប្រធាន។ បច្ចេកសព្ទនៅតែត្រូវការការឯកភាពពីសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជាមុនសិនមុននឹងយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបង្រៀន ប៉ុន្តែ ព្រះសង្ឃរាជមិនមែនសម្តេច ជួន ណាត ទេ ហើយ របបនយោបាយ ក៏មិនមែនជាព្រះរាជាណាចក្រដែរ គឺជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលផ្តល់ឱកាសឱ្យអតីតសម្លៀករបស់លោក កេង វ៉ាន់សាក់ ជាច្រើន ទទួលបានដំណែងសំខាន់ៗ ក្នុងកិច្ចការខេមរយានកម្ម។

ដោយមើលឃើញកង្វះឯកភាពបែបនេះ វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិបានរៀបចំសន្និសីទជាតិជាច្រើនលើក នៅឆ្នាំ២០០០ ឆ្នាំ២០០៥ ឆ្នាំ២០០៦។ ក្នុងសន្និសីទមួយលើកៗ សមាជិកបានលើកជាអនុសាសន៍សំខាន់ៗមួយចំនួនធំ ហើយ ក្នុងនោះ តែងតែមានការសុំឱ្យបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ។ នៅក្នុងពិធីបិទសន្និសីទនាថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៥ ឯកឧត្តម ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី **សុខ អាន** រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី តំណាងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់សម្តេចតេជោ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង ក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានមានប្រសាសន៍ថា "ខ្ញុំសូមគាំទ្រដល់ការ បង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ ដើម្បីឈានទៅរកឯកភាពនិងអភិវឌ្ឍន៍ភាសាខ្មែរឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់"។

គណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ក.ខ.) ក៏បានបង្កើតឡើង តាមអនុក្រឹត្យលេខ១៨ អនក្របក ចុះថ្ងៃទី ០៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៧។ គ.ជ.ក.ខ.នេះមានភារកិច្ចរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ ក្នុងការសរសេរពាក្យ ក្នុងការអានពាក្យ ក្នុងការ បង្កើតនិងការប្រើពាក្យ និង ក្នុងការខ្ចីពាក្យពីភាសាបរទេស។

២- ដំណាក់កាលនិច្ចសម្រេចសំខាន់ៗរបស់គ.ជ.ក.ខ.

២.១. សម័យប្រជុំទិស្សនិកលើកដំបូងនៃ គ.ជ.ក.ខ.

ឯកឧត្តម **សុខ អាន** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី និង ជាប្រធាន គ.ជ.ក.ខ. បានកោះ ប្រជុំលើកទី១ជាទិស្សនិក នៅថ្ងៃអង្គារ ទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ នៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីបើកផ្លូវឱ្យ គ.ជ.ក.ខ. ដំណើរការរៀបរាល់ថ្ងៃពេញតាមកង្វះខាតបច្ចុប្បន្ន។ នៅពេលនោះ ឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីបានប្រគល់ភារកិច្ចជូនអនុប្រធាន អចិន្ត្រៃយ៍នៃ គ.ជ.ក.ខ. ឱ្យបំពេញការងារជូន គ.ជ.ក.ខ. ជំនួសឯកឧត្តមរហូតមក។

២.២. ការអនុម័តយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជូន ណាត ជាមូលដ្ឋាន

កាលពីថ្ងៃពុធ ទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តជាឯកច្ឆន្ទយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត** ជាមូលដ្ឋាន ប៉ុន្តែ ការផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈព្រឹត្តិបត្រមិនបានជ្រួតជ្រាបដល់គ្រប់ស្រទាប់នៃសាធារណជននៅឡើយ។ ចំពោះបច្ចេកសព្ទវិញ គ.ជ.ក.ខ.ក៏បានផ្សព្វផ្សាយតែតាមរយៈព្រឹត្តិបត្រដូចគ្នាដែរ។

គួរបញ្ជាក់ជូនសាធារណជនថា ទោះការអនុម័តយកវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាមូលដ្ឋានក្តី ទោះការអនុម័តលើបច្ចេកសព្ទនៃមុខជំនាញនានាក្តី គឺសុទ្ធតែយកការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរជាត្រិវិស័យ, ឧទាហរណ៍ : ក្នុងចំណោម ពាក្យជាច្រើនសម្រាប់បញ្ញត្តិមួយ ដូច *កម្មវង កម្មបទ បទកម្ម* និង *កម្ម* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.បានអនុម័តរក្សាទុកតែពាក្យ *កម្ម* មួយទេ និង ក្នុងចំណោមអក្ខរាវិរុទ្ធពីរបបដែលគេធ្លាប់ប្រើផ្សេងៗគ្នា ដូច *សំឡេង សំលេង* និង *សម្លេង* ជាដើម គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវរក្សាទុកតែអក្ខរាវិរុទ្ធ *សំឡេង* ទេ ដែលត្រឹមត្រូវតាមអក្ខរាវិរុទ្ធនៃវចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ **ជូន ណាត**។ ឧទាហរណ៍ទាំងពីរបែបនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងកង្វល់របស់ គ.ជ.ក.ខ. ក្នុងការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរ។

២.៣. ការផ្សព្វផ្សាយតាមអ៊ីនធឺណិត

ដោយការផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនតាមរយៈព្រឹត្តិបត្របានជ្រួតជ្រាបត្រឹមតែរង្វង់តូច គ.ជ.ក.ខ.បានស្នើ សុំផ្សព្វផ្សាយតាមអ៊ីនធឺណិតផងដែរ គឺតាមអ៊ីនធឺណិត របស់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី របស់រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និង របស់ វិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនិងការទូត។ គ.ជ.ក.ខ.បានយល់ច្បាស់ថា អ៊ីនធឺណិតអាចផ្សព្វផ្សាយបានឆ្ងាយ ប៉ុន្តែ មធ្យោបាយនេះផ្សព្វផ្សាយដល់តែសាធារណជនជួរមុខមួយក្រុម : គ.ជ.ក.ខ.ត្រូវរកមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀត។

២.៤. ការអំពាវនាវចល័តប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុក

ឯកឧត្តម **ហួន វិចិត្រ** តំណាងក្រសួងព័ត៌មាន ដែលតែងតែយកចិត្តទុកដាក់នឹងកិច្ចការ គ.ជ.ប. បានផ្តល់យោបល់ប្រកបដោយសុភមង្គលថា មានតែប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងស្រុកទេ ទើបអាចបញ្ជូនសេចក្តីសម្រេចរបស់ គ.ជ.ប. ឱ្យដល់គ្រប់ស្រទាប់នៃសាធារណជន។ អាស្រ័យហេតុនេះ គ.ជ.ប. បានអញ្ជើញតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសំខាន់ៗ មកចូលរួមក្នុងជំនួបដ៏ជាទិសដ្ឋានថ្ងៃនេះ។

គ.ជ.ប. សូមគោរពស្វាគមន៍ដល់អស់លោកតំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដែលមានវត្តមាននៅពេលនេះ ដោយសេចក្តីសោមនស្សរីករាយជាអនេកប្បការ។ សូមលោកមេត្តាជំរាបទៅថ្នាក់ដឹកនាំរបស់លោក សូមឱ្យមានការជួយផ្សព្វផ្សាយឯកសារដែល គ.ជ.ប. ទើបបានជូនទៅលោកអំពាញ់មិញនេះ ឱ្យបានទូលំទូលាយឱ្យយើងខ្ញុំផង : យើងខ្ញុំសូមអរគុណទុកជាមុន។

៣- គម្រោងសង្រ្គប់អនាគត

ការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរជាភារកិច្ចដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនឹងដ៏លំបាក ពីព្រោះកង្វះឯកភាពបានជ្រួតជ្រាបដល់គ្រប់ស្រទាប់នៃសង្គមខ្មែរ។ កង្វះឯកភាពមិនទាក់ទងតែនឹងអក្ខរាវិរុទ្ធទេ ការប្រើពាក្យមិនដូចគ្នាសម្រាប់បញ្ញត្តិតែមួយ ឬ ការខ្ជិលខ្ជាញ់មិនដូចគ្នាពីភាសាបរទេស.... ក៏ជាបញ្ហាធំធេងណាស់ដែរ។ ការអនុម័តពាក្យតាមជំនាញ ដើម្បីឱ្យគេប្រើពាក្យឱ្យត្រូវគ្នា ជាភារកិច្ចដែលត្រូវប្រើពេលយូរ រហូតដល់ចេញជាសទ្ទានុក្រមតាមជំនាញ។

ដើម្បីឱ្យការស្វែងរកឯកភាពជូនភាសាខ្មែរកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព បណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ អាច** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីរដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី បានស្នើសេចក្តីព្រាងច្បាប់មួយ កែប្រែគណៈកម្មាធិការជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ប.ខ.) ឱ្យទៅជាក្រុមប្រឹក្សាជាតិភាសាខ្មែរ (គ.ជ.ប.ខ.) ដោយបានស្នើសុំសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** ប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីលោកធ្វើជាប្រធានកិត្តិយស ហើយ ឥស្សរជនជាន់ខ្ពស់មួយចំនួន មានឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី **ពាន ឈន់** រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ជាដើម ក៏ត្រូវបានសុំឱ្យធ្វើជាទីប្រឹក្សាផងដែរ។

សរុបនិទ្ទេសនិសេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ទម្លាប់ជាធម្មជាតិទី២របស់មនុស្ស ដូច្នោះ អ្នកដែលធ្លាប់សរសេរប្រើពាក្យបែបនេះ តែងតែមានអារម្មណ៍មិនល្អ កាលណាគេឃើញអ្នកដទៃសរសេរប្រើពាក្យបែបនោះទៅវិញ។ ដោយអ្នកខ្លះសរសេរប្រើពាក្យបែបនេះ អ្នកខ្លះសរសេរប្រើពាក្យបែបនោះ យ៉ាងដូច្នោះហើយ បានជាភាសាខ្មែរយើងខ្លះឯកភាព។ ដើម្បីឱ្យភាសានេះមានឯកភាពឡើងវិញ (ដូចអរិយភាសាក្នុងលោក) គប្បីខ្មែរម្នាក់ៗខំអត់សង្កត់ចិត្ត កែទម្លាប់ណាដែលមិនស្របនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ គ.ជ.ប. ។ សូមញាក់ជូនថា គ.ជ.ប. មានតំណាងពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានសំខាន់ៗ ហើយ ធ្វើការដោយផ្អែកលើបញ្ហាព្យាណ និង ប្រកាន់យកស្មារតីសម្រុះសម្រួលជាតិ។

នៅទីបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់តំណាងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយទាំងអស់ដែលបានអញ្ជើញចូលរួមក្នុងជំនួបថ្ងៃនេះ និង សូមជូនពរដល់លោក សូមលោកប្រកបនឹងពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

ព្រឹត្តិបត្រលេខ៣ បោះពុម្ពចំនួន ៤ ០០០ ច្បាប់

ឧបត្ថម្ភដោយ :

- លោកជំទាវបណ្ឌិតសភាចារ្យ ខ្លួន ធីតា ចំនួន ៥០០ ច្បាប់
- លោកអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត សារ៉ាង ចំនួន ១ ០០០ ច្បាប់
- ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ហ៊ាន សាហ៊ីប ចំនួន ១ ០០០ ច្បាប់
- ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ហួរ សុមេធ (បេក្ខជនបណ្ឌិតនៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា)
និង លោកជំទាវ យិន ច្រ្ទមណី ចំនួន ១ ០០០ ច្បាប់
- ឯកឧត្តមសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត អ៊ាប បុណ្ណា ចំនួន ៥០០ ច្បាប់

បោះពុម្ពនៅរោងពុម្ព ម៉ៅ ផុន

ឆ្នះលេខ១៤១ E0 ឆ្នាំលេខ១១០ សង្កាត់វត្តភ្នំ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ